

Проект «Створення Центрів підтримки батьків дітей віком
від народження до шести років в ромських громадах Закарпаття»

Міжнародний фонд «Відродження»

Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»

Фонд Відкритого Суспільства

ЗРОБИ САМ:

Граємося та навчаємося разом із дітьми

*Дидактичні та ігрові матеріали
для вивчення математики, природознавства,
розвитку мовлення та творчих здібностей малюків*

УДК 37.018.1 (072)

ББК 74.902.7

З-90

Видання посібника «Зроби сам: граємося та навчаємося разом із дітьми» здійснено в межах діяльності проекту «Створення Центрів підтримки батьків дітей віком від народження до шести років в ромських громадах Закарпаття» Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» за підтримки Фонду Відкритого Суспільства (м. Лондон) та Міжнародного фонду «Відродження».

Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» висловлює щирі подяку Міжнародній асоціації «Крок за кроком» за надані матеріали, що були використані проектом.

Матеріали не можуть бути відтворені в будь-якому вигляді та будь-якими засобами без попередньої згоди ВФ «Крок за кроком».

Посібник «Зроби сам: граємося та навчаємося разом із дітьми»

Посібник «Зроби сам. Дидактичні матеріали для вивчення математики, природознавства, розвитку мовлення та творчих здібностей малих дітей» розроблено для батьків дітей віком від трьох до шести років. В ньому йдеться про те, як можна власноруч виготовити з підручних матеріалів усе необхідне для занять з дітьми математикою, природознавством, розвитком мовлення та творчих здібностей дітей. Водночас він буде цікавим для педагогів, які працюють із дітьми дошкільного віку.

Поширюється безкоштовно

© Міжнародна асоціація «Step by Step»

Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»

ISBN 978-617-7040-04-9

Зміст

Зміст

Подяка

I. ВСТУП

II. МАТЕМАТИКА.....	11
Палички-лічильки.....	12
Від кришок для пляшок до крапок.....	14
Дорівнює – не дорівнює.....	16
Цифрове лото.....	18
Лічильна книжка.....	20
Лічильник метеликів.....	22
Конверти з фігурою та цифрою.....	24
Кольорове доміно.....	26
Фігурне і крапкове доміно.....	28
Ставок з рибками.....	30
Класифікація геометричних фігур.....	32
Монетки Піаже.....	36
Геометрична головоломка.....	38
Фруктова діаграма.....	40
Таблиця розподілу думок.....	42
Танграми для початківців.....	45
Танграми середнього рівня складності.....	51
Танграми для тих, хто вдосконалюється.....	55
Карточки для шиття та суконні дощечки.....	58
III. ПРИРОДОЗНАВСТВО.....	61
Магніти: так чи ні.....	62
Дослідження властивостей магніту.....	64
Плаває /тоне.....	66
Вимірювання об'єму.....	68
Розчинне /нерозчинне.....	70
Експеримент з губками.....	72
Ковзання краплі.....	74
Змішаємо фарби.....	76
Сюрприз у кожній бульбашці.....	78
Вежі та мости.....	80
IV. ПІСОК І ВОДА.....	83
Мильна піна.....	84
Мильні бульбашки.....	86
Вода і сито.....	88
Горіхові кораблики.....	90
Шикуйся!.....	92
Олія і вода.....	94

V.	ДРАМАТИЧНА ГРА.....	97
	Похід на пошту.....	98
	Бляшаний телефон.....	100
	Театр тіней.....	102
	Мегафон.....	104
	Скарбничка.....	106
VI.	ОСНОВИ ЧИТАННЯ І ПИСЬМА.....	109
	Коробка з секретом.....	110
	Альбом кольорів.....	112
	Ляльковий театр.....	114
	Книжка про мене.....	116
	Великий вилов.....	120
	Картки з буквами.....	122
VII.	ТВОРЧИСТЬ.....	125
	Колаж із зерняток.....	126
	Відбитки.....	128
	Малюємо пальцями.....	130
	Регулярність – нерегулярність структури.....	132
	Кольорові «віконця».....	134
	Штрихування.....	136
	Чарівний віск.....	138
	Плетіння.....	140
	Як зробити мольберт.....	142
VIII.	ІГРИ НА ПОДВІР'І.....	145
	Гербарій.....	146
	Малювання водою.....	148
	"Я садівник ".....	150
	Юні натуралісти.....	154
IX.	БУДІВЛІ З КУБИКІВ.....	157
	Лебідка.....	158
	Дорожні знаки.....	160
	Гаражі.....	162
	Знайди рівність.....	164
X.	МУЗИКА.....	167
	Брязкальце з пластмасової банки.....	168
	Брязкальце "Марака".....	170
	"Ка-Зу".....	172
	Дерев'яна арфа.....	174
	Банджо з коробки.....	176

Вступ

Цінність матеріалів, виготовлених власноруч

Цей посібник розроблено для батьків дітей віком від трьох до шести років. В ньому йдеться про те, як можна власноруч виготовити з підручних матеріалів усе необхідне для занять математикою, природознавством, розвивати мовлення та творчі здібності дітей. Водночас він буде цікавим для педагогів, які працюють із дітьми дошкільного віку.

Наявні у продажу матеріали не завжди дають дітям конкретний, реальний досвід, особливо з математики та природничих наук.

Хороші навчальні матеріали – це запорука успішного навчання дітей. Їх має бути достатньо для того, щоб дитина могла вільно з ними експериментувати. Матеріали, зроблені батьками та іншими дорослими власноруч, враховують конкретні інтереси дитини та її потреби на певному етапі розвитку.

Матеріали, описані у цьому посібнику, і заняття з ними дають змогу активно навчатися. Їх дуже легко зробити самостійно з доступних недорогих речей.

Не всі наявні у продажу навчальні матеріали відображають розмаїття відмінностей, які існують у суспільстві, відповідають принципам толерантності та інтеграції в суспільство «несхожих». Саморобні матеріали дають змогу наочно продемонструвати дитині усю палітру розмаїтості – національностей, віку, статі, професій, особливостей розвитку тощо.

Зростаюча необхідність охорони навколишнього середовища – це ще одна вагома причина, щоб намагатися робити необхідні матеріали з вторинної сировини, зменшуючи в такий спосіб кількість відходів і зберігаючи природні ресурси, запас яких на нашій планеті обмежений. Дітям корисно вчитися знаходити нове застосування вже використаним речам і дбайливо ставитися до природи.

Матеріали, що описані в цьому посібнику, є цілком безпечними. Добираючи навчальні матеріали, вигадуючи завдання та заняття, батьки приділяють особливу увагу безпеці дітей. Наприклад, замість скляних ємностей краще використовувати пластикові. Найкраща пересторога – це пильна увага і контроль з боку дорослих.

З чого можна зробити навчальні матеріали

Вигадуючи різноманітні заняття, які можна проводити з дитиною, ви можете використовувати всілякі матеріали, які є в кожному домі і які зазвичай викидаються. Матеріали можуть бути:

- природні – камені, насіння, листя, горіхи, палички, кора;
- господарські – різноманітні ємності, пластикові пляшки, банки, харчові барвники, дерев'яні та металеві відходи, туалетний папір, газети, пінопластові таці, картонні коробки, кришки від пляшок, цвяхи, шурупи, коробочки від продуктів, пакувальні матеріали, журнали, календарі, зламані предмети кухонного начиння;
- матеріали, принесені з роботи або з крамниць – клаптики килимового покриття, ізоляційний дріт, шматочки дерева, тирса, використаний папір для принтеру, різні предмети, які вже не потрібні в господарстві.

Усі матеріали слід систематизувати, підписати та зберігати так, щоб їх легко було дістати у потрібний момент.

Як користуватися посібником

Кожен розділ (1 заняття) має ілюстрацію. На початку розділу визначається мета цього заняття. Далі слідує перелік матеріалів і вказівок, детальний опис того, як проводиться заняття.

Усі заняття розроблені для дітей від трьох до шести років. Конкретний вік позначається відповідними цифрами:

3

4

5

6

Значки, що подані нижче, вказують на певний вид діяльності, якому присвячене заняття:

Творчі
заняття

Читання і
письмо

Пісок і вода

Відкритий
ігровий
майданчик

Природознавство

Математика

Гра в кубики

Музичні заняття

Театрально-
драматичний
центр

Наведені нижче таблиці також допомагають орієнтуватися у тому, які саме заняття розроблені для певних видів діяльності.

Матеріали, представлені в посібнику – це не зразки, які діти мають скопіювати. Вони мають стимулювати уяву, спонукати дітей творчо підходити до їх використання.

Таблиця

Творчість Будівлі з кубиків Драматична гра Основи читання та письма Математика Музика Ігри на повітрі Пісок і вода Природа стор.

Палички-лічильки					X					12
Від кришок для пляшок до крапок					X					14
Дорівнює – не дорівнює					X					16
Цифрове лото					X					18
Лічильна книжка				X	X					20
Лічильник метеликів					X					22
Конверти з фігурою та цифрою					X					24
Кольорове доміно					X					26
Фігурне і крапкове доміно					X					28
Ставок з рибками			X		X				X	30
Класифікація геометричних фігур					X					32
Монетки Піаже					X					36
Геометрична головоломка	X				X					38
Фруктова діаграма				X	X					40
Таблиця розподілу думок				X	X					42
Танграми для початківців					X					45
Танграми середнього рівня складності					X					51
Танграми для тих, хто вдосконалюється					X					55
Карточки для шиття та суконні дощечки	X		X		X					58
Магніти: так чи ні					X				X	62
Дослідження властивостей магніту					X				X	64
Плаває /тоне								X	X	66
Вимірювання об'єму					X			X	X	68

	Творчість	Будівлі з кубиків	Драматична гра	Основи читання та письма	Математика	Музика	Ігри на повітрі	Пісок і вода	Природа	стор.
Розчинне / нерозчинне								X	X	70
Експеримент з губками					X			X	X	72
Ковзання краплі									X	74
Змішуємо фарби	X								X	76
Сюрприз у кожній бульбашці								X	X	78
Вежі та мости									X	80
Мильна піна								X	X	84
Мильні бульбашки	X						X	X	X	86
Вода і сито								X	X	88
Горіхові кораблики								X	X	90
Шикуйся!								X	X	92
Олія і вода								X	X	94
Похід на пошту		X	X							98
Бляшаний телефон			X	X						100
Театр тіней			X				X		X	102
Мегафон			X				X			104
Скарбничка			X		X					106
Коробка з секретом				X	X				X	110
Альбом кольорів				X	X					112
Ляльковий театр	X		X	X						114
Книжка про мене				X						116
Великий вилов				X	X					120
Картки з буквами				X						122
Колаж із зерняток	X				X					126
Відбитки	X				X				X	128
Малюємо пальцями	X								X	130
Регулярність – нерегулярність структури	X				X				X	132
Кольорові «віконця»	X								X	134
Штрихування	X								X	136
Чарівний віск	X								X	138
Плетіння	X				X					140
Як зробити мольберт	X									142
Гербарій				X			X		X	146
Малювання водою							X	X	X	148
"Я садівник"							X		X	150
Юні натуралісти				X			X		X	154

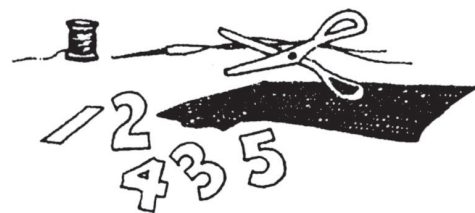
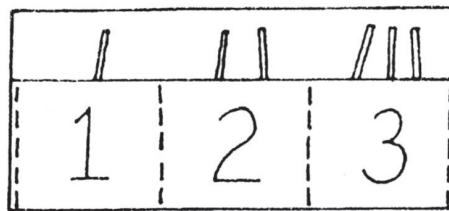
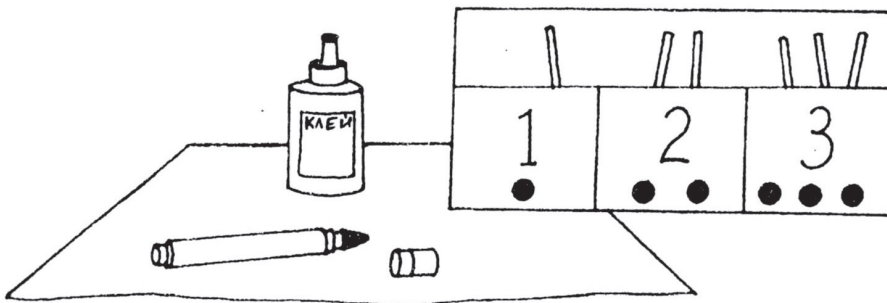
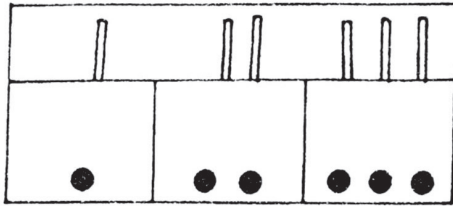
	Твор- чість	Будівлі з кубиків	Драма- тична гра	Основи читання та письма	Матема- тика	Музи- ка	Ігри на подвір'ї	Пісок і вода	Природа	стор.
Лебідка		X	X							158
Дорожні знаки		X	X	X						160
Гаражі		X	X							162
Знайди рівність		X								164
Брязкальце з пластмасової банки					X	X				168
Брязкальце «Марака»	X					X				170
"Ка-Зу"	X					X				172
Дерев'яна арфа						X			X	174
Банджо з коробки						X			X	176

МАТЕМАТИКА

Палички-лічилки

від **3** до **4**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Зберіть разом з дитиною палички від морозива.
Зробіть також кишені для зберігання паличок. Їх можна виготовити з тканини.
Так вони слугуватимуть довше.

Мета заняття:

Три гри, опис яких наведено нижче, складені з метою навчити дітей основ математики через взаємодію з предметами. Ці ігри сприяють формуванню у дітей відповідних асоціацій – предметів з математичними символами і цифрами. Маленькі діти часто рахують автоматично, не замислюючись над тим, що стоїть за кожною цифрою. Щоб діти засвоїли абстрактні числа, їм потрібно певний час вправлятися, рахуючи різні предмети. Це заняття проводиться у три етапи, що переходять від простого до складнішого. Так дитина зможе рухатися відповідно до свого власного темпу засвоєння матеріалу. Проходження всіх етапів є необхідною умовою засвоєння дітьми чисел та нумерації.

Вам	палички від ескімо	ножиці	лінійка або
знадобляться:	цупкий папір	клей	вимірювальна стрічка

Підготовка:

1. Виріжте з паперу дванадцять кружечків і цифри 1, 2, 3 у двох екземплярах.
2. Виготовте з цупкого паперу три кишені з трьома відділеннями у кожній.
3. Перша кишеня: приклейте один кружечок до лівого відділення, два кружечки до середнього відділення і три кружечки до правого відділення (якщо ж ваші кишені виготовлені з тканини, замість паперових кружечків пришійте до них гудзики).
4. Друга кишеня: приклейте один кружечок і цифру 1 до лівого відділення, два кружечки і цифру 2 до середнього відділення і три кружечки та цифру 3 до правого відділення.
5. Третя кишеня: прикріпіть цифру 1 до лівого відділення, цифру 2 до середнього відділення і цифру 3 до правого відділення.

Проведення заняття:

Запропонуйте дитині погратися з кишенями і кількома паличками. Спочатку вона буде просто гратися, складаючи палички у кишені. Дайте їй час для власних експериментів. Деякі діти одразу встановлюють зв'язок між одним кружечком і однією паличкою. Другим знадобиться певний час, а третім необхідна підказка батьків: «Скільки тут кружечків? Один. Правильно! Поклади в кишеню одну паличку. Молодець! Скільки кружечків на наступному відділенні? Два. Правильно! Скільки паличок потрібно покласти у це відділення? А тепер поклади в останнє відділення стільки паличок, скільки на ньому наклеєно кружків». Коли дитина впорається з кишенями, до яких прикріплені кружечки, переходьте до кишень з кружечками і цифрами, а потім – лише з цифрами.

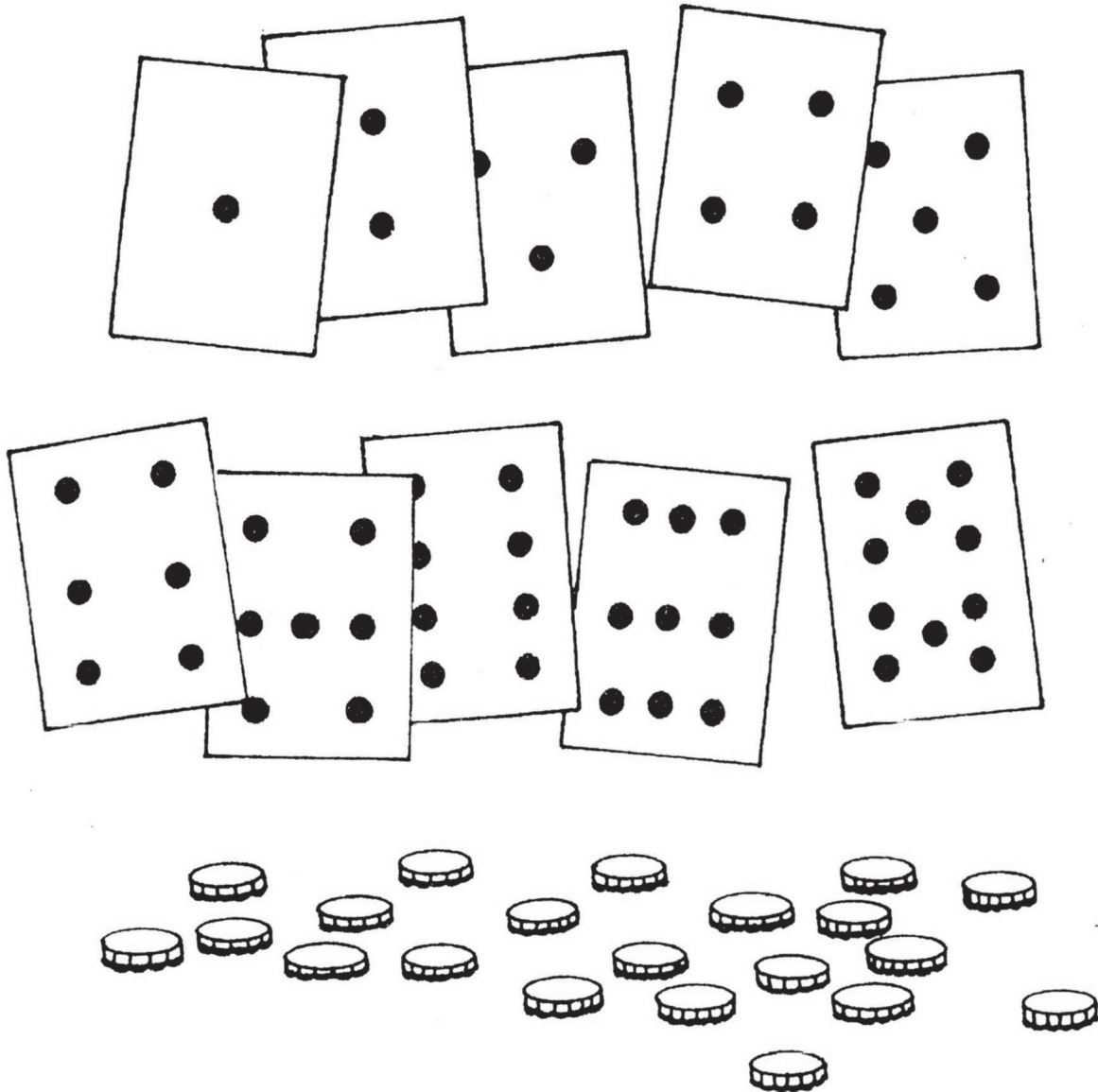
Доповнення та варіанти:

- * Змайструйте кишені з цифрами від 4 до 6, від 7 до 9 та ін.
- * Зберіть колекцію камінців, гудзиків або ключів у банку. Візьміть один камінчик і покладіть перед собою. Запропонуйте дитині взяти таку саму кількість предметів і також покласти перед собою. Чи зможе вона порахувати предмети і встановити відповідність з цифрами на кишенях? В міру того, як дитині опановуватиме цифри, вигадуйте складніші ігри на додавання і віднімання (Скільки комбінацій камінців можна придумати, щоб вийшло 5? Скільки потрібно відняти, щоб отримати 3?)

Від кришок для пляшок до крапок

від **3** до **4**

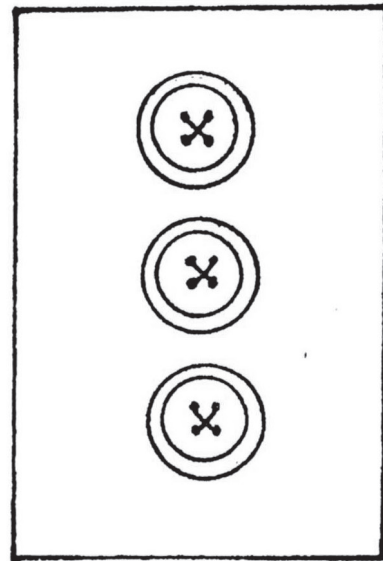
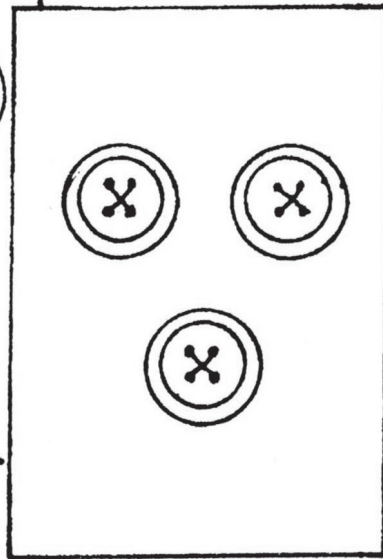
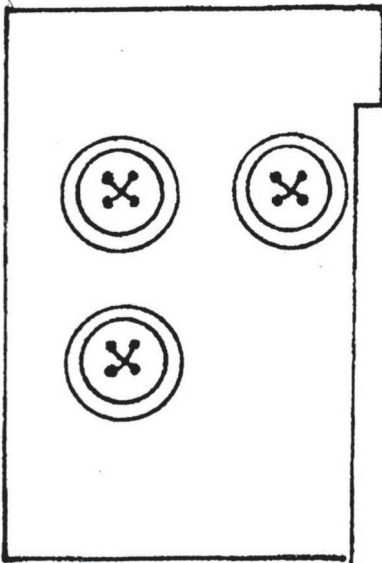
ПОРАДА БАТЬКАМ

Зберіть кришки від пляшок. Вони знадобляться для проведення наступного заняття.

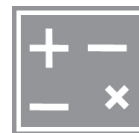
Дорівнює – не дорівнює

від **3** до **4**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Ви можете гратися з дитиною у це просте лото, використовуючи колоду карток.

Мета заняття:

Цей вид діяльності допомагає дитині засвоїти поняття «збереження чисел» (хоча розташування предметів один відносно другого змінюється, їх кількість залишається без змін). На малюнку зображені три картки з однаковою кількістю предметів у різних комбінаціях. На цьому занятті дитина вчиться визначати кількість певного набору предметів.

Вам знадобляться: картки розміром 8 см x 13 см фломастери або кружечки з липкою зворотною стороною

Підготовка:

1. Зробіть вісімнадцять карток розміром 8 см x 13 см.
2. Розташуйте на кожній з карток від одного до шести кружечків у різних комбінаціях.
3. Для кожного числа використовуйте щонайменше три різні комбінації кружечків.

Проведення заняття:

Розкладіть всі картки на підлозі. Дитина одразу може розсортувати картки за числами. Дехто буде готовий виконати складніше завдання – розкласти картки у колоди у порядку від 1 до 6.

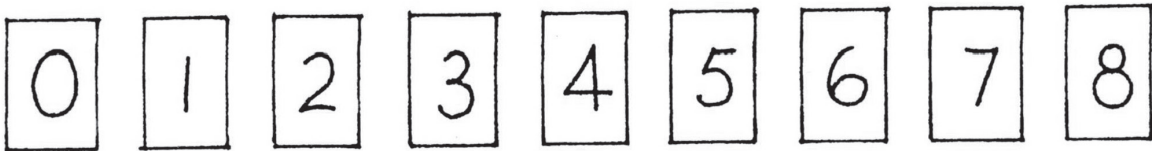
Доповнення та варіанти:

- * Зробіть набір карток, що представляють числа від 1 до 6, нашивши необхідну кількість гудзиків на кожному з них. Для кожного числа має бути три різні комбінації гудзиків.

Цифрове лото

від **3** до **4**

2	5	7	1	3
4	1	6	8	9
0	9	4	2	5
8	6	3	0	7

← складіть по лінії та приберіть

Мета заняття:

Цифрове лото – це чудовий спосіб для дитини навчитися читати цифри і співвідносити їх з числами, які вони представляють. Після того, як дитина проявить своє розуміння чисел від 0 до 9, вона може переходити до опанування цифрових позначень. Ігри з цифрами, подібно до лото, допомагають дитині зрозуміти співвіднесеність з числами.

Вам знадобляться: картон
лінійка олівець
ножиці

Підготовка:

1. Зробіть з картону двадцять карток розміром 5 см x 5 см.
2. Візьміть квадрат з картону розміром 26 см x 26 см і розділіть його на частини так, щоб він міг вмістити п'ять карток по горизонталі і чотири картки по вертикалі. Він слугуватиме Вам полем для лото. Потім напишіть цифри від 0 до 9 у кожній з частин. Пишіть їх не по-порядку. Кожна цифра має бути написана двічі.
3. На зроблених раніше двадцяти картках (див. пункт 1) напишіть цифри від 0 до 9, по одній цифрі на карточці. Кожна цифра має бути зображена на двох окремих картках.

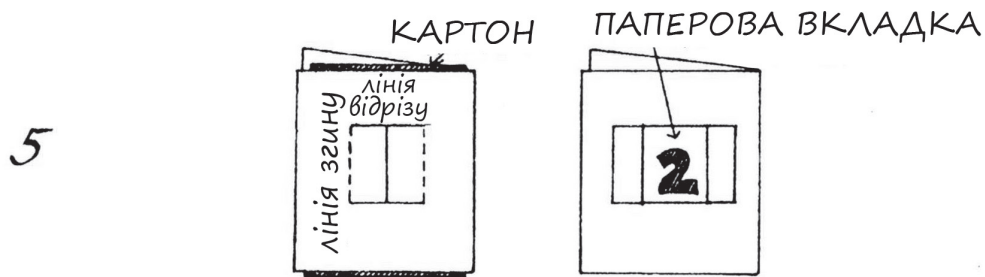
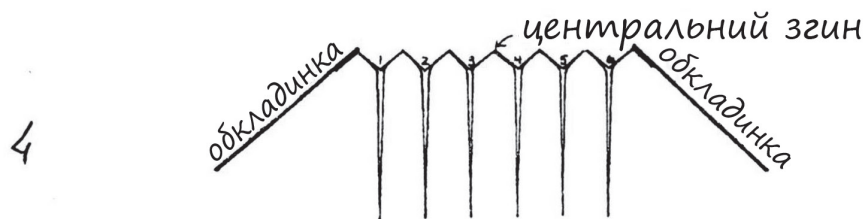
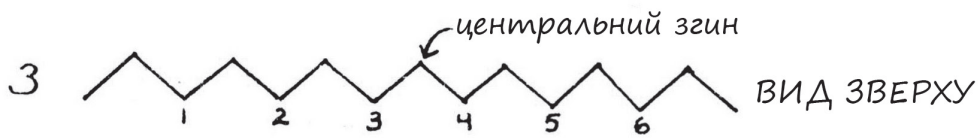
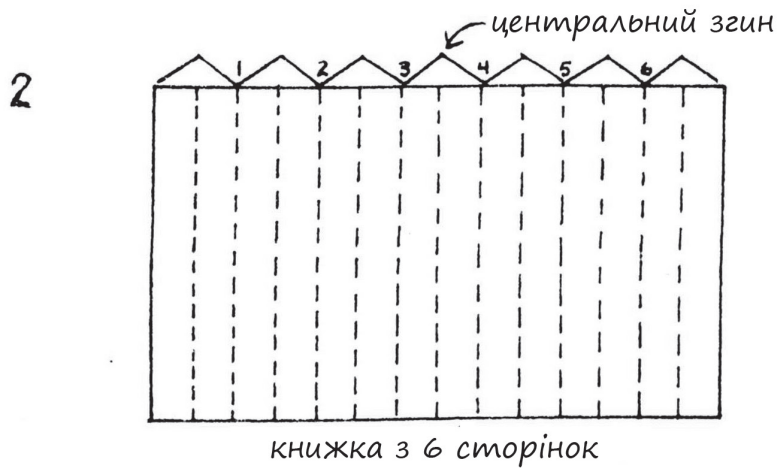
Проведення заняття:

У цифрове лото може грати одна дитина або двоє дітей. На початку складіть картки з цифрами у купку, цифрами донизу. Якщо грає двоє дітей, вони можуть по черзі брати собі картку і класти її на відповідну ділянку на ігровому полі. Гра триває доти, доки усі картки будуть покладені на призначені для них місця.

Лічильна книжка

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Разом із дитиною розпочніть створення домашніх книжок. Дитина може сама обрати, зображення яких предметів туди наклеїти. Їй буде приємно вивчати математику за книжками, які вона зробили власноруч.

Мета заняття:

Лічильна книжка – дає змогу вивчати числа відчуваючи цифри, що їх позначають, на дотик. Діти співвідносять цифри з предметами, яких вони можуть торкнутися і порахувати. Це заняття проводиться й з метою навчити дітей виготовляти книжки.

Вам знадобляться:	цупкий кольоровий або білий папір (30 см x 45 см) клей	цупкий папір для обкладинки (22 см x 30 см)	лінійка і олівець ніж для різання паперу
--------------------------	--	---	--

Підготовка:

1. Аркуш паперу розміром 30 см x 45 см складіть в'язом. Це буде обкладинка книжки. Спочатку складіть аркуш навпіл, а потім від центрального згину відкресліть за допомогою лінійки паралельні лінії на відстані 2 см одна від одної. Для книги з 6 сторінками потрібно накреслити 13 таких ліній.
2. Складіть папір вздовж кожної лінії. Нижче наведена схема книги з 6 сторінок.
3. Порахувавши лінії згину, зупиніться і обміркуйте наступні дії. Вирішіть, які числа ви хочете помістити у книжку: від 1 до 5 або від 1 до 10. Складіть аркуші навпіл і помістіть всередині шматок картону. Виріжте віконечко. Напишіть у ньому цифру. Повторіть цю операцію для кожної наступної сторінки, щоб представити весь числовий ряд.
4. Вклейте подвійні сторінки. Переконайтесь, що Ви вклеїли кожен довгий край сторінки безпосередньо в місце згину.
5. Наклейте на книжку сторінки обкладинки (титульну і зворотну).
6. Поверніться сторінки з цифрою 1 у віконечку і приклейте до неї якийсь один предмет, наприклад, пір'їну. Повторіть операцію, приклеївши до кожної сторінки стільки предметів, скільки позначає цифра. Використовуйте різні предмети, наприклад, соломинки, палички, шматочки паперу тощо.

Проведення заняття:

Лічильну книжку можна використовувати для першого ознайомлення дитини з лічбою або подальшого розвитку у неї цієї навички, а також для формування асоціацій між найменуванням цифри і відповідною кількістю предметів. Дайте дитині можливість порахувати, скільки предметів наклеєно на кожній сторінці. Це допоможе їй навчитися рахувати не автоматично, а чітко усвідомлюючи принципи лічби.

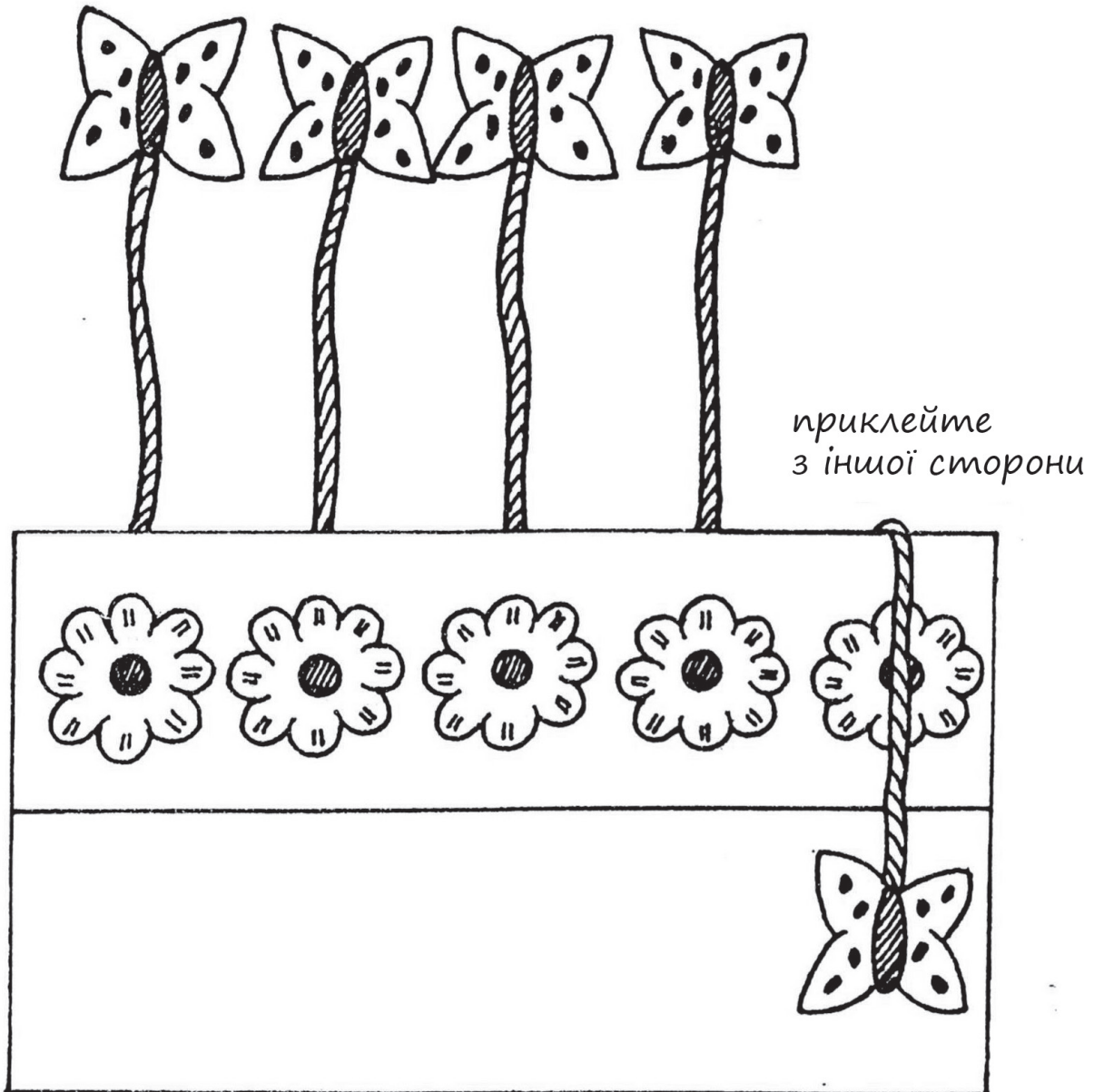
Доповнення та варіанти:

- * Запропонуйте дитині зробити власну лічильну книжечку. Нехай вона сама вирішить, які саме предмети туди наклеїти. А Ви можете допомогти їй з оздобленням.

Лічильник метеликів

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Діти вже з раннього віку стикаються з математичними поняттями. Ви можете використовувати ті моменти, коли ваша дитина прагне отримати точну кількість чогось або дібрати однакову кількість предметів. Ви можете гратися з дітьми у прості ігри з елементами лічби, подібні до тієї, що наведена нижче, не вимагаючи від них миттєвих обрахунків.

Мета заняття:

Лічильник метеликів – це математична гра. Під час гри діти вчаться встановлювати відповідність між цифрою і кількістю предметів; визначати відношення рівності / нерівності. На цьому етапі розвитку дітям не обов'язково знати числа або вміти рахувати. Пізніше, коли діти опанують лічбу, ця гра буде хорошою нагодою потренуватися в додаванні і відніманні чисел від 0 до 10.

Вам	папір	кольорові олівці або	клей і клейка
знадобляться:	мотузка або	фломастери	стрічка
	в'язальні нитки	ножиці	лінійка

Підготовка:

1. Виріжте аркуш паперу розміром 22 см x 15 см.
2. Вздовж аркуша намалуйте 5 квіточок однакового розміру (діаметром приблизно 3,5 см) і розмалуйте їх. Квіточки мають бути розташовані на однаковій відстані одна від одної.
3. Намалуйте метеликів однакового розміру (приблизно 3 см). Потім виріжте їх. Розфарбуйте обидва боки метеликів і приклейте їх або прикріпіть степлером до мотузки або нитки для в'язання довжиною приблизно 13 см.
4. Прикріпіть нитки до зворотного боку вашого аркуша так, щоб кожен метелик розташовувався в лінію з квіткою.

Проведення заняття:

Пояснюючи дитині суть гри, підкиньте метеликів догори, ніби вони літають над квітами, говорячи: «Тепер нехай кожен метелик підлетить до своєї квітки. Кількість метеликів і квітів співпадає?» Цей вид діяльності сприяє засвоєнню дітьми поняття математичної рівності.

Цю гру можна пропонувати дитині на різних етапах розуміння нею правил додавання і віднімання. Поставте запитання, щоб показати дитині, як використовувати цей інструмент навчання: «Скільки метеликів?», «Скільки квіток?», «Поглянь, один метелик полетів!» (заховавши одного метелика за квітку), «Скільки метеликів залишилось?», «Що було б, якби 2 метелика полетіло?»

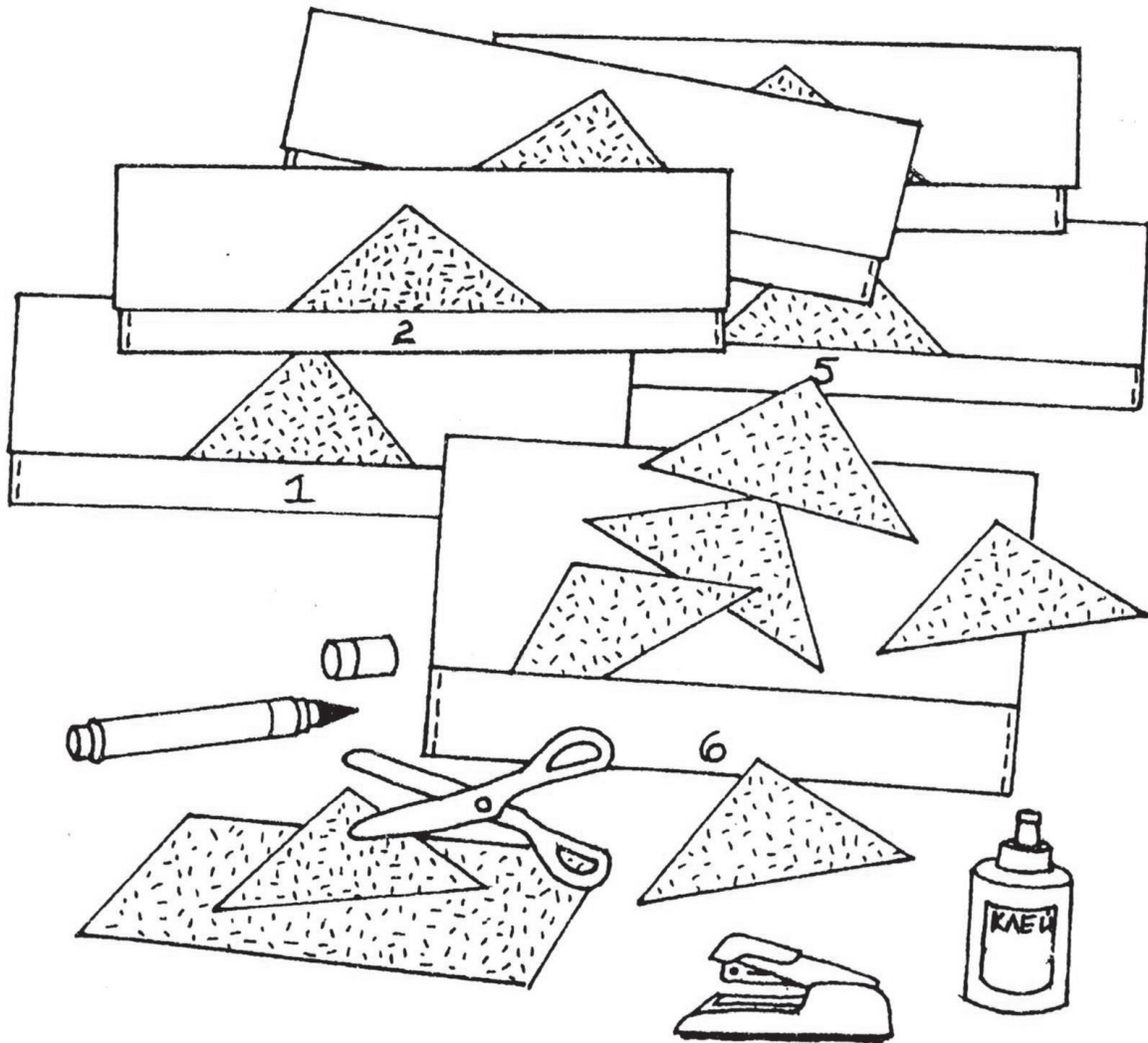
Доповнення та варіанти:

- * Створіть «метеликовий» садок, посадивши у ньому рослини, які приваблюють метеликів. Зробіть відповідну вивіску і повісьте її в садку.
- * Напишіть історію про створення «Метеликового» садка або сфотографуйте процес вирощування квітів, щоб згодом дитині було легше згадати і описати його.

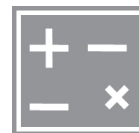
Конверти з фігурою та цифрою

від **3** до **5**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Дізнайтеся про основні поняття, які вивчає ваша дитина в дитячому садочку, так щоб ви могли зосередити її увагу на цих поняттях і вдома. Наприклад, знаючи, що в садочку вивчають геометричні фігури, ви могли б зосередити увагу дитини на різних геометричних фігурах, які оточують її удома.

Мета заняття:

Дітям потрібно багато практикуватися в оперуванні цифрами і геометричними фігурами, доки вони будуть готові сприйняти складніші математичні поняття. Це заняття поєднує у собі розпізнавання фігур, знаходження відповідної до кількості фігур цифри, розпізнавання цифр і лічбу. Дитина отримує завдання помістити потрібну кількість фігур у конверт з цифрою. Заняття розраховане на числа від 1 до 6, але його можна використовувати і для практики з іншими числами. Лічба і співставлення кількості предметів і цифри розвивають у дитини здатність логічно мислити.

Вам	клей або степлер	цупкий	ручка і лінійка
знадобляться:	ножиці	кольоровий папір	

Підготовка:

1. Для виготовлення конверту візьміть аркуш цупкого кольорового паперу, покладіть його перед собою горизонтально. Складіть аркуш на відстані 7,5 см від нижнього краю. Закріпіть боки степлером або клеєм. Накрийте нижню частину конверту тими 6 см паперу, що лишилися зверху. Зробіть ще 5 таких самих конвертів.
2. Намалюйте на зовнішній стороні конверту геометричну фігуру, наприклад, трикутник. Колір фігури і колір конверту мають бути контрастними.
3. Напишіть цифру від 1 до 6 на «кишені» конверту.
4. Виріжте з паперу 21 трикутник. Покладіть у кожен з 6 конвертів ту кількість трикутників, яка відповідає цифрі, що вказана на ньому. Наприклад, у конверті з цифрою 5 має бути 5 трикутників.

Проведення заняття:

Дайте дитині конверти та геометричні фігури. Попросіть її наповнити кожен конверт фігурами у кількості, що відповідає написаній на конверті цифрі. Нехай дитина наповнить усі конверти. Таким чином, вона навчиться співвідносити певну кількість предметів з цифрою, що позначає її, і почне рахувати.

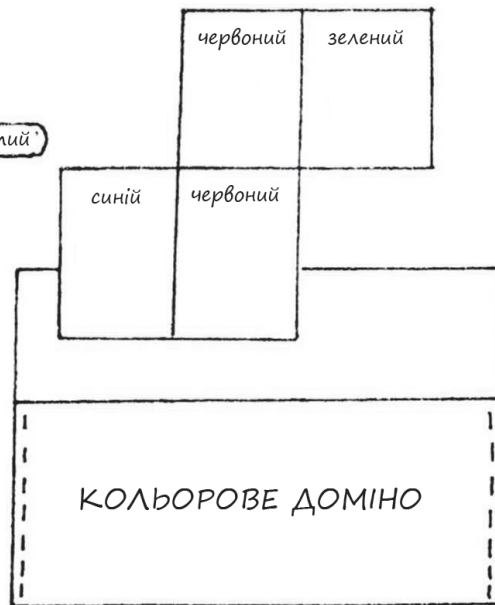
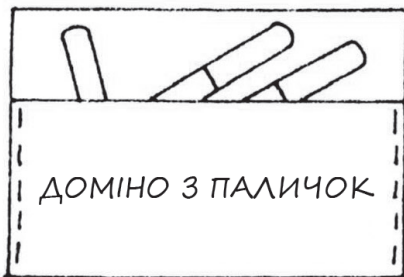
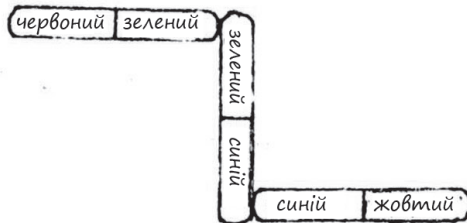
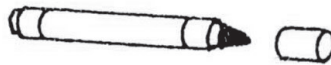
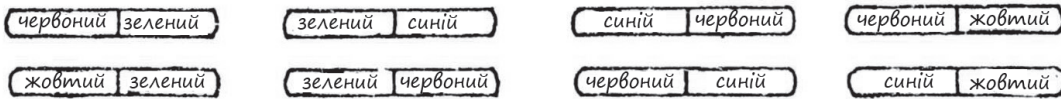
Доповнення та варіанти:

- * Описаним вище способом зробіть 6 конвертів з колами, 6 конвертів з прямокутниками і 6 конвертів з квадратами. Для кожного набору: напишіть на нижній частині конверту цифри від 1 до 6 і виріжте з паперу 21 геометричну фігуру.
- * Цифровий ряд, що використовується у цьому занятті, можна розширити. Якщо дитина вже опанувала цифри від 1 до 6, можна зробити конверти з цифрами до 10.

Кольорове доміно

Від **3** до **4**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Підготуйте матеріали для цієї простої гри разом з дитиною. В подальшому в таке доміно дитина може гратися з бабусею і дідусем, братом чи сестрою.

Мета заняття:

Гра в доміно спонукає дітей спостерігати, порівнювати, визначати і добирати пару. Всі ці навички необхідні для того, щоб дитина змогла рано навчитися читати і опанувала основи математики. Існує кілька типів доміно для дітей різного віку, рівня розвитку, потреб та інтересів. Є ігри на добір однакової кількості крапок, на визначення ідентичних геометричних фігур, кольорів, листя тощо.

Вам знадобляться:	8 карток з чистого паперу степлер	клей ножиці олівець і лінійка	чорний фломастер цупкий кольоровий папір (червоний, синій, зелений, жовтий)
--------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	---

Підготовка:

1. Покладіть кожну картку горизонтально і накресліть всередині чорну розмежувальну лінію. Розмір картки 7 см x 15 см.
2. Розріжте кольоровий папір на частини вдвічі менші, ніж розмір карток. Приклейте одну частину до однієї половини картки, іншу – до другої половини. Використовуйте червоний, синій, зелений і жовтий кольори в наступних комбінаціях: червоний/зелений, зелений/синій, синій/червоний, червоний/жовтий, жовтий/зелений, зелений/червоний, червоний/синій, синій/жовтий.

Проведення заняття:

Для дитини віком 3-4 роки підходить доміно з двоколірними картками. Дитина починає розуміти, що кожна картка доміно складається з двох половинок. Зміст гри полягає у тому, щоб дібрати до кожної з половинок пару за кольором. Дитина може гратися самостійно або з іншим членом сім'ї. Ви можете скеровувати хід гри, показуючи на кожну зі сторін картки, запитуючи: «Можеш знайти карту з половинкою такого ж кольору?». Зробіть для карток спеціальний конверт з кольорового паперу.

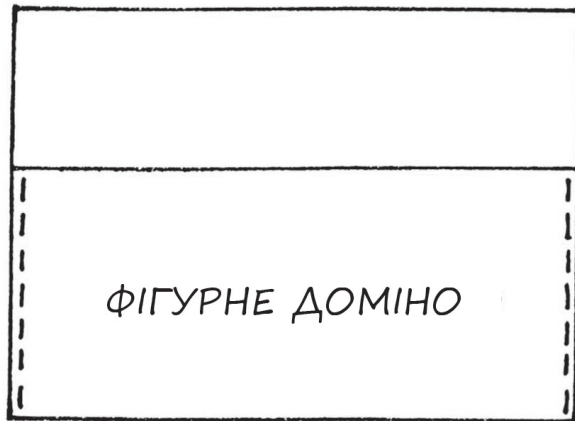
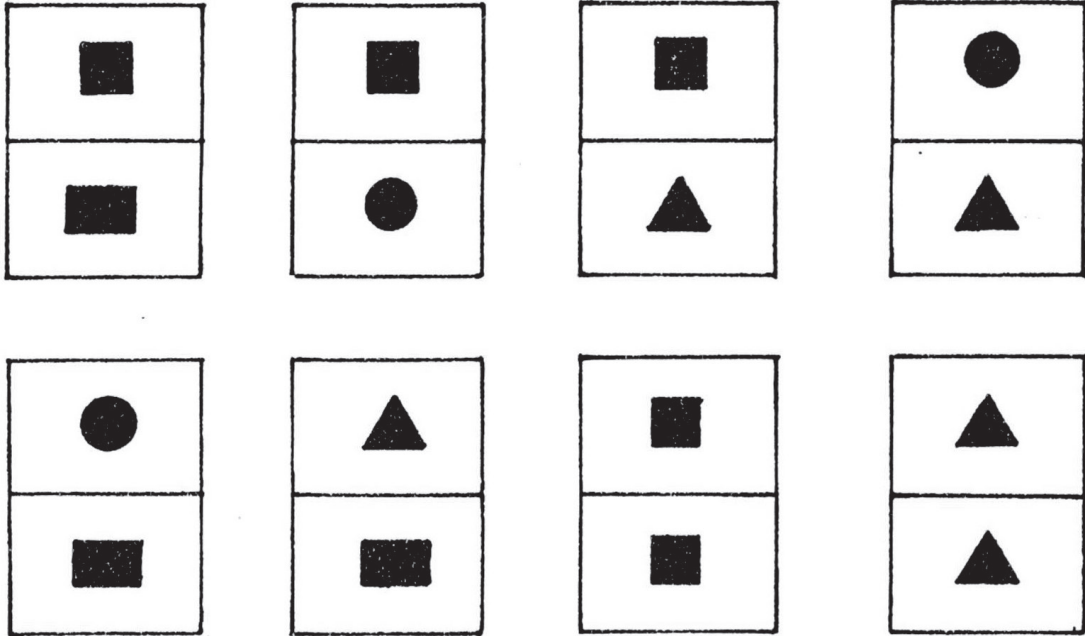
Доповнення та варіанти:

- * Особлива цінність кольорового доміно полягає в тому, що можна зробити багато різних наборів карток. Допоможіть дитині зробити подібні набори з паличок від ескімо. По центру кожної з паличок проведіть чорну розмежувальну лінію. Потім дайте дитині по одній паличці і по 2 фломастери або кольорових олівця. Керуйтеся наведеним вище описом.

Фігурне і крапкове доміно

від **4** до **5**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Зробіть вдома з дитиною набори фігурного доміно.

Мета заняття:

Повторення, як відомо, сприяє засвоєнню вивченого. Допоможіть дітям розширити їх попередній досвід з кольоровим доміно, ознайомивши їх з фігурним і крапковим доміно. Це заняття допомагає дітям краще засвоїти, що картки доміно складаються з двох половинок.

Вам	8 карток з	цупкий кольоровий	степлер
знадобляться:	чистого паперу	папір (червоний, синій,	олівець
	клей	зелений, жовтий)	лінійка
		чорний фломастер	ножиці

Підготовка:

Під час виготовлення карток **фігурного доміно** користуйтеся інструкцією для кольорового доміно. В цьому випадку використовуйте геометричні фігури. Почніть з квадратів, прямокутників, трикутників і кругів. Потім можна перейти до овалів, ромбів, зірок і шестикутників. Або залиште ті ж самі фігури, але змініть їх розмір.

Підготовка:

Під час виготовлення карток **крапкового доміно** користуйтеся інструкцією для кольорового доміно. Використовуйте маленькі картки.

Проведення заняття:

Спочатку пограйтеся з дитиною у фігурне доміно, аби переконатися, що вона знає, що кожна картка складається з двох частин. Чотирирічним дітям може знадобитися допомога з визначенням назв геометричних фігур.

Пограйтеся у крапкове доміно з дитиною 4-5 років. Якщо потрібна допомога, вкажіть їй на певну картку і запитайте, чи може вона знайти картку з більшою чи меншою кількістю крапок. Використання математичних термінів допоможе дитині швидше засвоїти основні поняття. Зробіть з кольорового паперу конверт і помістіть туди свої картки.

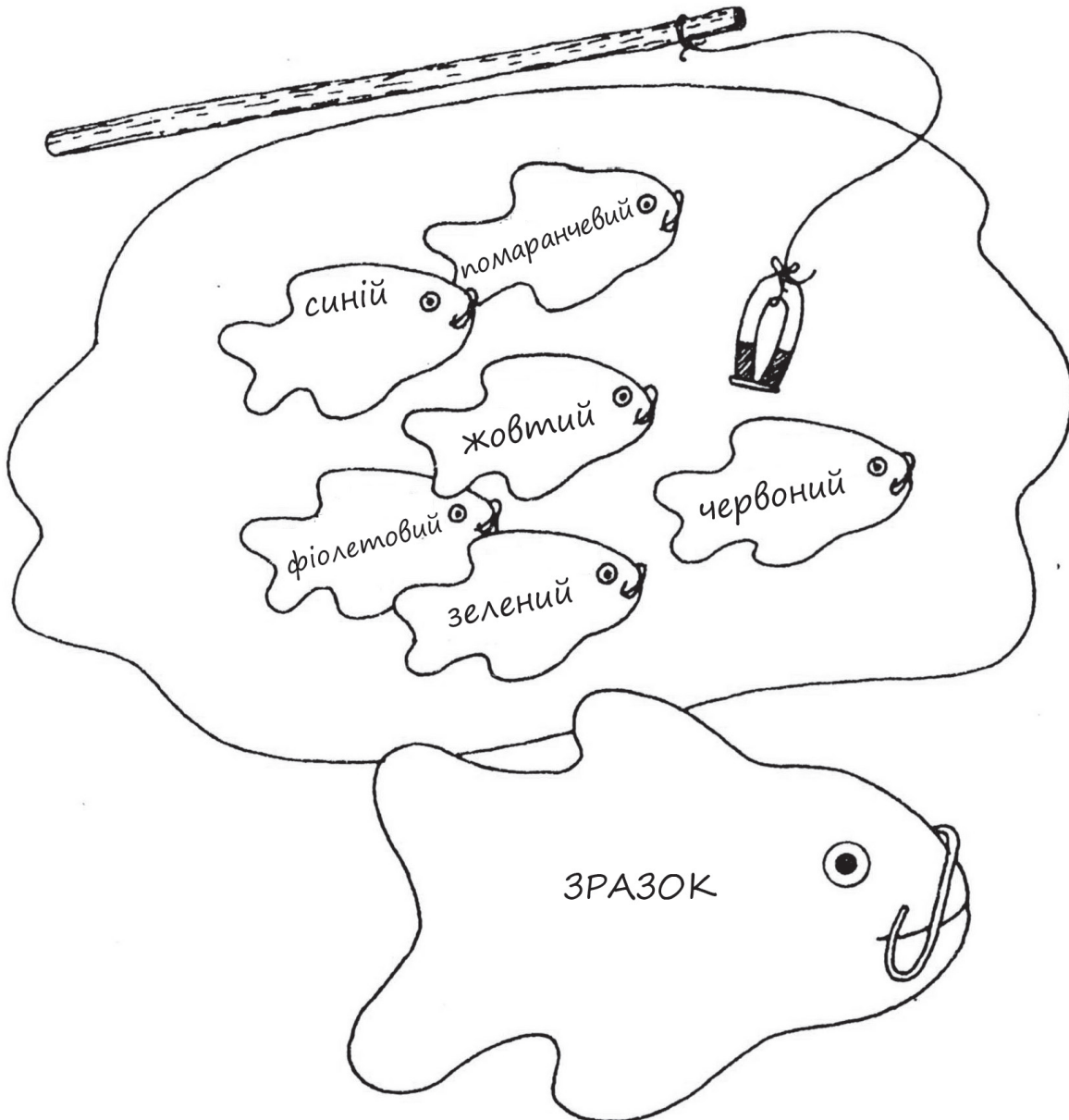
Доповнення та варіанти:

- * Зробіть доміно з листям. Знайдіть по парі листків кількох видів дерев/рослин. Хоча в природі не існує двох цілком однакових листків, діти 5-6 років легко знайдуть схожі.

Ставок з рибками

від **4** до **5**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Проста інформація, наприклад, назви кольорів, сприймається дітьми краще, якщо вона пропонується у формі гри.

Мета заняття:

Вміння класифікувати або сортувати – це важлива доматематична навичка, яка впорядковує світ дитини. Але розвиток цієї навички потребує часу та практики. Оскільки маленькій дитині ще складно зрозуміти абстрактний розподіл за групами, класифікація має ґрунтуватися на фізичних властивостях, які легко розрізнити (наприклад, колір, розмір, форма). На цьому занятті шляхом інсценування дитина вчиться класифікувати предмети за кольором. Так, наприклад, вона уявляє, ніби ловить кольорову рибу.

Вам	цупкий кольоровий	ножиці	6 металевих
знадобляться:	папір: червоний, синій, жовтий, оранжевий, фіолетовий, зелений	магніт синя тканина або картон	скріпок, волосінь, палиця

Підготовка:

1. Виріжте з паперу 6 пар рибок (всього 12), використовуючи для кожної пари папір різного кольору. Якщо дитина ще маленька, візьміть основні кольори (червоний, синій, жовтий) і похідні (оранжевий, фіолетовий, зелений). Довжина рибки близько 15 см.
2. Приєднайте скріпку до «рота» однієї рибки з кожної пари.
3. Зробіть вудочку, прив'язавши волосінь одним кінцем до магніту, а другим до палиці, яка слугуватиме вудилищем.

Проведення заняття:

Розкладіть шматок синьої тканини або картону на підлогу, розташуйте 6 рибок зі скріпками у «воді». Скажіть дитині, що зараз ви разом підете на ставок рибалити. Підійміть догори одну із тих рибок, на яких немає скріпок, і попросіть дитину з вудочкою підшукати їй в ставку пару. Коли дитина спіймає потрібку рибу, спитайте у неї, якого вона кольору. Тепер «зловіть» рибку іншого кольору.

Класифікація геометричних фігур

від **4** до **5**

Мета заняття:

Коли діти дізнаються про геометричні фігури різними способами, в них закладаються основи знань про властивості і відношення між фігурами. Класифікація карток з фігурами допомагає вивченню властивостей предметів, знаходженню подібного і відмінного, групуванню. Ця гра навчає дітей впізнавати 3 фігури, 4 розміри і 5 кольорів.

Вам знадобляться: цупкий кольоровий папір ножиці

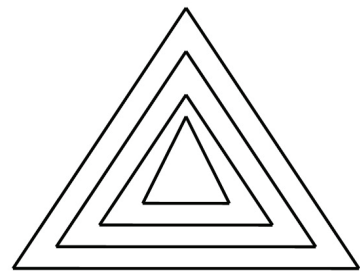
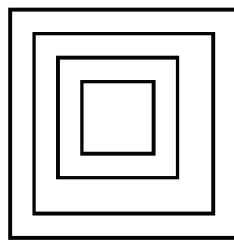
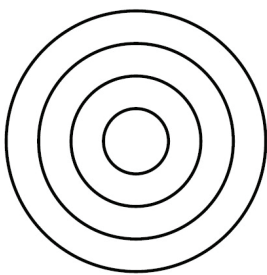
Підготовка:

1. Зробіть з цупкого кольорового паперу лекала у формі трикутників, кіл і квадратів. Виріжте по 4 фігури різного розміру кожному.
2. Виріжте кожен фігуру в 5 кольорах.

Проведення заняття:

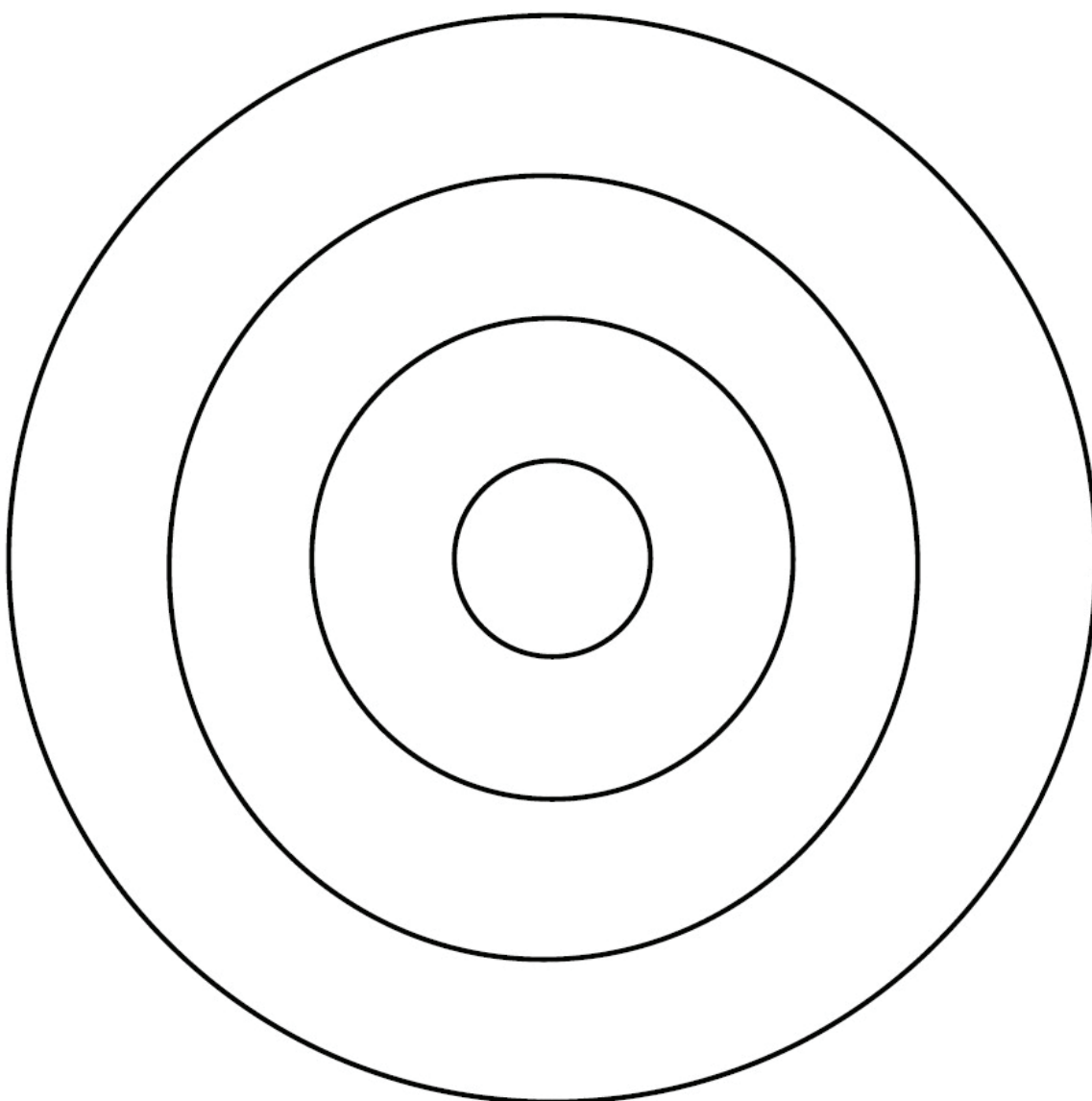
Надайте дитині достатньо часу роздивитися фігури і погратися з ними. Обговоріть з дитиною різноманітні властивості фігур (форму, колір, розмір) і різні способи їх класифікації.

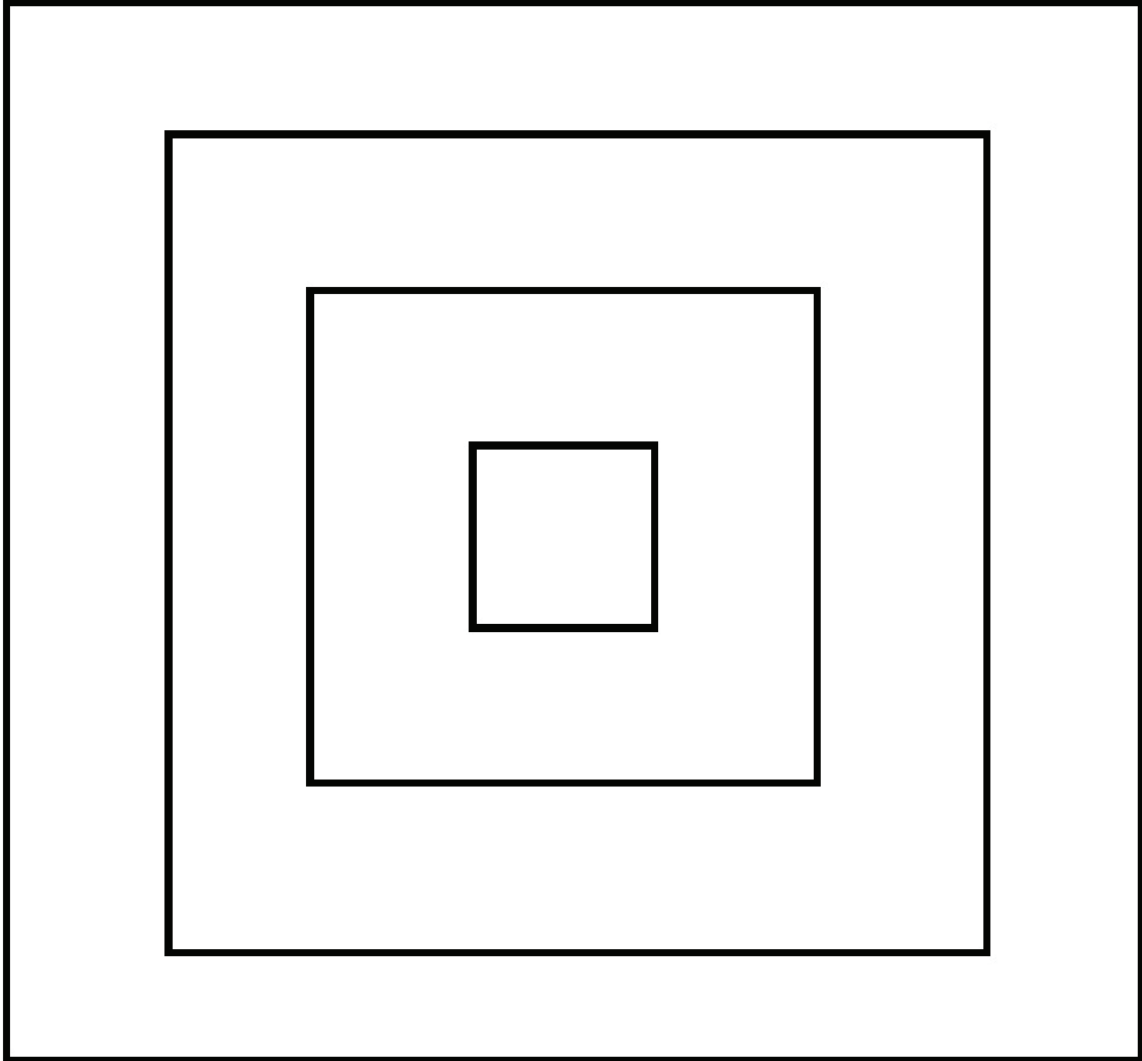
Після того як дитина розсортувала фігурки, запитайте: «Поясни мені, що ти зробив». Залежно від її відповіді, Ви можете запитати: «Чому ти вибрав ці картки в одну групу? Чим вони подібні? Чим відрізняються?»

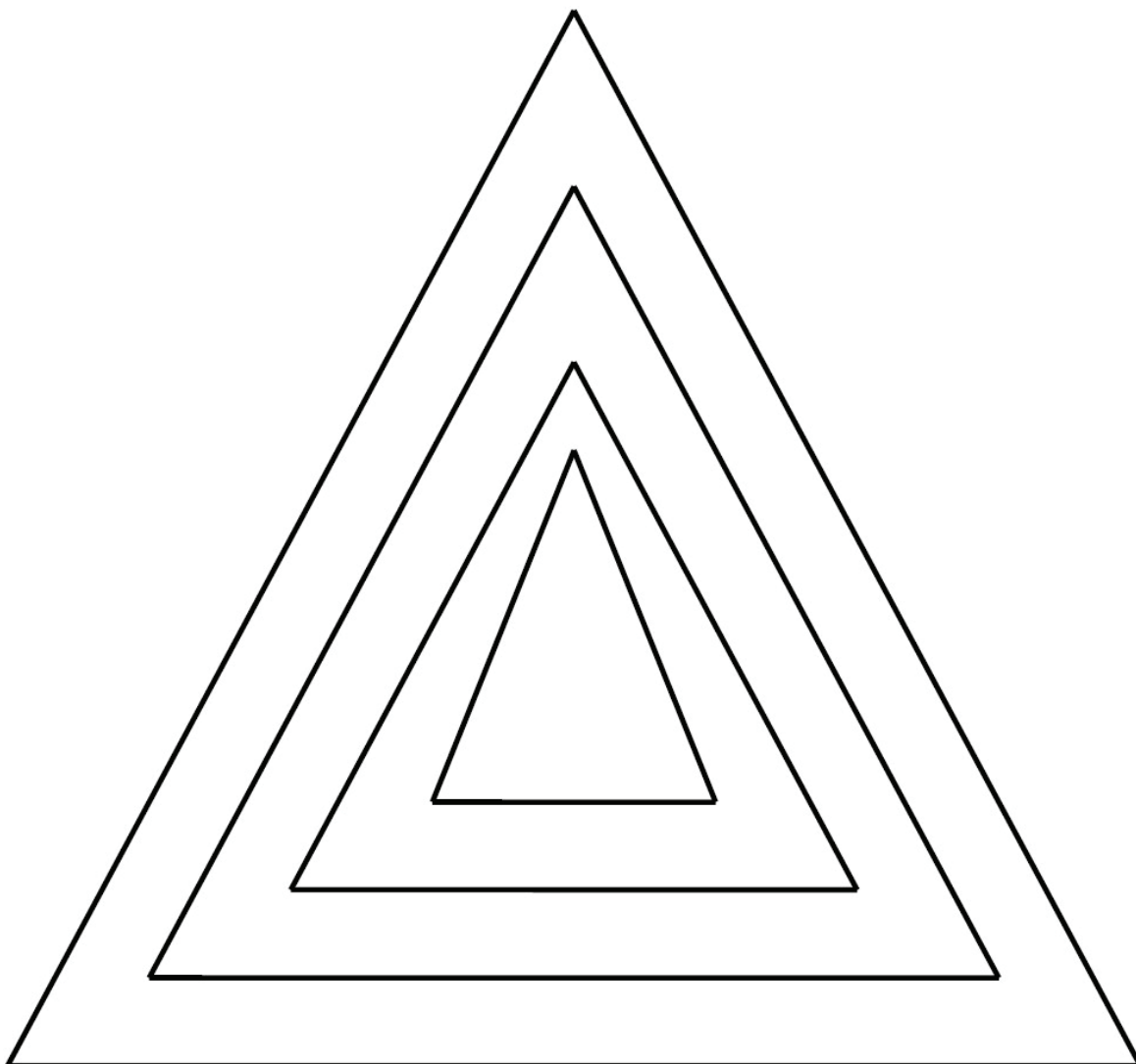

ПОРАДА БАТЬКАМ

Граючи вдома в ігри на класифікацію, дитина дізнається щось нове від Вас, старших братів та сестер і демонструє свої знання. Багатьом дітям подобається гра, в якій один учасник загадує тварину, а інші намагаються вгадати її за її особливостями

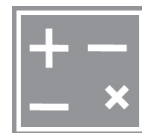

Монетки Піаже

від **4** до **6**

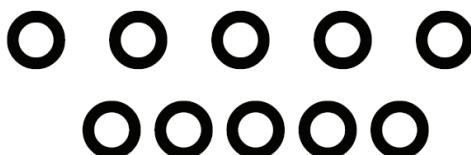
Мета заняття:

Ця проста гра має на меті перевірити правильність твердження Піаже про те, що діти молодше 6 років і навіть деякі діти 7 років не можуть опанувати числа. Хоча більшість з них рахують без запинки, роблять вони це не усвідомлюючи принцип, що лежить в основі нумерації. Це заняття допомагає батькам зрозуміти, що до того, як обчислення стане свідомим, малюкам потрібний час для експериментів і відкриттів з конкретними предметами.

Вам знадобляться: десять фішок, монет або гральних карт однакового розміру

Підготовка:

1. На рівній, вільній від інших предметів поверхні розкладіть в рядок по горизонталі 5 фішок (монет або гральних карт) так, щоб між ними залишався простір. Під ними розкладіть в рядок ще 5 фішок, але вже так, щоб відстань між ними була мінімальною (див. схему нижче).

Проведення заняття:

Запитайте в дитини (без підказок): “Як ти вважаєш, у цих двох рядках однакова кількість фішок?” Прийміть будь-яку відповідь. Ймовірніше, дитина відповість, що у верхньому ряду фішок більше. Малюки розмірковують так: більшим є те, що виглядає більшим. Зсуньте фішки у верхньому рядочку так, щоб відстань між фішками в обох рядках стала однаковою. Запитайте знову, чи однакова кількість фішок у верхньому і нижньому рядочку. Дитина ймовірно відповість ствердно. Тепер розсуньте фішки і повторіть свої запитання. Не пропонуйте дитині «правильної відповіді». Нехай вона самостійно, на власному досвіді, засвоїть поняття числової еквівалентності.

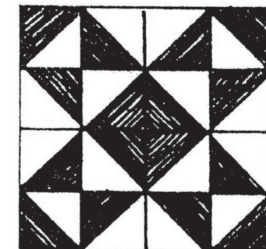
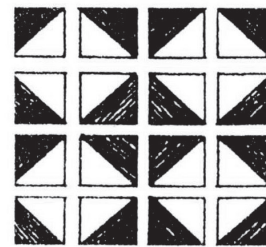
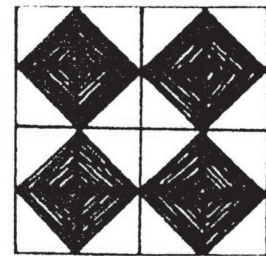
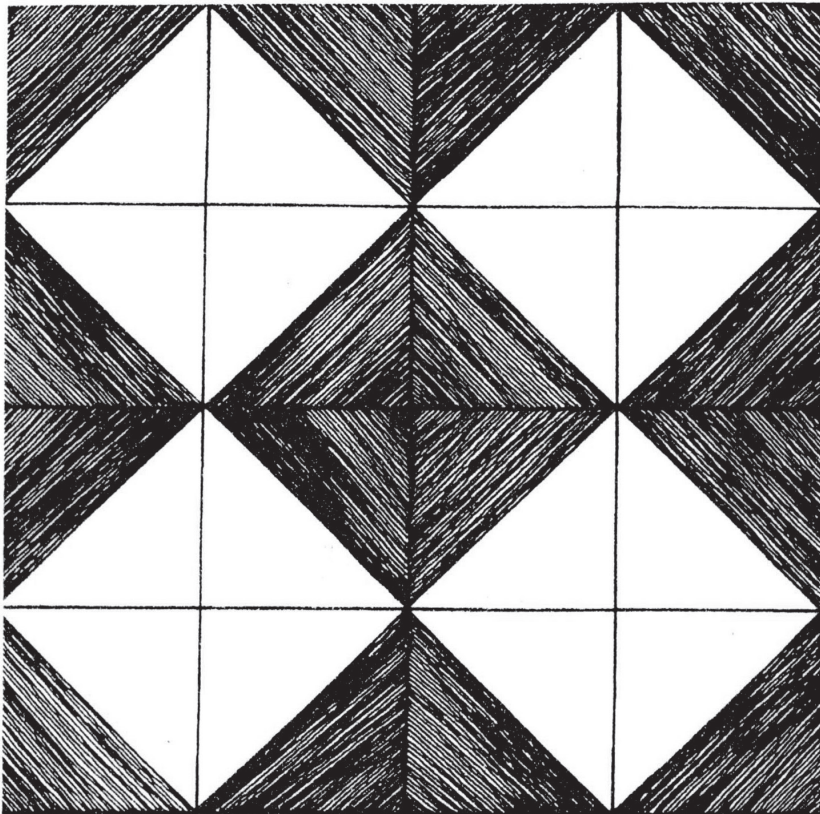
Доповнення та варіанти:

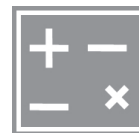
- * Візьміть шматок глини і зробіть з нього плаский млинець. Потім скатайте млинець знову в грудочку. Запитайте у дитини, де більше глини, у млинці чи в грудочці. Дитина вирішить, що млинець містить більше глини, оскільки він ширший. Або навпаки, що в млинці глини менше, оскільки він такий тонкий. Дайте дитині змогу попрацювати з глиною, щоб вона на власному досвіді переконалася в тому, що шматок містить таку саму кількість глини, що і млинець.

Геометрична головоломка

від **4** до **6**

Мета заняття:

Геометрична головоломка – це заняття на знаходження рішення. Переміщення деталей головоломки одна відносно одної розвиває у дітей просторові навички. Така головоломка корисна тим, що спонукає дітей шукати рішення в незнайомій ситуації. У дітей розвивається наполегливість і терпіння, які необхідні у пошуку рішень. Дитина може створити свої власні головоломки.

Вам знадобляться:

цупкий папір

ножиці

Підготовка:

1. Виріжте з цупкого паперу три квадрати розміром 20 см x 20 см.
2. Намалуйте на трьох квадратах сітку 4 x 4.
3. Одну сітку залиште чистою. А на двох інших намалуйте геометричний візерунок, використовуючи для замальовування фломастери.
4. Розріжте одну із сіток з візерунком на маленькі квадратики. Ви матимете 16 квадратних деталей головоломки.
5. Покладіть головоломку у конверт.

Проведення заняття:

Геометрична головоломка призначена для індивідуальних занять з дитиною. Дайте дитині достатньо часу для того, щоб погратися з фігурами головоломки і скласти свій власний орнамент. Оскільки математична задача вирішується методом «спроб і помилок», дайте дитині спробувати кілька різних варіантів складання головоломки. Нехай вона спробує розкласти маленькі квадратики на великому нерозрізаному квадраті. Якщо дитина засмучується через те, що в неї ніяк не виходить скласти головоломку, поговоріть з нею про те, як можна по-різному комбінувати квадратики, щоб вийшла потрібна композиція. Поясніть, що подібні головоломки потребують часу, тож поспішати не варто.

Якщо Вашій дитині легко вдалося скласти головоломку, розкладаючи маленькі квадратики на великому цілому, дайте їй складніше завдання. Поруч з великим нерозрізаним квадратом покладіть квадрат з пустою сіткою. Для цього дитині потрібно використати навичку зорової диференціації – їй треба добре роздивитись нерозрізаний квадрат, а потім зібрати разом маленькі квадратики у таку саму композицію, що лежить поруч як зразок.

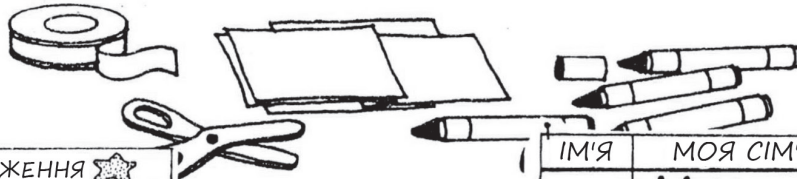
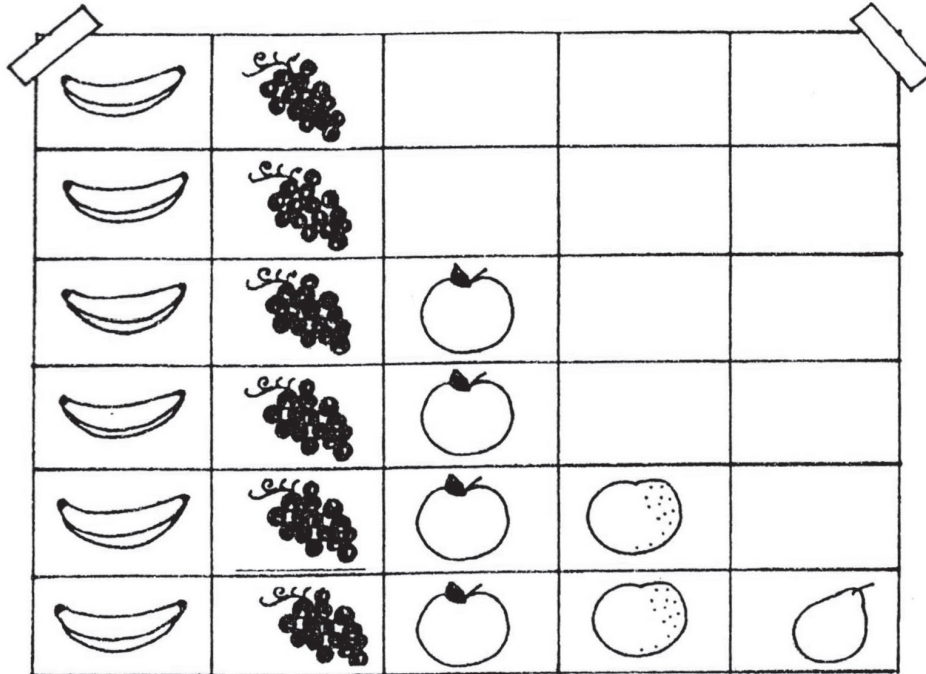
Доповнення та варіанти:

- * Квадрат (20 см x 20 см) розділіть на чотири рівні частини. Нехай дитина складе з фігур свої власні орнаменти. Потім ними можна буде прикрасити стіни в дитячій кімнаті.

Фруктова діаграма

від **4** до **6**

ДНІ НАРОДЖЕННЯ		ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД							ІМ'Я	МОЯ СІМ'Я
СІЧ	6 Петро									***
ЛЮТ										***
БЕР										
КВІТ										
ТРАВ										
ЧЕРВ										
ЛИП										
СЕРП										
ВЕР										
ЖОВТ										
ЛИСТ										
ГРУД										

ПОРАДА БАТЬКАМ

Діти формують свою власну думку про будь-що через самопізнання. Батьки, які розпитують дітей про їхній погляд на побутові речі, про їх уподобання, сприяють правильному розвитку. Це заняття можна проводити упродовж тижня. Зберіть разом з дитиною інформацію про те, які фрукти любить кожен із членів родини. Вмістіть цю інформацію у діаграму.

Мета заняття:

Побудова діаграм – це хороший спосіб організації, представлення і порівняння інформації. За допомогою малюнків, клітинок і лінійок, діаграма демонструє співвідношення між тими чи іншими предметами. Пояснення діаграми потребує від дитини застосування одразу кількох навичок, серед яких: навички спілкування, класифікації, відповідності «один до одного», вимірювання і символічної уяви.

Вам	маленькі аркуші	клей	ножиці
знадобляться:	паперу одного кольору	старі журнали великий аркуш паперу	скотч

Підготовка:

1. Намалуйте різні фрукти або виріжте фотографії із зображенням фруктів зі старих журналів.
2. Дайте дитині маленький аркуш паперу (достатній для того, щоб на ньому помістився малюнок або фотографія фрукта).
3. Почніть заняття під час обіду або полуденку, запропонувавши дитині поїсти різних фруктів. Поговоріть з нею про її улюблені фрукти.

Проведення заняття:

Попросіть дитину обрати малюнок із зображенням улюбленого фрукта і приклейте його на аркуш.

Відсортуйте малюнки за типом фруктів. Порахуйте кількість карток із зображенням кожного фрукта. У якого фрукта найбільше карток? А у якого найменше? Складіть всі малюнки з фруктами по порядку, починаючи з найбільш популярних, і закінчуючи найменш популярними у Вашій родині. Приклейте малюнки скотчем до великого аркушу паперу, а потім приклейте аркуш до стіни. У Вас вийде графічна ілюстрація фруктових уподобань сім'ї.

Тепер попросіть дитину пояснити цю діаграму. Який фрукт найулюбленіший у сім'ї? А який фрукт люблять найменше?

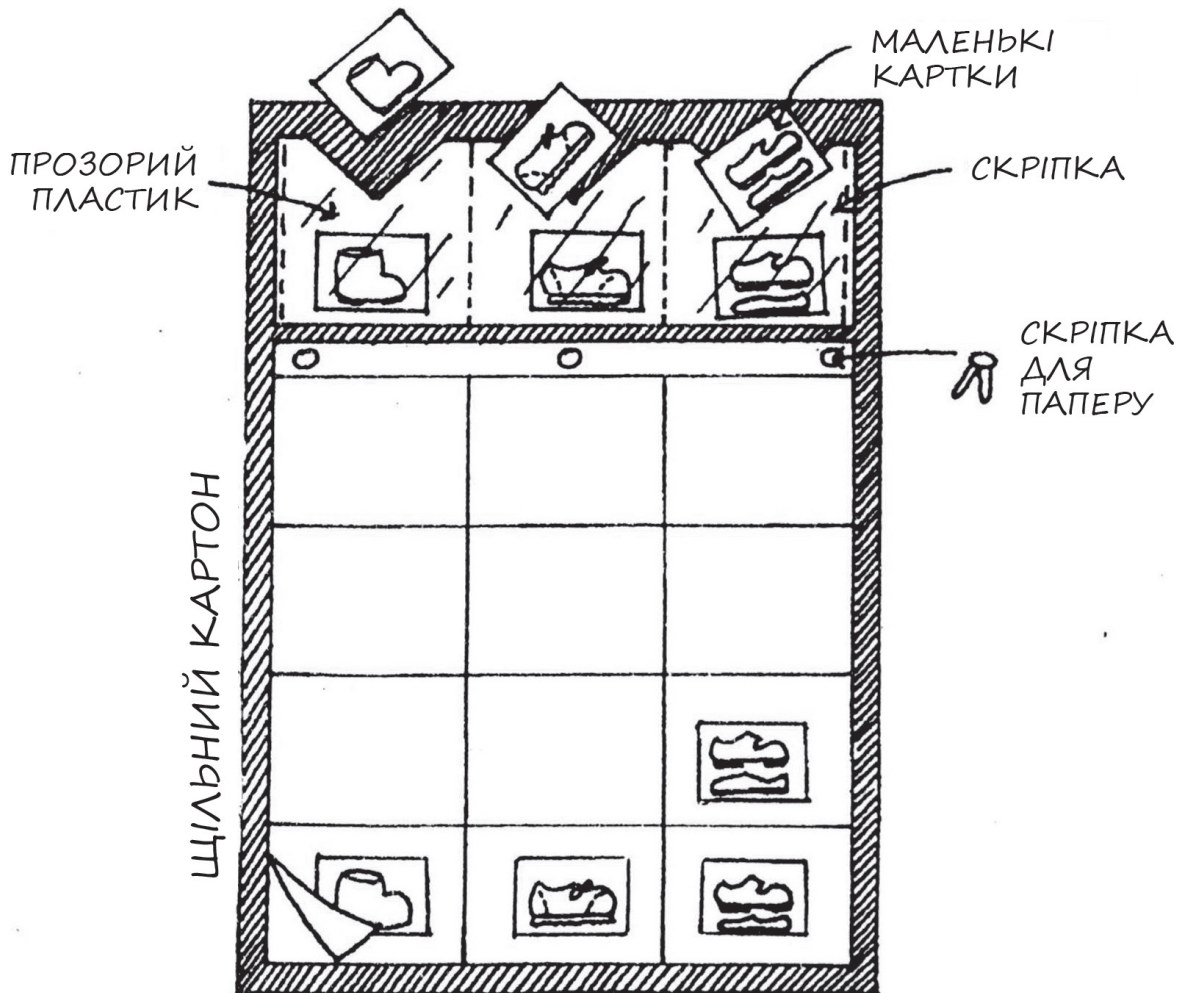
Доповнення та варіанти:

- * Інші можливі теми для діаграм: дні народження, типова для певної пори року погода тощо.
- * Старша дитина сама може спробувати створити діаграму, попередньо обравши тему.

Таблиця розподілу думок

від **5** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Дитина почне усвідомлювати важливість математики у повсякденному житті, якщо ви звернете її увагу на різні способи представлення інформації за допомогою графіків і таблиць. Наприклад, ви можете показати дитині журнали і газети з графіками, таблицями і результатами опитувань. Дитина також може завести вдома таблицю для запису поточних справ або сімейних уподобань. Маленьким дітям краще не давати жодних механічних вправ або письмових завдань з арифметики. Для них це надто складно і може придушити інтерес до математики. Такі вправи суперечать тому звичному шляху, яким діти входять у світ математики.

Мета заняття:

Ці прості матеріали допоможуть дитині провести «опитування суспільної думки», а потім оформити його результати у вигляді таблиці. Під час заняття діти вчаться збирати і записувати інформацію, отриману від своїх родичів. Рання практика порівняння, класифікації та спілкування розвиває навички, надзвичайно важливі для майбутнього опанування математики і природничих наук.

Вам	картон розміром 22 см х 28 см	степлер	фломастер
знадобляться:	прозора плівка	папір	лінійка
	клейка стрічка	затискачі	

Підготовка:

1. Візьміть шматочок картону розміром 22 см х 28 см. Накресліть фломастером 3 вертикальні колонки шириною близько 6 см.
2. Виріжте шматок прозорої плівки і прикріпіть його степлером до картону так, щоб утворилось 3 кишені. Виріжте у кожній кишені отвір.
3. Розділіть 3-4 аркуші паперу довжиною близько 20 см на 3 колонки і 4 ряди.
4. За допомогою 3 затискачів прикріпіть аркуші до шматка картону (картон слугуватиме пюпітром). Зі зворотного боку заклейте затискачі клейкою стрічкою, щоб дитина випадково не подряпалась.
5. Намалюйте 3 невеличкі малюнки із зображенням тих речей, які Ви хочете зробити предметом Вашого опитування (наприклад, улюблені кольори) і покладіть кожен в окрему кишеню.
6. Зробіть 5-8 копій кожного із 3 малюнків, щоб дитина могла обрати той, що відповідає її улюбленому кольору.

Проведення заняття:

Доручіть дитині зібрати і записати інформацію про улюблені кольори членів родини. Вона відчуватиме свою значимість, ходячи по квартирі з пюпітром і малюнками. За час, відведений для цього заняття, вона має підійти до усіх членів сім'ї із запитанням: «Який твій улюблений колір?» Потім нехай кожен з членів родини обере відповідний малюнок. Дитина одразу клейкою стрічкою вклеює його в потрібну колонку таблички. Коли опитування закінчене, верхній аркуш можна повісити на стіну.

Доповнення та варіанти:

- * Влаштуйте вдома куточок графіків і таблиць. На кожній таблиці напишіть заголовок, тему і дату. Повісьте графіки так, щоб вони знаходилися на рівні очей дитини. Коли з'являться нові таблиці, перевісьте старі у свою кімнату.
- * Додаткові теми для «опитування суспільної думки»: улюблений сік, улюблена тварина, улюблена пора року, улюблена книга.

Танграми для початківців

від **3** до **4**

Мета заняття:

Танграми – це давні китайські головоломки. Традиційна гра складається з 7 елементів (2 великих трикутників, 1 трикутника середнього розміру, 2 маленьких трикутників, 1 квадрата і 1 паралелограма). Традиційна танграма складна для малечі (і навіть багатьох дорослих!). Але оскільки танграми розвивають просторове мислення, їх варто адаптувати для малюків. Танграма, що використовується в цьому занятті, адаптована спеціально для дітей 3-4 років. Вона містить 3 великі фігури (квадрат, трикутник і прямокутник) і головоломки для них. До книги додається лекала танграми з 3 фігур і 4 головоломки.

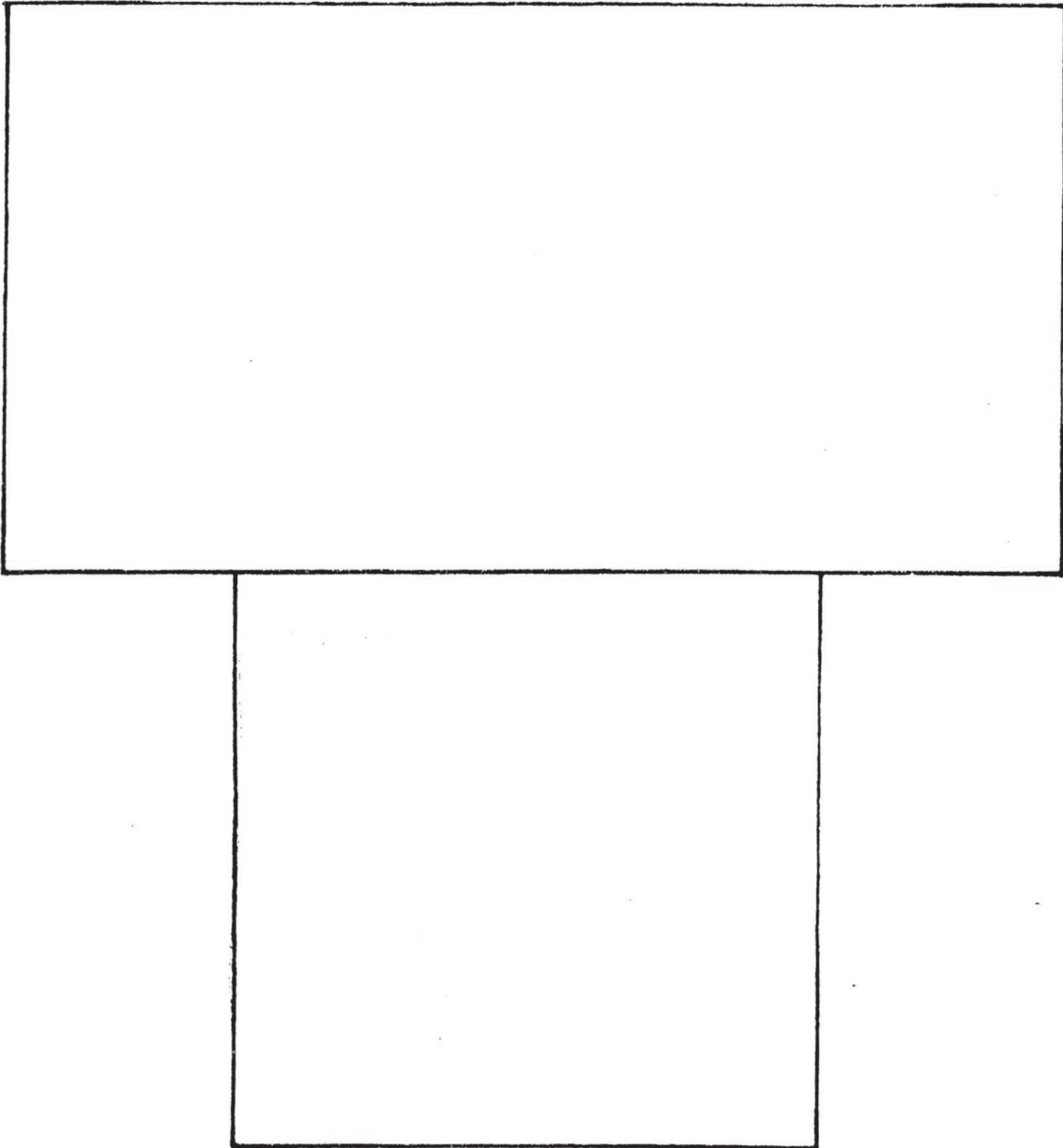
Вам	ножиці	цупкий кольоровий папір	білий папір
знадобляться:	лінійка	лекала трикутника, квадрата,	чорний
	олівець	прямокутника	фломастер

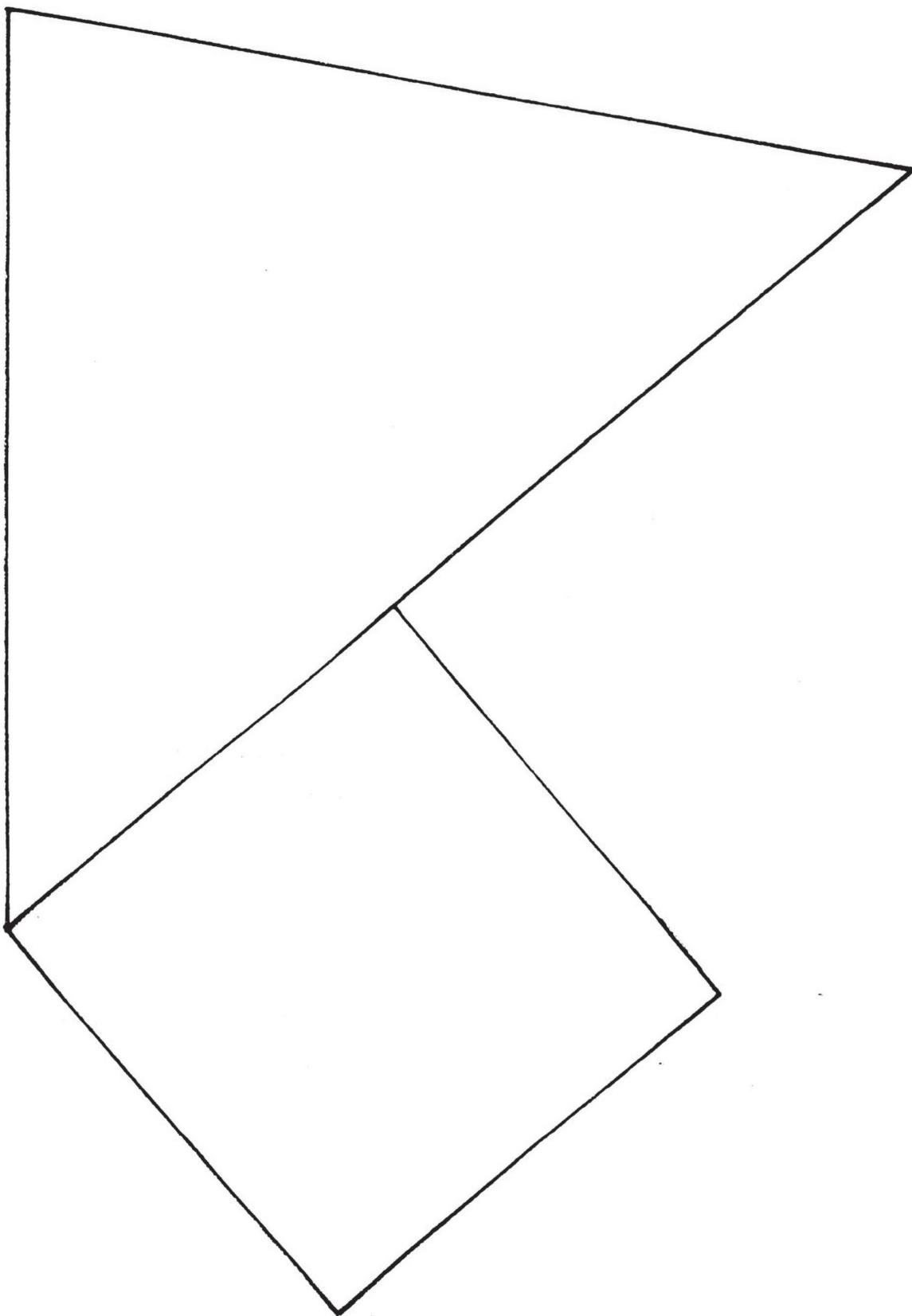
Підготовка:

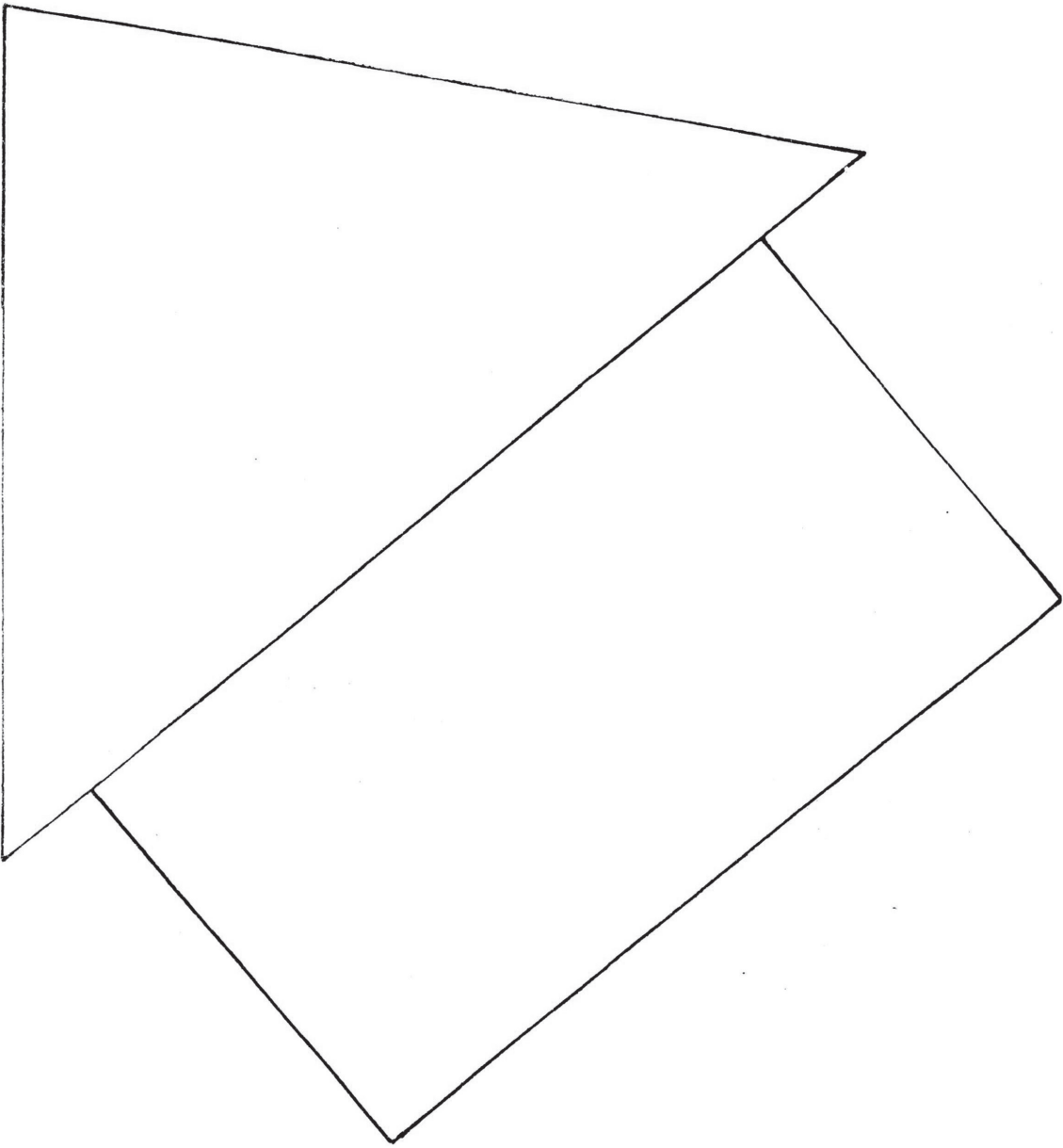
1. Виріжте танграми з цупкого кольорового паперу за допомогою лекал. Деталі танграми можна заламінувати.
2. Помістіть кожен набір деталей танграми в окремий конверт.
3. Скопіюйте головоломки на білому папері. Краї обведіть чорним фломастером.

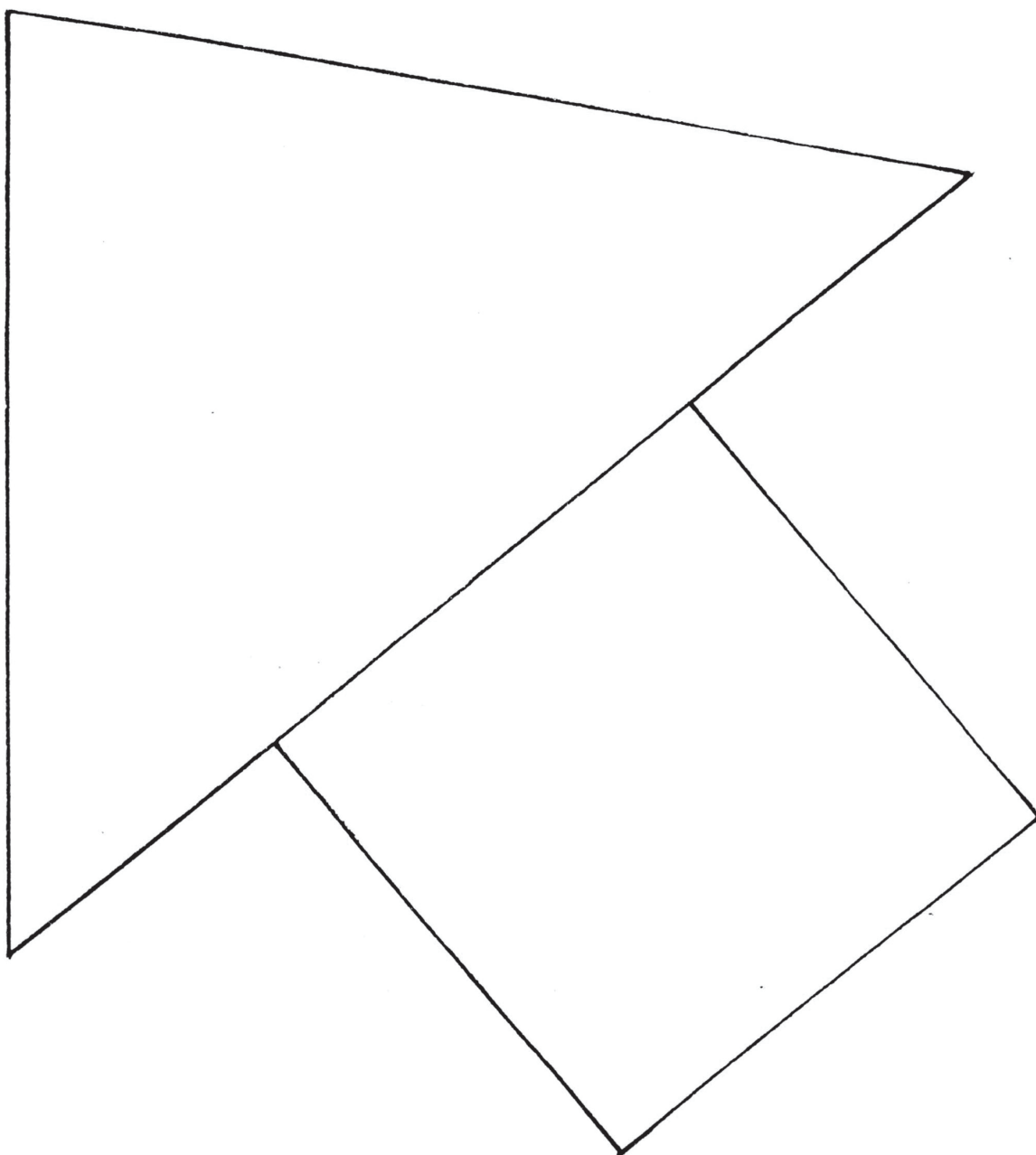
Проведення заняття:

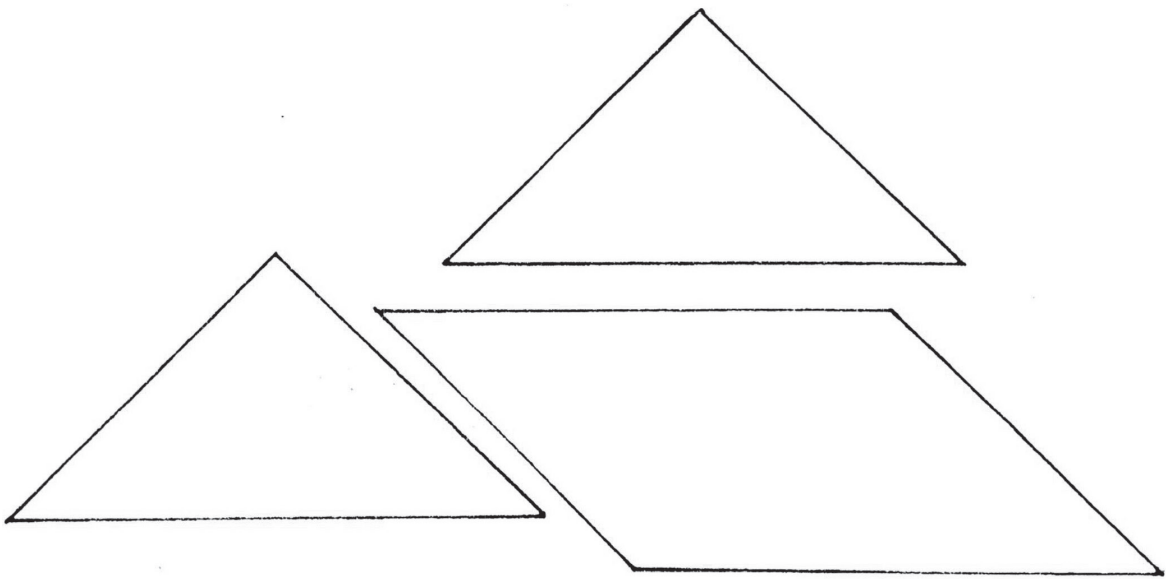
Вивчення форми, розміру і просторових відношень між трьома фігурами танграми – справа цікава. Дитині сподобається займатися з танграмами. Перший крок до введення дитини у світ геометрії – дати їй можливість самостійно розібратися з фігурами. Дитина отримує головоломку і намагається побудувати із фігур танграми аналогічну до неї композицію. Головоломок складені з 2-3 фігур. Окрім того, що танграми змушують дитину розмірковувати у пошуках правильного рішення, вони корисні ще й тим, що розвивають зорову пам'ять і рухові навички.

Танграми середнього рівня складності

від **5** до **6**

Мета заняття:

За допомогою танграм діти поступово опановують поняття розміру, форми і симетрії. Танграми допомагають дітям зрозуміти геометричні властивості і відношення. Для цього заняття використовується класичний танграмний набір з трьох фігур.

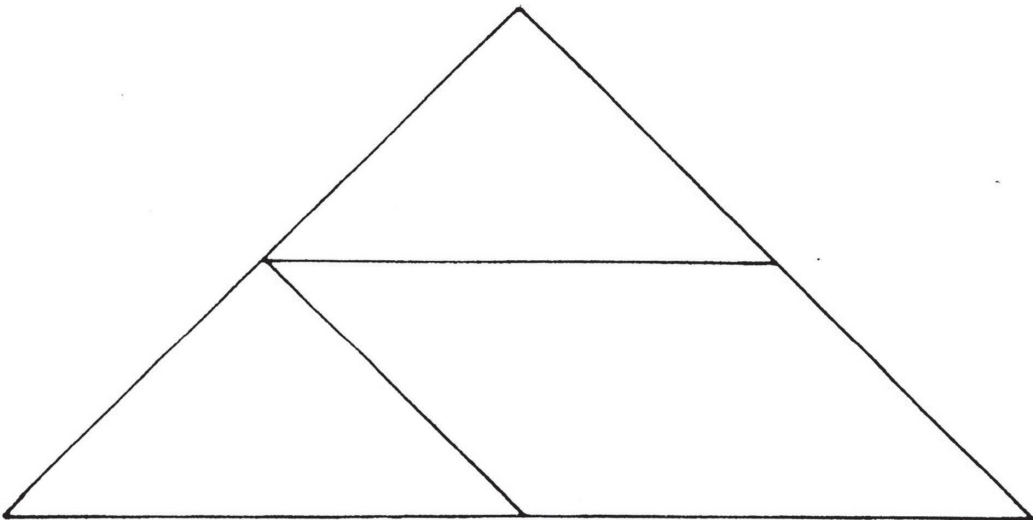
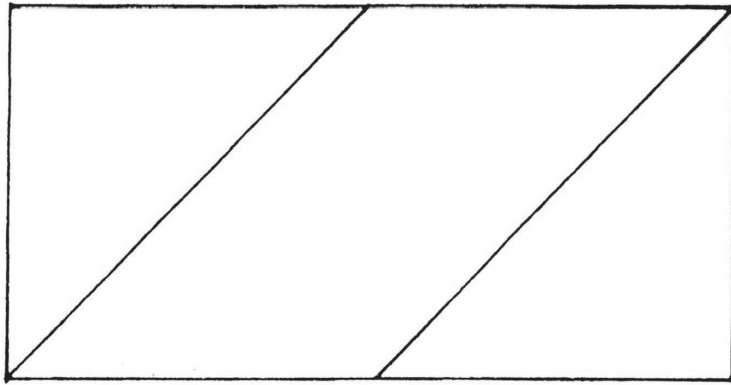
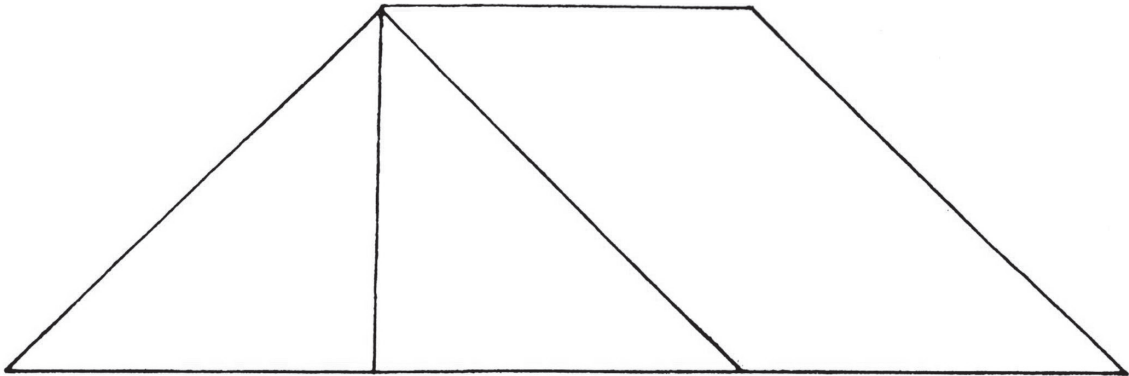
Вам	ножиці	чорний фломастер	цупкий
знадобляться:	білий папір		кольоровий папір

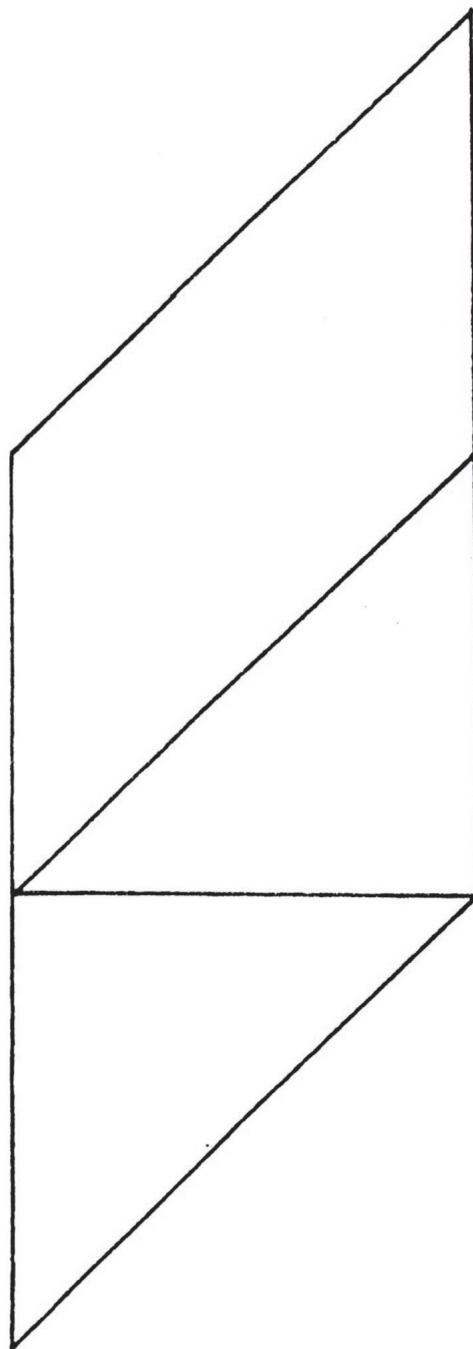
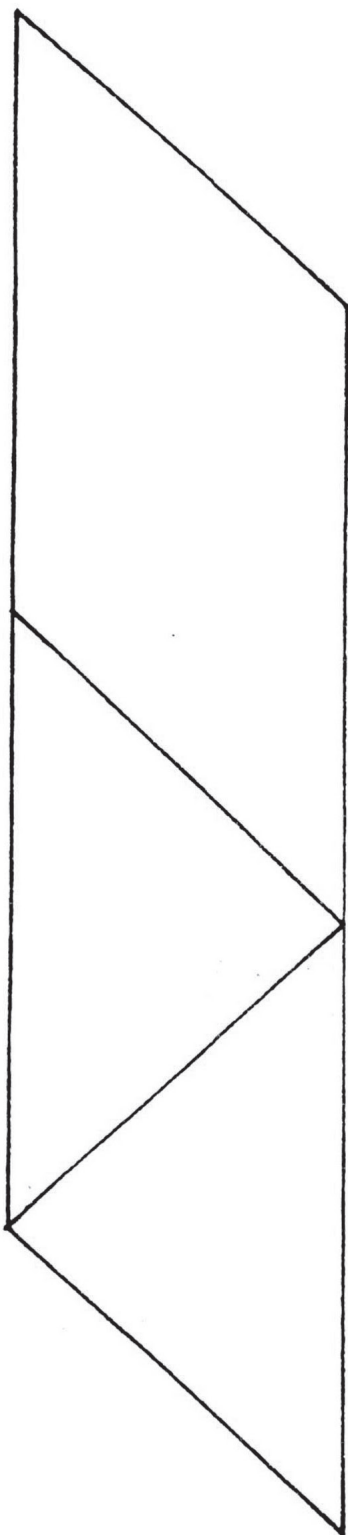
Підготовка:

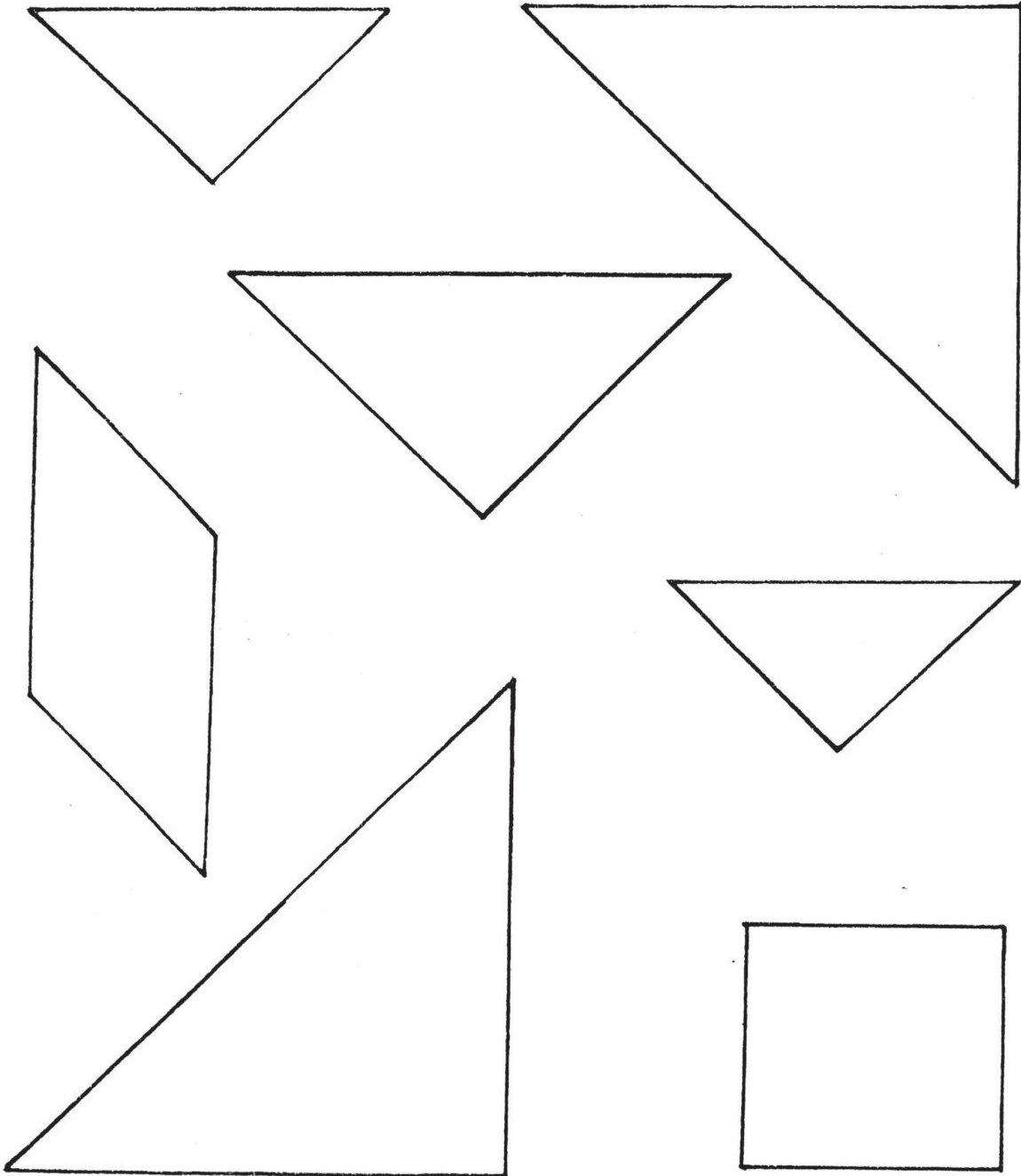
1. Танграми середнього рівня складності складаються з 2 маленьких трикутників і 1 паралелограма.
2. Помістіть кожен набір деталей танграми в окремий конверт.
3. За допомогою лекал зробіть фігури з цупкого кольорового паперу. Потім їх можна заламінувати. Зробіть копії головоломок на білому папері. Обведіть краї чорним фломастером.

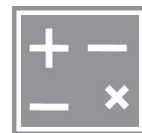
Проведення заняття:

Суть заняття полягає в тому, щоб дати дитині змогу розібратися в просторових відношеннях. Запам'ятовування назв фігур у цьому випадку не головне, але танграми можуть посприяти і цьому. Дитина має вмістити 3 фігури в обведений контур головоломки. Чудово, якщо вона вигидає нові комбінації.

Танграми для тих, хто вдосконалюється

6

Мета заняття:

Ґрунтуючись на своєму попередньому досвіді, дитина зможе скористатися всіма деталями танграми або для засвоєння назв фігур, які вона до цього будувала (квадрат, прямокутний трикутник, прямокутник тощо), або для створення своїх власних нових композицій.

Вам	ножиці	чорний фломастер	цупкий
знадобляться:	білий папір		кольоровий папір

Підготовка:

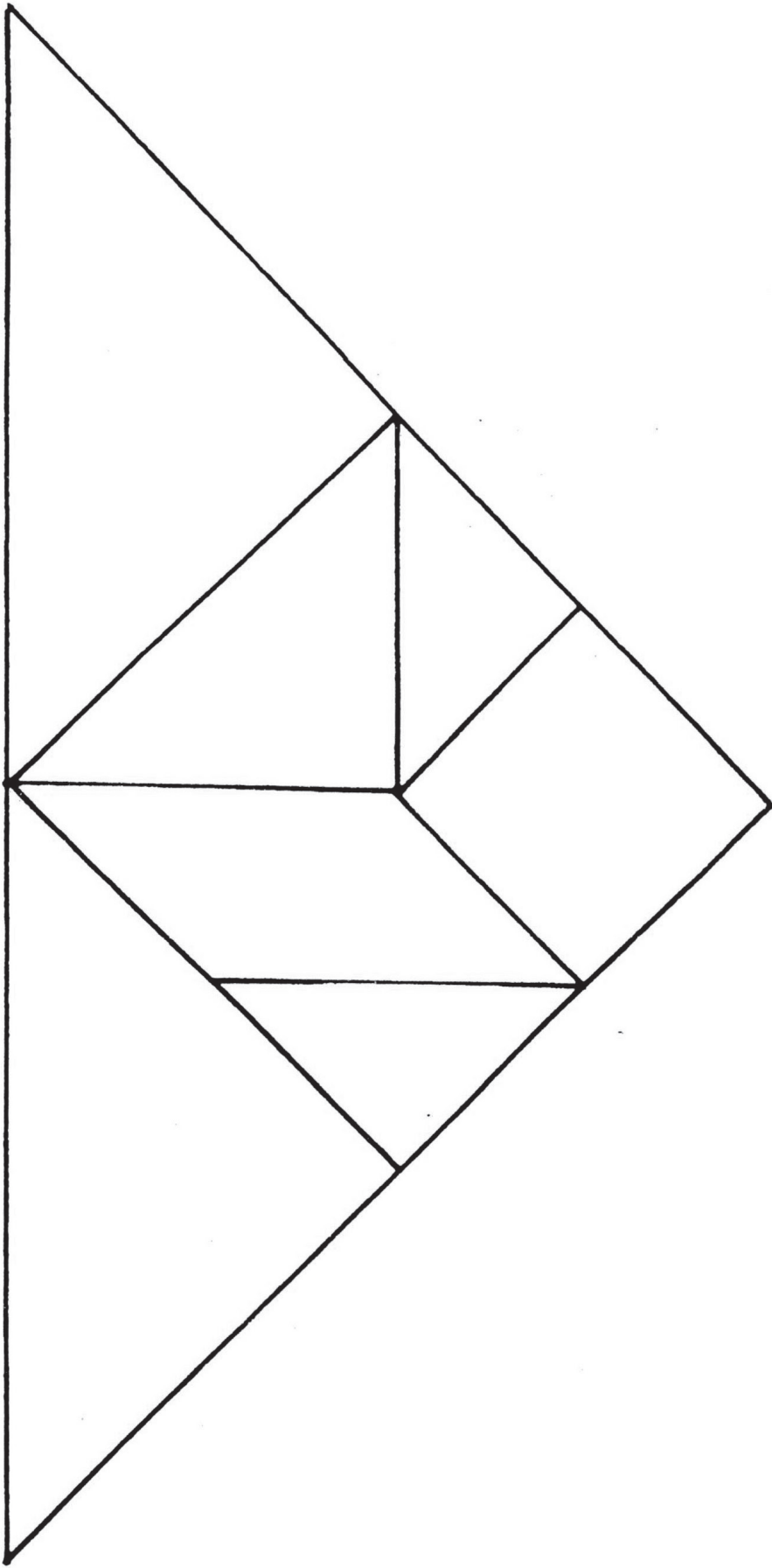
1. Виріжте 7 фігур (2 великих трикутника, 1 трикутник середнього розміру, 2 маленьких трикутника, 1 квадрат і 1 паралелограм), користуючись лекалами. Заламініуйте фігури.
2. Помістіть 7 деталей танграми у конверт.

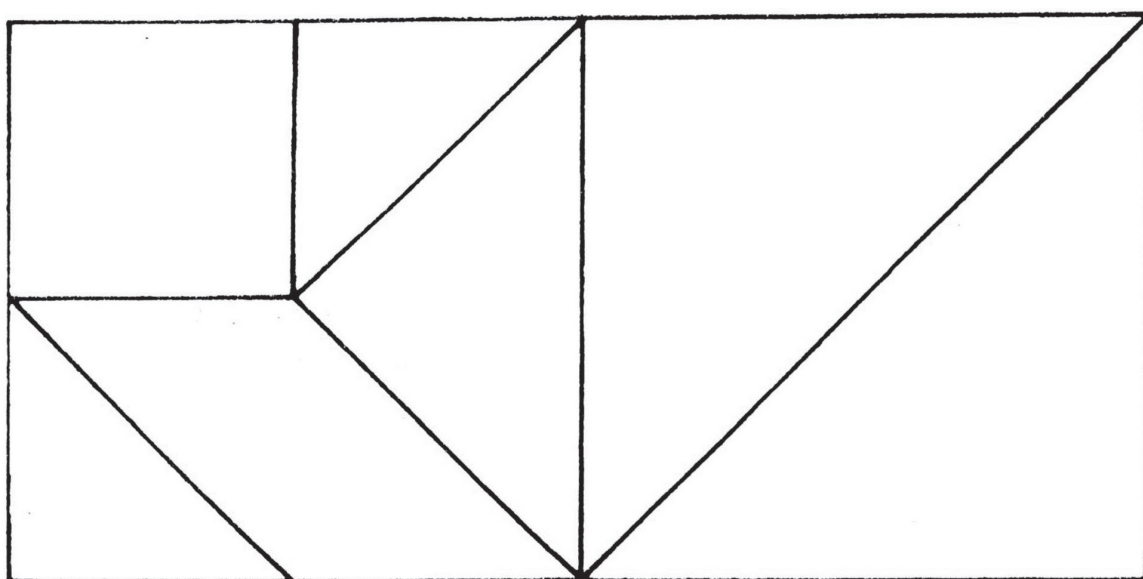
Проведення заняття:

Щоб продемонструвати, як можна змінювати комбінації фігур для отримання знайомих обрисів, попросіть дитину використовувати усі 7 деталей танграми, щоб зібрати першу і другу головоломки. Якщо дитині стає нудно або вона розчарується у своїх можливостях, дайте їй трохи більше часу на вивчення танграми середнього рівня складності. Тоді вона швидше зможе вирішити складніші першу і другу головоломки.

Доповнення і варіанти:

- * Попросіть дитину зробити з 3 найменших трикутників квадрат. Їй доведеться використати навичку пошуку рішення для того, щоб скласти з деталей головоломки фігури. Коли вона матиме достатньо досвіду, запропонуйте їй зробити трапецоїд і паралелограм.

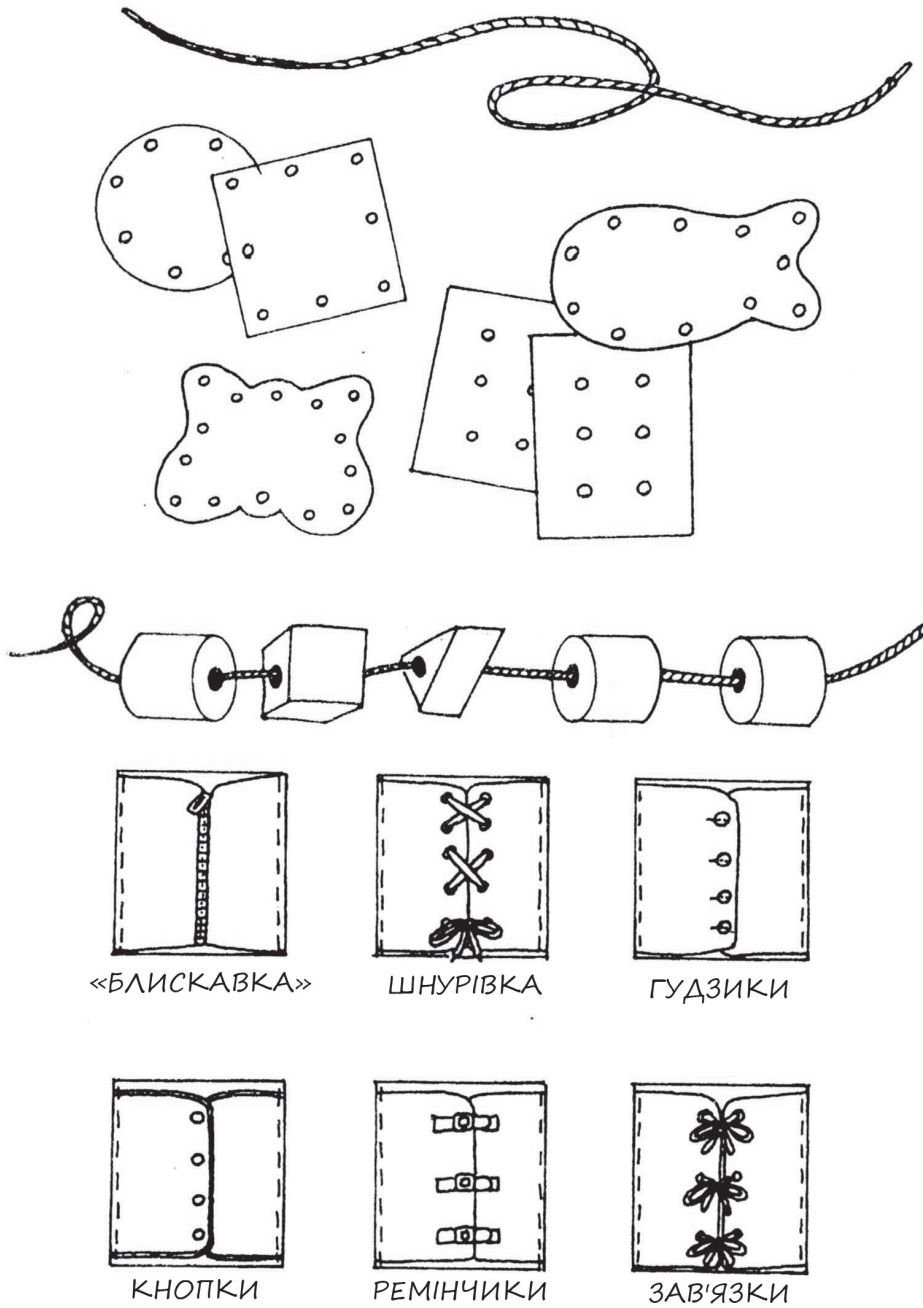

Картки для шиття і суконні дощечки

від **3** до **5**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Дуже важливо з раннього віку формувати в дитини навички, які сприяють її самостійності. Звісно, доведеться витратити час і зусилля на те, щоб пояснити дитині, як правильно вдягатися, і дати їй змогу потренуватися.

Але це варте того.

Мета заняття:

Цей вид діяльності розвиває окомір і дає можливість розібратися в просторових відношеннях. Він виробляє в дитини вміння вдягатися, роблячи її більш самостійною, і дає їй уявлення про те, як речі поєднуються одна з одною. Це хороша вправа для моторно-рухового апарату, оскільки в ході нього маленькі діти вчаться скріплювати предмети, а діти, що старше тренуються у зв'язуванні предметів разом.

Вам	цупкий картон	ножиці	мотузка або старі
знадобляться:	дерев'яні дощечки	старий одяг	шнурівки
	цвяхи і молоток або	з різними	дерев'яні
	степлер	застібками	намистинки

Підготовка:

1. Розріжте товстий шматок картону на картки розміром 7 x 12 см і за допомогою шила зробіть у них отвори. Картки для шиття можна зробити і різних розмірів. Підготуйте мотузку або шнурівки для пронизування крізь отвори.
2. Для суконних дощечок візьміть шість дерев'яних плиток розміром приблизно 22 x 30 см.
3. Підберіть старий одяг зі змійкою, гудзиком і петлею, пряжкою, кнопкою, зав'язками і шнурівками. Виріжте кожну із застібок, залишаючи навколо достатньо тканини, щоб було за що прикріпити до дощечки.
4. Степлером або цвяхом прикріпіть до дощечок шматочки тканини із застібками.

Проведення заняття:

З трирічною дитиною нанизайте на волосінь дерев'яні намистинки. Вона може зробити своє власне намисто або створити на волосіні композицію з кольорових кульок.

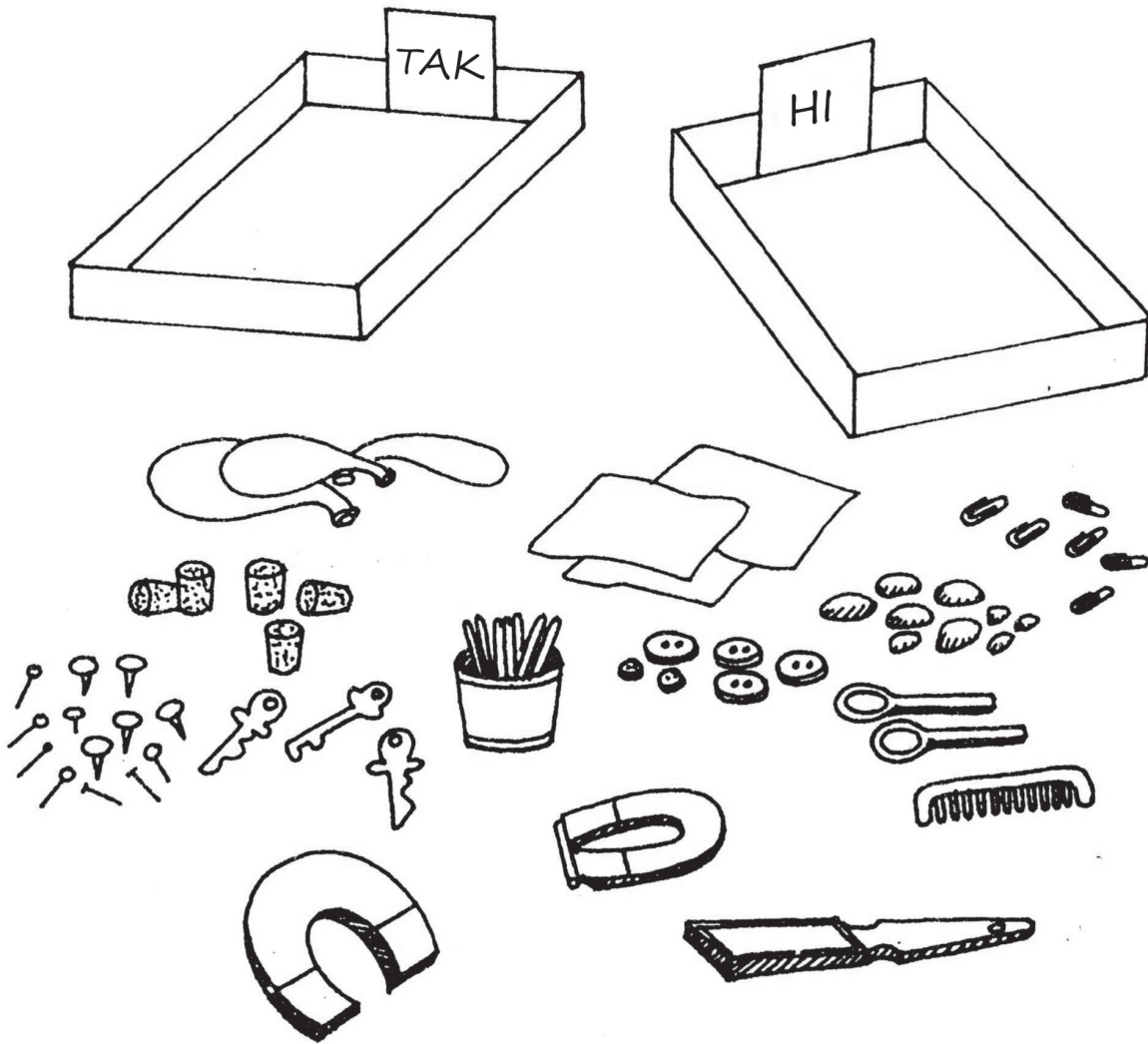
Розкладіть карточки для шиття і суконні дощечки перед дитиною. Тепер вона зможе не поспішаючи ознайомитись з ними. Спостерігайте за процесом, допомагайте у разі необхідності, а також намагайтеся навчити її нових слів (наприклад, «гудзик», «блискавка» тощо): «Ти можеш застібнути це на гудзики. Де ще ти бачиш гудзики? Застібни на гудзики свою кофтинку.»

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Магніти: так чи ні

ВВІД **3** ДО **4**

Мета заняття:

Це завдання на сортування і класифікацію, виконуючи яке дитина ознайомлюється з таким природним явищем як магнітне тяжіння. Активно експериментуючи з магнітом і різними предметами, дитина самостійно виявляє, що деякі предмети магніт притягує, а деякі, навпаки, відштовхує. Дитина висуває припущення, перевіряє їх, спостерігає результати і робить висновки. В такий спосіб вона починає засвоювати науковий підхід до розв'язання завдання, вчиться проводити самостійне дослідження і робити відкриття.

Вам знадобляться:

Доберіть достатню кількість предметів для експерименту, один із яких магніт притягуватиме, а решту відштовхуватиме. Наприклад:

корки	монетки	металеву ложку	гумки
камені	ключі	кришки від пляшок	гудзики
	палички	металеві скріпки і застібки	

Крім того знадобляться:

магніт 2 карточки 2 таці або 2 картонні тарілки

Підготовка:

1. Наклейте карточку, на якій написано «так» на одну тацю (картонну тарілку), а картку «ні» – на іншу.

Проведення заняття:

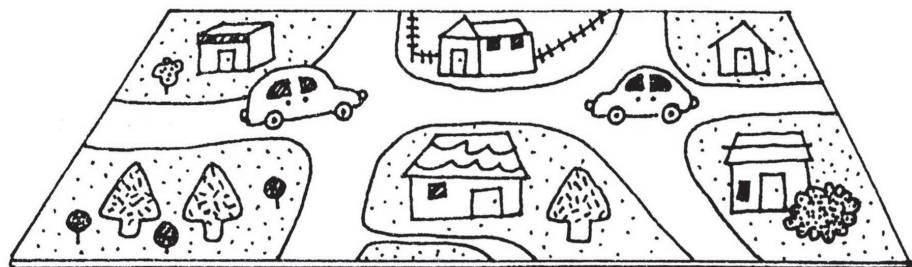
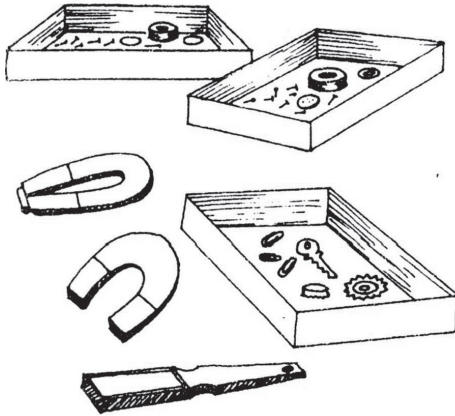
Дитині (особливо маленькій) потрібен час для самостійного дослідження предметів. Поступово вона зверне увагу на те, що одні предмети притягуються до магніту, а інші – ні. Щойно дитина намагатиметься висловити цю думку, ви можете допомогти їй, запропонувавши розсортувати предмети, розкласти їх на таці з надписами «так» і «ні».

Потім, узявши новий набір предметів, дитина вже зможе робити припущення, чи притягне магніт той чи інший предмет («так» чи «ні»). Після того, як дитина зробила припущення, піднесіть магніт до предмету для перевірки.

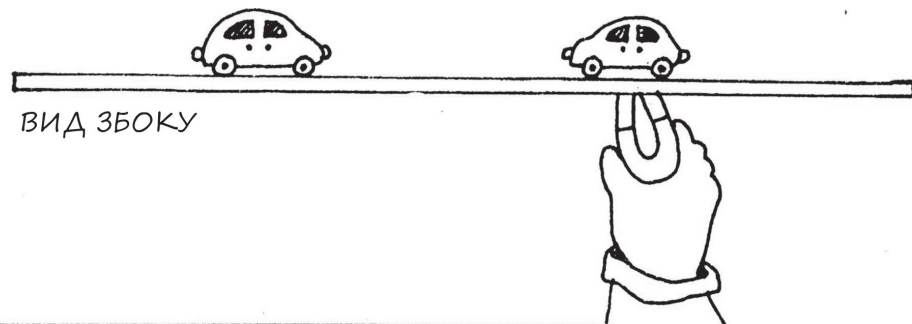

Дослідження властивостей магніту

від **3** до **6**

ВИД ЗВЕРХУ

ВИД ЗБОКУ

ПОРАДА БАТЬКАМ

Дайте дитині вдома магніт і відправте її на своєрідне «полювання» – дослідження властивостей оточуючих матеріалів. Пам'ятайте, що це гра, і дитина має вільно досліджувати й експериментувати.

Мета заняття:

У процесі того, як діти досліджують магніт і його властивості, вони починають розуміти, що магніт може впливати на інші предмети. Хоча магнітне тяжіння і не можна побачити, результат його дії достатньо очевидний. Беручи участь у цьому занятті, дитина може експериментувати зі знайомими речами, перевіряючи, до яких із них магніт притягується, а від яких відштовхується.

Вам знадобляться:	невеликі картонні або пластмасові коробки	металеві предмети: скріпки, цвяхи, болти, шурупи тощо 3-4 магніти
--------------------------	---	--

Підготовка:

1. Знайдіть кілька картонних або пластмасових коробок.
2. Покладіть в одну з них металеві предмети: скріпки, цвяхи, болти, шурупи тощо.

Проведення заняття:

Почніть заняття, давши дитині магніт і видавши їй коробку з металевими предметами. Дозвольте дитині трохи погратися з магнітами і вмістом коробки, уважно прислуховуючись до її реплік і спостерігаючи за її реакцією під час того, як вона здійснює відкриття.

Ви можете скеровувати дослідження, наприклад, повільно підносячи магніт до скріпки і просячи дитину уважно спостерігати. Що відбудеться?

Доповнення та варіанти:

- * Для чотирирічної дитини намалюйте на папері місто – вулиці, перехрестя. Потім візьміть маленькі іграшкові машинки (якщо вони не металеві, смужки металу до них можна приклеїти). Пересуваючи під аркушем магніт, можна керувати машинками, змушувати їх «їздити» вулицями.

Мета заняття:

Експерименти з плаваючими і тонучими у воді предметами допомагають ознайомити дитину з відповідними природними явищами, такими поняттями як здатність триматися на воді, водотоннажність, поверхневий натяг, щільність і стиснення. Звісно, ці поняття достатньо складні, однак, дослідивши їх у ранньому віці, дитині буде легше опанувати їх у шкільному навчанні. Дитина експериментує, порівнюючи предмети різних форм і розмірів. Потім вона починає робити припущення, спираючись на набутий досвід, і висновки, з огляду на отримані результати.

Вам	2 таці	олівець або фломастер	стіл для ігор з
знадобляться:	карточки	глечик з водою	водою, таз або велика ємність

Предмети для експерименту: корки, папір, листя, пластмаса, метал, монетки, повітряні кульки, камені, кубики льоду, пір'я, губки тощо.

Підготовка:

1. Поставте на стіл або підлогу таз і покладіть у нього різноманітні предмети, частина з яких тоне у воді, а частина – ні, наприклад, корки, папір, листя, пластмасу, метал, монетки, повітряні кульки, камені, кубики льоду, пір'я, порожні і наповнені водою банки і губки. Можна використовувати й інші матеріали.
2. Наповніть таз водою до рівня приблизно 10 см.
3. Таці знадобляться для сортування предметів. Наклейте на кожну з них по картці, які підписані, відповідно, «плавають» або «тонуть».

Проведення заняття:

Дитині 3-4 років слід давати якомога більше можливостей для сенсомоторного дослідження води. Вона зможе самостійно виявити, що одні предмети тонуть у воді, а інші плавають.

Дитина 5-6 років може висувати гіпотези про те, чи потоне той або інший предмет, а потім класти його у воду і перевіряти своє припущення. Попросіть дитину після перевірки розкласти предмети на дві таці відповідно до написів на картках.

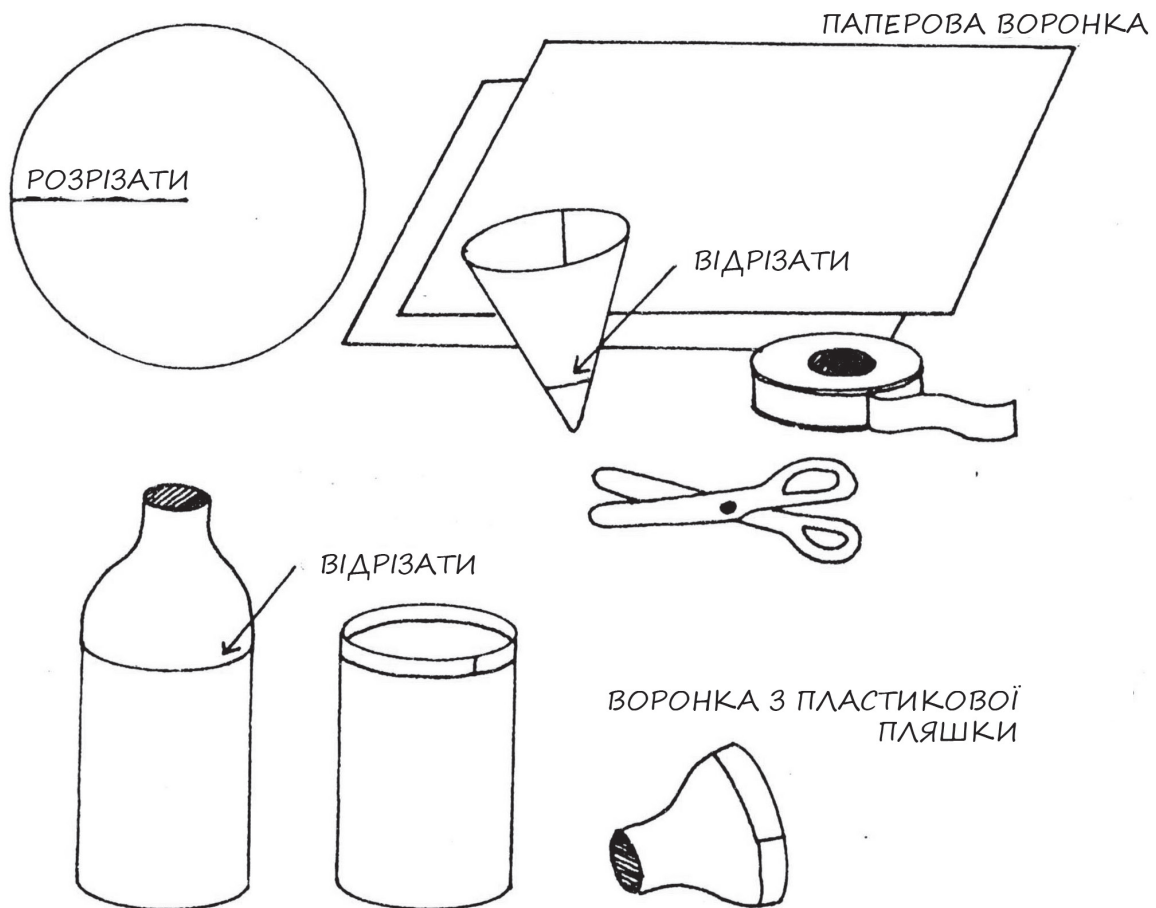
Доповнення та варіанти:

- * Старшим дітям можна дозволити вибирати будь-які предмети в приміщенні і перевіряти, тонуть вони, або ні.
- * Порадьте дитині експериментувати з предметом, який тоне. Як можна зробити, щоб він плавав?
- * Дайте дитині терези, на яких можна зважити предмети, перш ніж опускати їх у воду. Які висновки можна зробити? Чи плаватимуть усі предмети з однаковою вагою?
- * Додайте у воду сіль і повторіть експеримент для усіх предметів, які ви перевіряли в прісній воді. Що не тоне в солоній воді? А що тоне? Чи є предмети, які плавають в солоній воді, а в прісній тонуть?

Вимірювання об'єму

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Цю гру з водою ви можете проводити в раковині, на кухні або у ванній кімнаті.
Не залишайте дитину наодинці. Для гри знадобиться кілька ємностей (баночок, пляшок).

Мета заняття:

Цей вид роботи дасть дитині уявлення про такі поняття як міра і вимірювання. Дібравши відповідні предмети, розкладіть їх поруч або опустіть в таз. Дитина починає засвоювати поняття об'єму (маленьке поміщається у великому), коли заповнює велику ємність, наливаючи в неї воду за допомогою менших. Крім того, наливаючи і переливаючи, дитина вдосконалює моторні навички і координацію рухів. Користуючись воронкою, дитина усвідомлює, наскільки важливо і зручно використати інструмент.

Вам знадобляться: стіл для ігор з водою ножиці
прозорі пластикові пляшки (від газованої води) різного розміру (одні потрібно розрізати навпіл, щоб зробити воронки і баночки, а в інші наливати воду).

Підготовка:

1. Зробіть воронки і баночки, розрізавши навпіл пластикові пляшки. Гострі краї заклейте ізоляційною стрічкою.
2. Поставте порожні скляночки біля столу для гри з водою.

Проведення заняття:

Перш ніж Ви почнете займатися з дитиною вимірами, їй слід дати якомога більше можливостей самостійно погратися, поекспериментувати з водою. Особливо це стосується трирічних дітей. Попросіть дитину взяти одну невелику баночку. Потім запропонуєте їй приставити воронку до шийки однієї з цілих пластикових пляшок. Скеруйте дітей, ставлячи запитання: “Скільки таких баночок увійде до пляшки?” “А якщо ми візьмемо меншу баночку і нею наливатимемо воду в пляшку”?

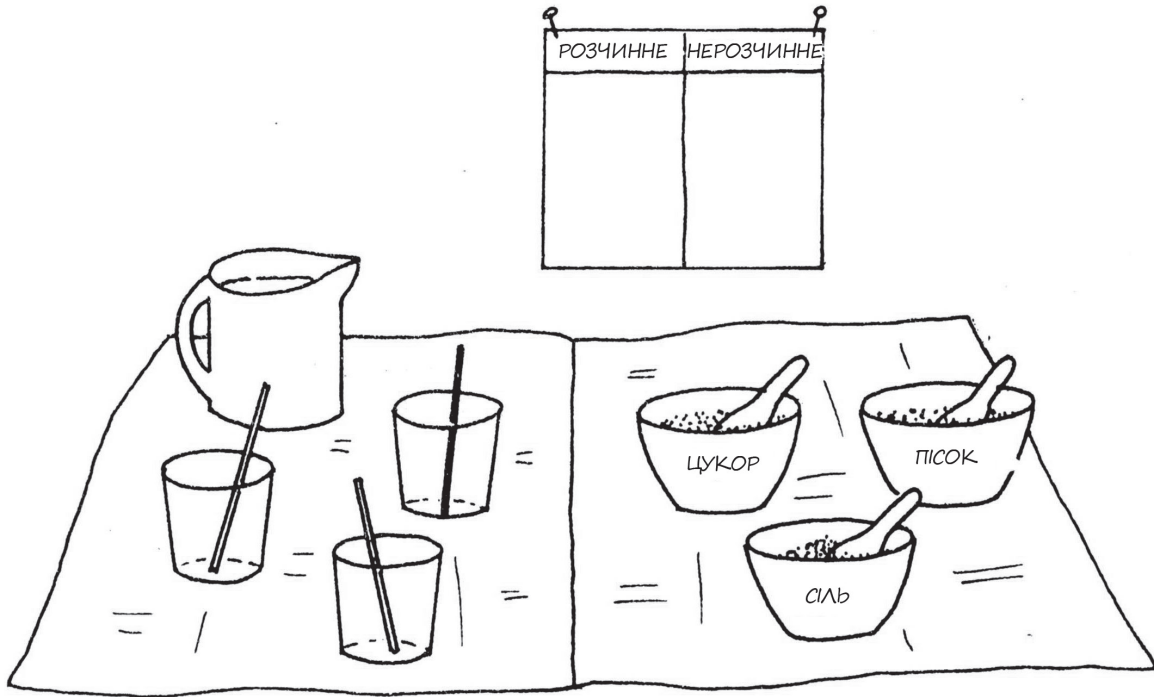
Доповнення та варіанти:

- * Ви можете зробити воронки і з паперових скляночок конічної форми, або просто з паперу. Виріжте з паперу круг і проріжте його по радіусу від краю до центру. Загорніть краї розрізу один за другим, щоб утворився конус, і закріпіть за допомогою клею, клейкої стрічки або степлера. Обріжте край, щоб утворився отвір.
- * Виберіть дві ємності рівного об'єму, але різної форми (наприклад, високу і вузьку, коротку і широку). Запитайте у дитини, до якої з них увійде більше води. Потім перевірте її припущення і разом з нею щиро здивуйтеся отриманому результату.

Розчинне/нерозчинне

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Це заняття найкраще проводити влітку на свіжому повітрі (на подвір'ї).
Принесіть старі каструлі, чашки, миски та інше начиння, щоб дитина могла гратися й експериментувати з піском і водою. Ви також можете принести трохи землі з городу або саду, або щось інше, що діти можуть досліджувати.

Мета заняття:

Деякі речовини розчиняються у воді, інші ж – нерозчинні. За допомогою експерименту дитина визначає, які розчиняються, а які – ні. Наприклад, приготування їжі майже повністю засноване на змішуванні різних продуктів. Це заняття дасть дитині змогу самостійно досліджувати цей процес і зробити висновки про властивості різних продуктів.

Вам знадобляться:	газета	глек з водою	сіль, цукор, пісок
	ложки	миски	тощо
	олівець або фломастер	склянки з водою	ложки для розмішування
		папір	

Підготовка:

1. Якщо ви працюватимете за столом – застеліть його.
2. Поставте по три склянки з водою (чи більше, якщо у вас є більш ніж три продукти для експерименту) і покладіть по ложці для розмішування перед дитиною.
3. Підготуйте продукти/речовини для експерименту: сіль, цукор, пісок тощо. Насипте їх в миски і підготуйте ложки.
4. Щоб допомогти дитині систематизувати інформацію, намалюйте на папері просту таблицю, ліворуч перерахувавши продукти, а в якості заголовків – “розчиняється” і “не розчиняється”.

Проведення заняття:

“Подивимося, що відбудеться, якщо в склянку з водою насипати солі. Розмішуємо. А тепер ти бачиш сіль? Де ж вона? Опустити туди палець і спробуй на смак. Який у води смак? Сіль така дрібна, що ти її не бачиш: вона розчинилася”.

Повторіть процес з цукром і піском. Запишіть результати в таблицю. Після того, як дитина спробувала розчинити усі речовини, проведіть з нею обговорення і разом зробіть висновки.

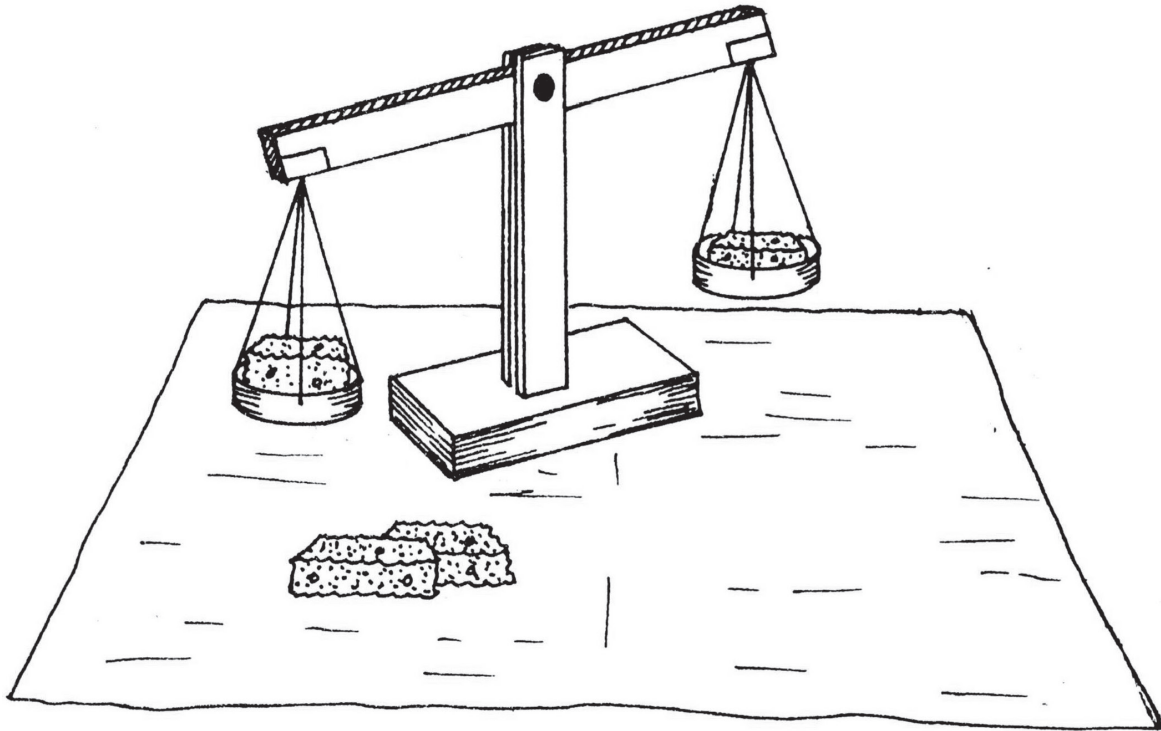
Доповнення та варіанти:

- * Чудовим доповненням до цього заняття буде змішування води й олії. Це допоможе дитині більше дізнатися про те, як «поводяться» у воді розчинні і нерозчинні речовини.

Експеримент з губками

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Попросіть дитину допомогти вам з пранням. Подаючи Вам щойно випрану білизну, щоб повісити її на мотузку, дитина переконується в тому, що мокрі і сухі речі важить по-різному. Ставлячи дитині запитання, що спонукають її розмірковувати, цікавитися, чому так відбувається, Ви перетворите звичайну побутову сценку на захопливу можливість здійснити відкриття.

Мета заняття:

Це заняття допомагає дітям дізнатися, що у води є вага. Мокра губка, звісно, важитиме більше за суху. Продовжуючи досліджувати, дитина переконається, що вага будь-якого матеріалу збільшується, коли до нього додається вода. Більше того, вимір – це математична навичка, і це заняття сприятиме кращому розумінню поняття ваги.

Вам	газета	губки одного	кухонні або
знадобляться:	глек з водою	розміру	аптечні терези

Підготовка:

1. Застеліть стіл.
2. Поставте терези поряд зі столом для гри з водою.

Проведення заняття:

Підійдіть з дитиною до столу для гри з водою або тазу. “Для чого потрібні терези? Подивимося, що відбувається, коли ми на них кладемо суху губку. Тепер давай змочимо губку як слід і зважимо. Яка губка важча, суха чи мокра? Чому?”

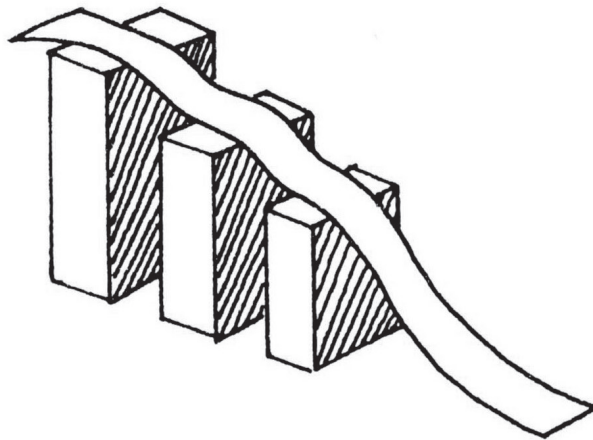
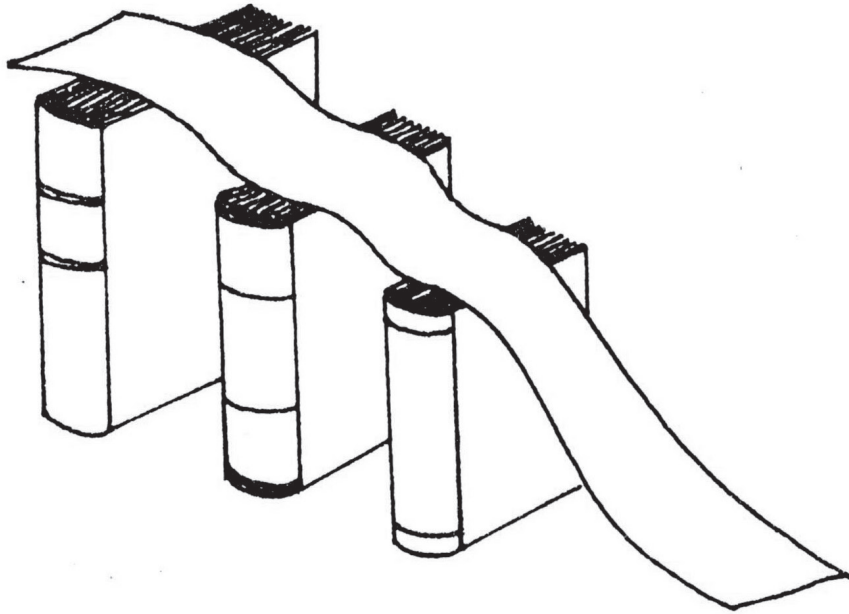
Доповнення та варіанти:

- * Залиште мокру губку на ніч. Зранку разом з дитиною подивіться, чи змінилася вона. Це заняття пов’язане з малюванням водою.

Ковзання краплі

від **3** до **6**

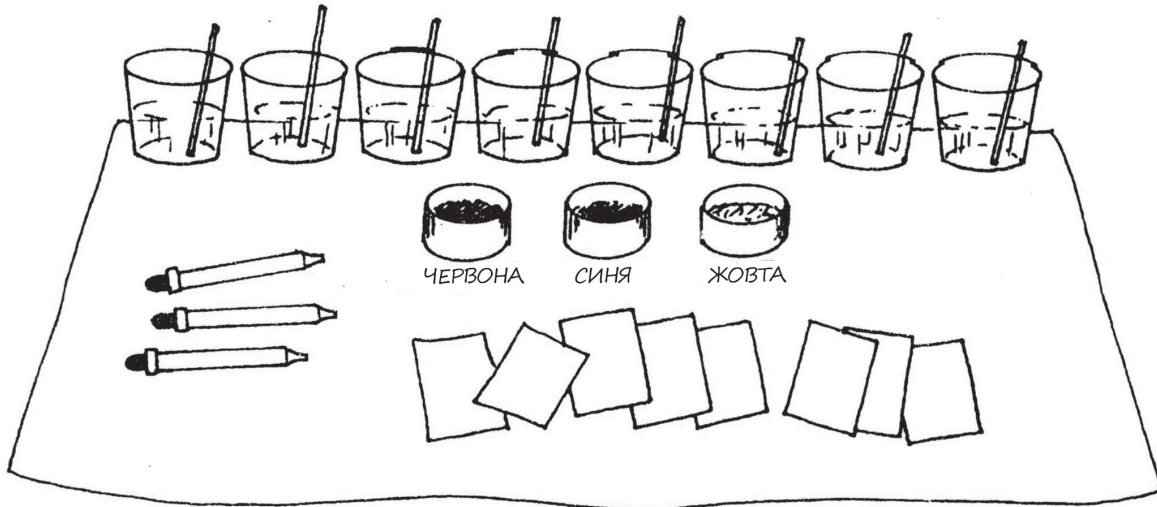
ПОРАДА БАТЬКАМ

Побудуйте вдома похилу площину і покажіть дітям гру з кулькою. Нехай дитина спробує припустити, куди докотиться кулька, відпущена з кожної точки нахилу, потім перевірить, наскільки вона була близька до правильної відповіді.

Змішаємо фарби

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Ви разом з дитиною можете проводити такі заняття вдома, використовуючи харчові барвники і склянки з водою. Принагідно разом зі своїми дітьми побудьте в ролі учнів і дослідників.

Мета заняття:

Це заняття ознайомлює дітей з можливістю зміни кольору за допомогою води. Дитина дізнається, що змішуючи два різні кольори, можна отримати третій (змішуючи червоний з синім можна отримати фіолетовий). Вона може спробувати, додаючи фарби, зробити колір яскравішим і насиченішим, або навпаки, більш блідим, додаючи води. Дитина впізнає і називає знайомі кольори: червоний, помаранчевий, жовтий, зелений, синій, фіолетовий. Це заняття спрямоване на розвиток творчих здібностей і прагнення досліджувати. Використання піпеток під час змішування кольорів також розвиває координацію.

Вам	газета	невеликі пластикові	глек з водою
знадобляться:	три	скляночки	харчові барвники
	піпетки	соломинки або дерев'яні	червоного, синього
		палички для розмішування	і жовтого кольору

Підготовка:

1. Розстеліть газету на підлозі або на столі.
2. Надайте дитині барвники трьох кольорів, піпетки, палички для розмішування і кілька скляночок, наповнених водою до половини.
3. Спочатку дозвольте дитині змішувати будь-які кольори так, як їй захочеться.

Проведення заняття:

Скажіть дитині, що вона зараз буде дослідником. Запитайте, чи знає вона, хто такий дослідник і чим він займається. Розкажіть їй про те, як дослідник розв'язує задачу і визначає, що і як змінюється. Запропонуйте дитині “відкрити” нові кольори.

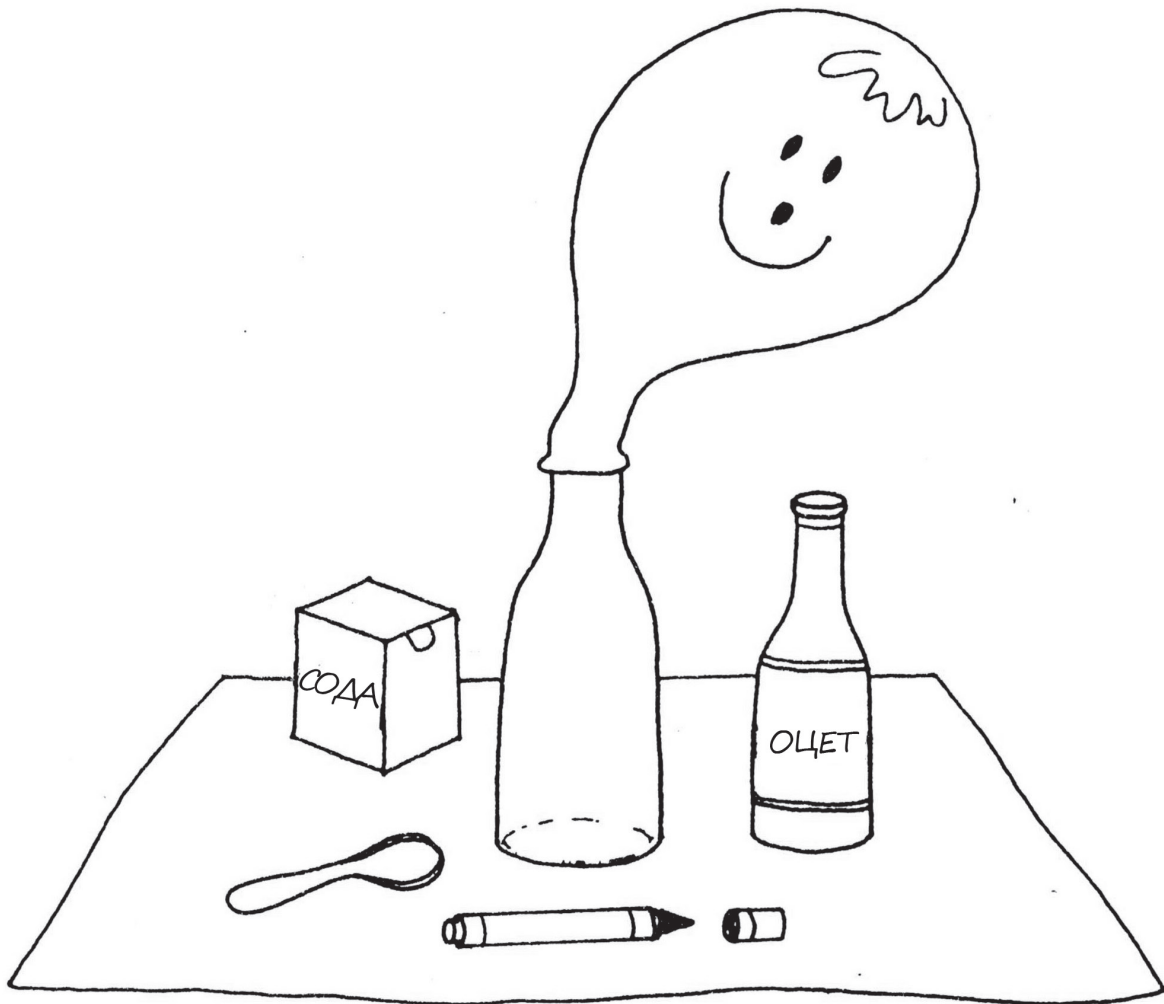
Доповнення та варіанти:

- * Замість харчових барвників можна використати фарби гуаш основних кольорів (червоний, жовтий, синій) і похідних кольорів (фіолетовий, зелений, помаранчевий).
- * Для змішування фарб використовуйте баночки більшого розміру. Так можна створити безліч різних кольорів.
- * Крапніть трохи фарби похідного кольору на паперовий рушник або фільтр від кавоварки. Запропонуйте дитині постежити, що станеться з кольором – він розкладеться на основні!

Сюрприз у кожній бульбашці

від **5** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Чи допомагає Вам дитина вдома на кухні? Це найкраще місце, де можна побачити, як змішуються і змінюються різні речовини. Ви можете показати дитині, як рідини впливають на тверді речовини. Крім того, дитина починає розуміти, що й вона може взяти участь у житті сім'ї.

Мета заняття:

Це заняття допоможе реалізувати ідею хімічних перетворень, які відбуваються, коли змішуються дві речовини. Діти також зможуть самостійно досліджувати властивості соди і оцту, використовуючи усі п'ять чуттів, що допоможе сформуванню уявлення про фізичні властивості речовин. (Якщо соду змішати з оцтом, починає виділятися газ). Діти роблять припущення і спостерігають результат експерименту; використовують метод наукового дослідження для знаходження відповіді на запитання.

Вам	прозора	папір	сода
знадобляться:	пластикові пляшка	чайні ложки чорний фломастер	оцет повітряні кульки

Підготовка:

1. Налийте в пластикову пляшку оцту (близько 5 см).
2. Насипте в кульку 2 ложки соди. Можна намалювати на кульці фломастером смайлик.
3. Одягніть кульку на шийку пляшки і спостерігайте, що станеться.

Проведення заняття:

Нехай дитина сама наллє оцту в пляшку і насипле соду в кульку. Нехай понюхає і те, і інше, і скаже, чи хочеться їй це спробувати на смак. Запитайте, що, на її думку, станеться, коли кульку одягнути на пляшку. Запишіть її припущення в таблицю. Проведіть експеримент і запишіть, які відкриття вона зробила. Чи здогадається дитина, що станеться з кулькою?

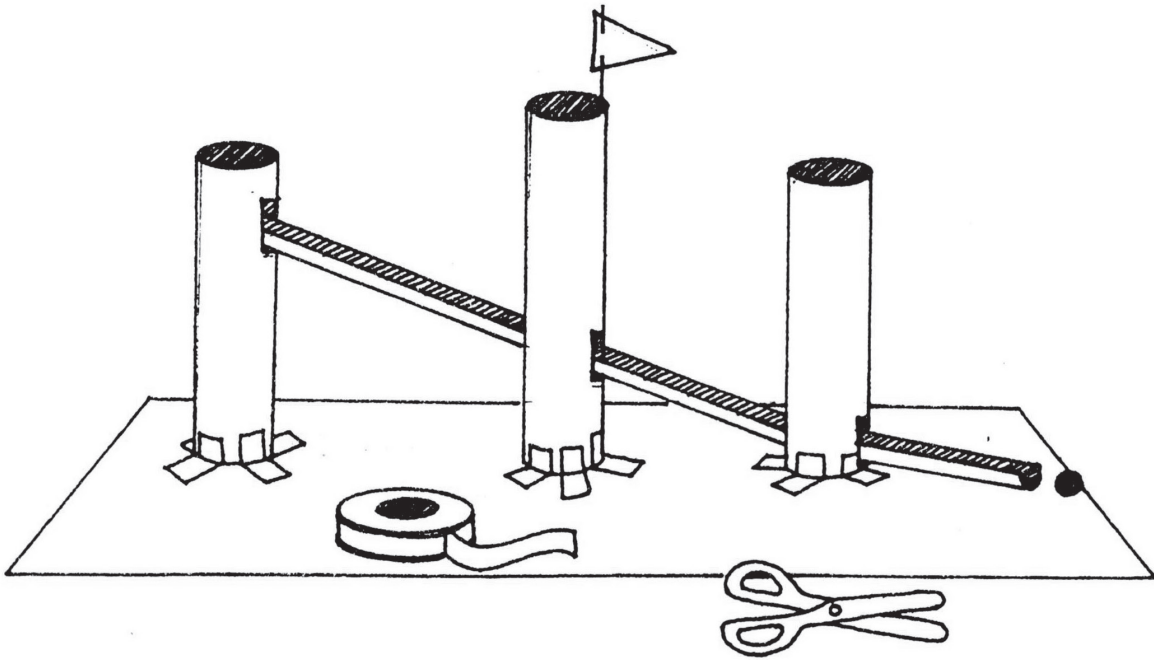
Доповнення та варіанти:

- * Зробіть «вулкан-гірку» з піску, в яку згори вставлена невелика скляночка з оцтом. Насипте туди соду.
- * Обговоріть з дитиною, як відбувався експеримент. «Що було спочатку? А потім ми що зробили?» Потім разом зробіть книгу, в якій на кожній сторінці буде описано кожен крок цього експерименту, а дитина нехай намалює ілюстрації.
- * Запропонуйте дитині надути кульку. Покажіть, що коли кульку надувають, повітря заповнює її, і кулька роздувається. Якщо повітря випустити, кулька здувається.

Вежі та мости

від **5** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Зберіть картонні трубочки від різних упаковок. Після того, як дитина побудує «вежі» і «мости», поставте її творіння на видному місці в домі.

Мета заняття:

Суть цього заняття в тому, що дитина відпускає маленьку, але досить важку кульку котитися по містках між вежами, які зроблені з використаних упаковок. Кулька котиться від найвищої точки споруди вниз. Це дає дитині змогу досягнути таку фізичну властивість предметів як вага і поняття сили тяжіння. Вона також може проекспериментувати з різними швидкостями і шляхами слідування кульок різними похилими площинами. Побудова мостів і веж також дає їй досвід, пов'язаний з вагою і рівновагою.

Вам знадобляться: картонні трубочки від використаних паперових рушників
клейка стрічка
кулька

Підготовка:

1. Розкладіть матеріали.
2. Розріжте кілька трубочок навпіл вздовж. Кожна половинка утворює жолоб, по якому і котитиметься кулька.

Проведення заняття:

Разом з дитиною побудуйте конструкцію з мостів і веж. Спочатку дайте дитині можливість трохи погратися з кульками. Покажіть їй, як кулька котиться по похилій площині. «Куди котиться кулька? Чи може вона покотитися назад вгору? Чому? Відчуваєш, скільки вона важить?» Поясніть дитині, що сила земного тяжіння змушує усі предмети рухатися донизу.

Продемонструйте, як кулька, відпущена з найвищої точки конструкції, скочується вниз до самої нижньої і ще деякий час котиться по столу, перш ніж зупинитися. Сила тяжіння примушує її котитись до самої нижньої точки.

Потім дитина будує свої вежі та мости. Дайте їй змогу творчо підійти до завдання, проте стежте, щоб усі містки були спрямовані вниз і кулька могла по них котитися. За необхідності допоможіть дитині вирізати отвори у вежах і приклеїти їх до основи. Коли вежі і мости “запрацюють”, дитина буде в захваті.

Доповнення та варіанти:

- * Зберіть більше різноманітних матеріалів, з яких дитина могла б побудувати інші конструкції: мишоловки, лабіринти, роботів, космічні кораблі та ін. Використовуючи різноманітні матеріали, дитина почне розуміти, наскільки важливими є стійкість і рівновага, щоб її творіння були стійкими.

ПІСОК І ВОДА

Мильна піна

від **3** до **5**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Коли дитина допомагає Вам по господарству – мити посуд чи протирати вікна, – вона використовує усе, що потрапило їй до рук для дослідження і гри. Ви маєте усвідомлювати це, даючи доручення малюкові і досить часу, щоб погратися і побешкетувати, перш ніж він зробить те, про що його просили.

Мета заняття:

Миючий засіб, розчинений у воді, – чудовий приклад хімічної реакції, яка змінює склад розчину. Здійснюючи ці дії, діти запам'ятовують назви предметів і вчаться висловлювати те, що вони роблять. Збиваючи мильну піну вінчиком або механічним міксером, вони здобувають практичний досвід, бачать, як з'являються бульбашки, вчаться описувати те, що бачать. Це заняття допомагає вдосконалювати координацію рухів і дрібну моторику. Крім того, надто активним дітям це дає змогу витратити зайву енергію.

Вам	таз з водою або	вінчик або міксер	миюча рідина
знадобляться:	стіл для ігор з водою		глек з водою

Підготовка:

1. Налийте достатню кількість миючого засобу в таз з водою. Покладіть вінчик або міксер поруч.
2. Краще проводити заняття за спеціальним столом для ігор з водою.

Проведення заняття:

Постежте трохи за тим, як дитина вивчає бульбашки на поверхні води, розмішуючи розчин вінчиком. Запитайте: “Що це ти робиш? Бульбашки? Хвилі?” Поцікавтесь, що ж сталося з миючою рідиною. Дитина може відповісти, що вона перемішалася з водою або зникла. Використайте слово “розчинилася”. Які слова використовує дитина, щоб описати свої дії (“перемішувати”, “збивати”, “розмішувати”, “змішувати” та ін.)? Складіть разом з дитиною список слів, які означають “те, що ми робимо”. У яких ситуаціях вживаються ці слова? Наприклад, “замішувати тісто для пирога” або “збивати яєчні білки”.

Доповнення та варіанти:

- * Дитина може допомагати Вам підтримувати вдома чистоту. Нехай кожного разу під час прибирання дитина обирає предмет, який вона хоче помити. Це допоможе виховати в дитини почуття відповідальності. “Усі члени родини мають піклуватися про нашу оселю, тримати її в чистоті і порядку. Всі разом візьмемося за справу – приберемо наш дім. Всі разом!”

Мильні бульбашки

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Від цього заняття дитина отримає задоволення і дізнається чимало нового і цікавого. І усе, що для цього потрібно, – соломинка, мило, чашка і час для гри!

Мета заняття:

Дитина дізнається про фізичні властивості предметів через практичний досвід. Мильні бульбашки – чудова нагода ознайомитися з деякими фізичними і хімічними поняттями. Змішуючи рідке мило з водою, діти бачать, як змінюється хімічний склад розчину, і це дуже їх тішить. Бульбашки допомагають дітям розвинути навички проведення дослідження, навіть якщо вони і не зосереджуються на результатах і висновках.

Вам	стіл для ігор з водою або	глек з	ножиці
знадобляться:	великий таз	водою	соломинки
	дволітрова пластикова	чашки	рідке мило
	пляшка		

Підготовка:

1. Зробіть в тазу розчин для мильних бульбашок за наступним рецептом (дитина може Вам у цьому допомагати):
 - * рідке мило
 - * вода для наповнення дволітрової пляшки.
2. Розріжте соломинки навпіл.
3. Дайте дитині чашку з розчином і соломинку.

Проведення заняття:

Не даючи ніяких вказівок, почекайте, поки дитина сама здогадається, як пускати бульбашки. Ставте дитині відкриті запитання: “Що відбувається? Що, на твою думку, у бульбашки усередині? Якого кольору бульбашки? Що відбувається, коли бульбашка лопається? Що станеться, якщо дмухнути занадто сильно? А якщо легенько? Якщо двоє друзів випустять бульбашки один назустріч одному, вони з’єднаються?” Поговоріть про бульбашки з дитиною. Можна поговорити про повітря, яке в них усередині, про форми бульбашок, про їх “гнучку оболонку” або промені світла в них.

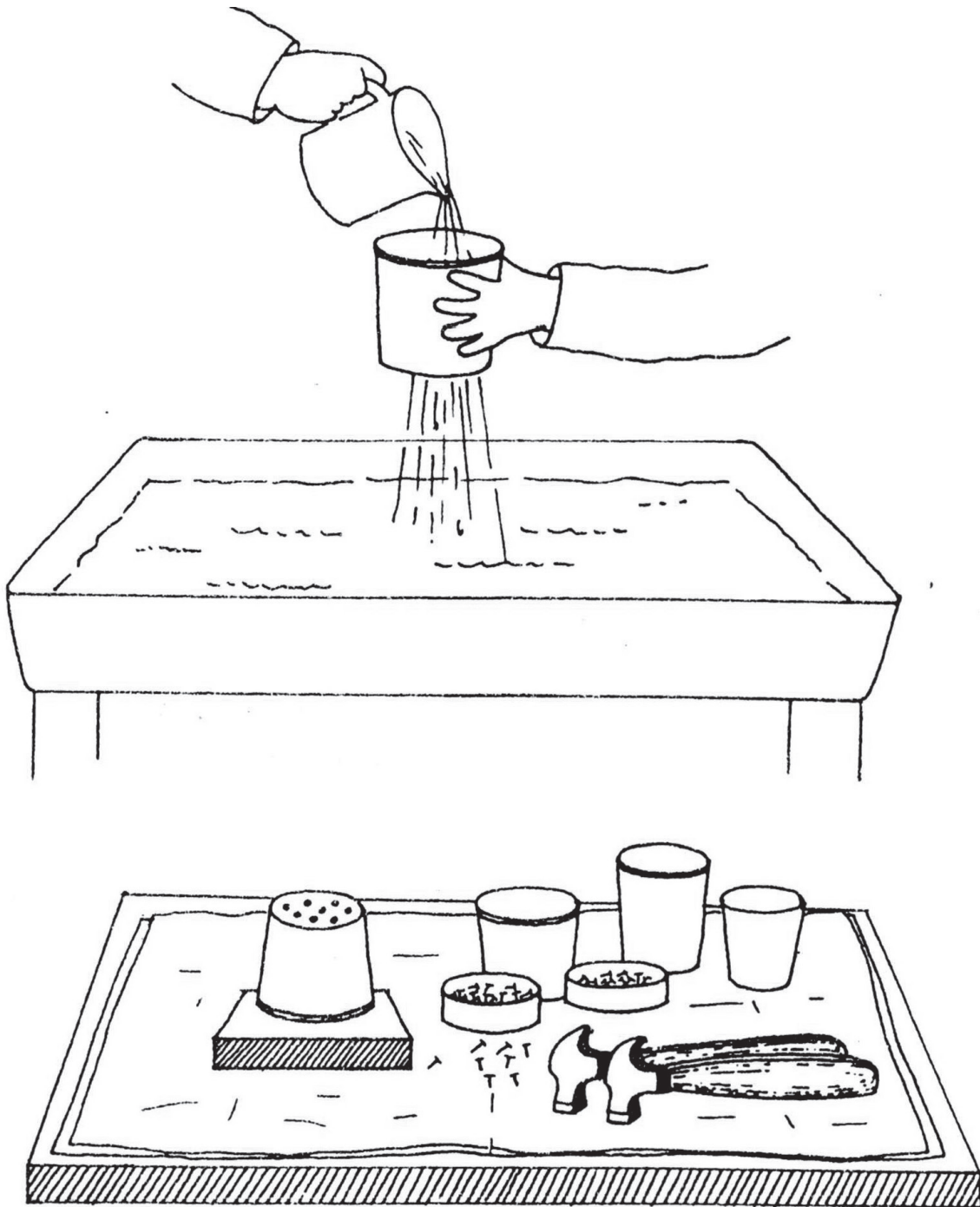
Доповнення та варіанти:

- * Запропонуйте дитині подути через соломинку у звичайну воду. Що буде з бульбашками? (Вони дуже швидко лопаються. З мильної води вони виходять більш стійкими). Потім подуйте в чашку з розчином і подивіться, що станеться.
- * Дитина може сама здогадатися випустити бульбашки так, щоб ви могли їх упіймати на свою соломинку і відправити назад. Починається захоплююча гра.
- * «Танок бульбашок». Включіть музику і танцюйте разом з дитиною, зображуючи мильні бульбашки. “Пам’ятаєш, як бульбашки рухаються? Повільно плывуть в повітрі. А чи видають вони якісь звуки?”

Вода і сито

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Поведіть дитину прогулятися в дощову погоду, щоб подивитися, як вода стікає з дахів, біжить по водостоках і трубах.

Мета заняття:

Це заняття демонструє вплив сили тяжіння на воду. Користуючись ситом, дитина робить відкриття, що вода завжди тече вниз, знаходячи самий нижній рівень, і що вода має вагу. Дитина також самостійно робить сито і переконується в тому, як корисно використати інструменти.

Вам	пластикові скляночки	цвяхи	глек
знадобляться:	невелика дерев'яна дощечка	молоток	газети

Підготовка:

1. Наберіть різних пластикових ємностей. Візьміть цвяхи і молоток.
2. Застеліть стіл шаром газет, щоб не зіпсувати його цвяхами і приглушити шум.
3. Це заняття має проходити під контролем кількох дорослих членів родини. Вам доведеться приймати рішення стосовно того, чи можна дозволити дитині самостійно користуватися молотком.

Проведення заняття:

Запропонуйте дитині зайнятися виготовленням сита. Візьміть кілька пластикових скляночок (можна різного кольору) і цвяхи різного діаметру. Поясніть їй, що потрібно перевернути кожну скляночку і зробити в денці отвори за допомогою молотка і цвяха. Для кожної склянки використайте цвяхи різного діаметру. Нехай дитина зробить стільки отворів, скільки їй захочеться. Якщо ви поставите скляночку на дощечку, працювати молотком буде зручніше.

За столом для ігор з водою запитайте: “Що станеться, якщо налити води в сито? Куди тече вода? Що буде, якщо підняти сито вище? Через яке сито вода протікає швидше? Через яке повільніше? Як на твою думку, чому? А якщо під сито підкласти кубик?” Потім попросіть дитину наповнити водою скляночки різного розміру. “Яка скляночка важча? Чому?”

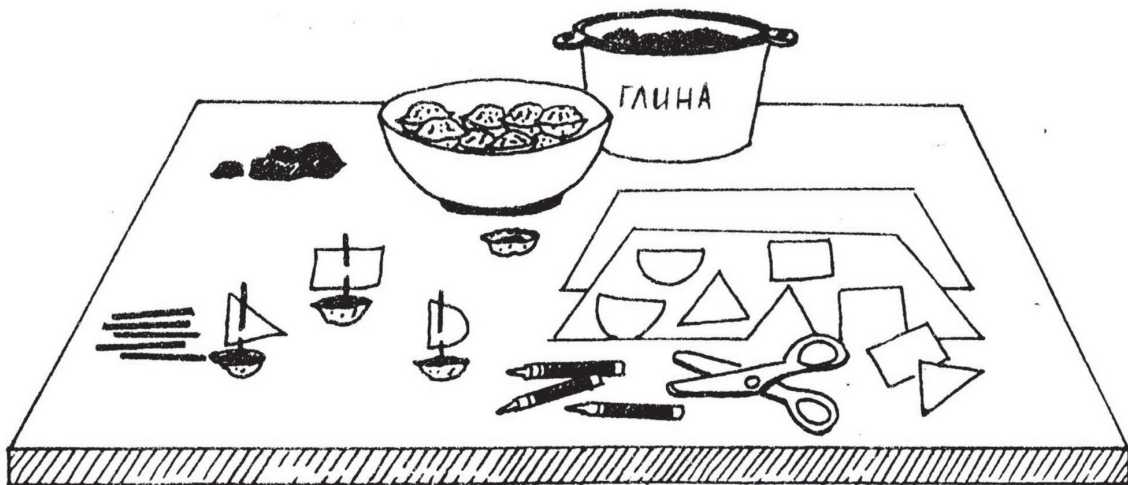
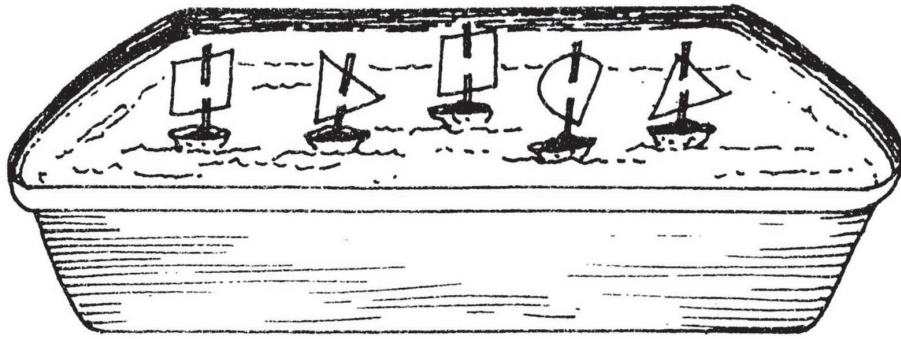
Доповнення та варіанти:

- * Під час прогулянки поговоріть з дитиною те, як може текти вода. “Як вода тече по гірці – вгору чи вниз? Коли йде дощ, що відбувається з водою при попаданні на землю, на камені, на пісок?” Прогуляйтеся з дитиною під дощем і подивіться, як тече вода. «Ти так припускав? Де з'являються калюжі? Чому?»
- * Зі старшою дитиною поговоріть про те, як вода розмиває землю. Що відбувається із землею, на яку тече вода? Що можна зробити, щоб вона не так сильно розмивала землю?

Горіхові кораблики

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Найкращий спосіб розпочати це заняття – посмакувати родиною горіхів, оскільки дитині для гри в кораблики знадобляться горіхові шкаралупи. (Горіхів має бути багато!)

Мета заняття:

Самостійно майструючи і запускаючи кораблики, діти засвоюють такі поняття як здатність триматися на воді і поверхневий натяг рідини. Це заняття доповнює експеримент “плаває/тоне”. Дитина самостійно дійде висновку, що для того, аби утриматися на плаву, потрібні певні умови.

Вам знадобляться:	шкаралупи від волоських горіхів	крейда або фломастери	стіл для ігор з водою, таз або
	зубочистки глек з водою трохи глини	шматочки цупкого кольорового паперу ножиці	інша велика ємність

Підготовка:

1. Виріжте усією родиною з паперу різні геометричні фігури (кола, прямокутники, квадратики, трикутники) завбільшки 7-8 см.
2. Кожен обирає з цих фігурок “вітрило” і розмальовує його крейдою або фломастерами.
3. Потім кожен приліплює до дна порожньої половинки горіхової шкаралупи шматочком глини.
4. Допоможіть дитині “вдягнути вітрило” на “щоглу” (зубочистку), а далі дитина самостійно закріплює «щоглу» в глині. Кораблик готовий до плавання!

Проведення заняття:

Запустіть кораблики в таз із водою і трохи постежте за ними. Запитайте дитину: “Чи пливуть наші кораблики? Жоден не потонув? Чому це відбувається? Чому кораблики тримаються на воді? А що буде, якщо ми наженемо хвилі? Давайте порухуємо наші кораблики.” Запропонуйте дитині поміркувати, що станеться, якщо кораблик навантажити. Покладіть туди дрібні камінчики, монети або скріпки. “Що відбувається з корабликами?”

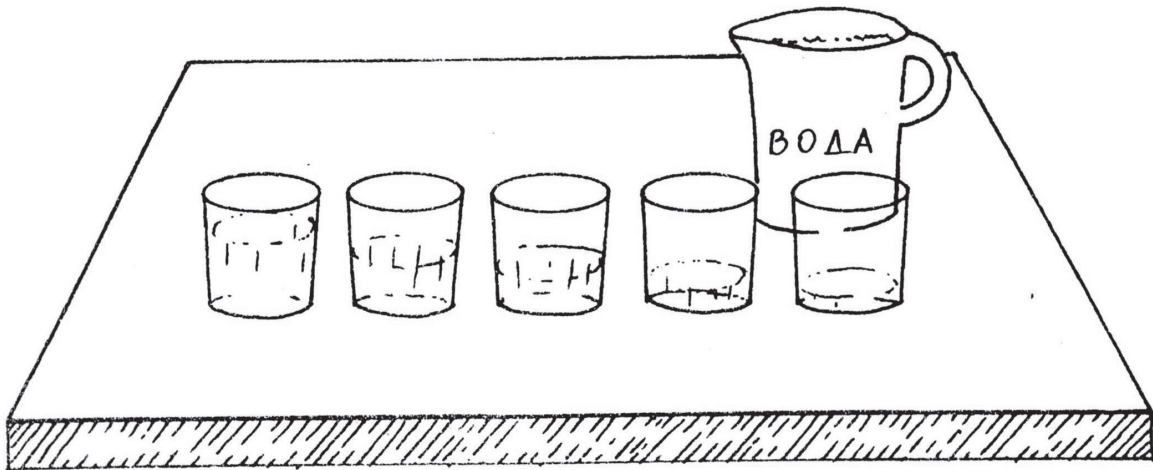
Доповнення та варіанти:

- * Водний транспорт – чудова тема для обговорення з дитиною. Займіться з нею вивченням різних кораблів, пароплавів, підводних човнів тощо.
- * Зробіть кораблики з інших підручних матеріалів: молочних пакетів, пінопласту. Непогано також мати під рукою фольгу, глину, соломинки, зубочистки. Прикрасьте кораблики, приклеївши до них щось за допомогою клейкої стрічки, клею або степлера.

Шикуйся!

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Вишикуйтеся усією родиною за зростом, від найвищого до найменшого. У грі можуть взяти участь усі друзі і родичі. І нехай кожен заспіває по одній ноті – перший найнижчу, а останній високу.

Мета заняття:

Математика – це система, яка організовує і впорядковує абстрактні поняття. Діти ж у цьому віці мислять конкретно. Вони пов'язують кількість з цифрами, лише коли йдеться про реальні речі, які можна порахувати або розташувати по порядку. Впорядкування передбачає розташування речей у певній послідовності, наприклад від меншого до більшого, і навпаки.

Вам	склянки	глек з водою	пісок (не
знадобляться:	однакового		обов'язково)
	розміру		

Підготовка:

1. Візьміть 3-5 склянок однакового розміру.
2. Налийте в них води так, щоб рівень в кожній зі склянок був різним.

Проведення заняття:

Порівнюючи склянки на столі, дитина намагатиметься розставити їх по порядку. Попросіть дитину розставити склянки від найменш до найбільш наповненої, або навпаки. Побудуйте ряд зліва направо. У процесі заняття ознайомте дитину з математичною термінологією: “більше”, “менше”, “найбільший”, “найменший”.

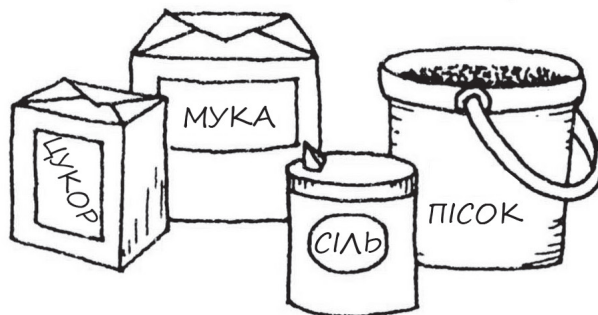
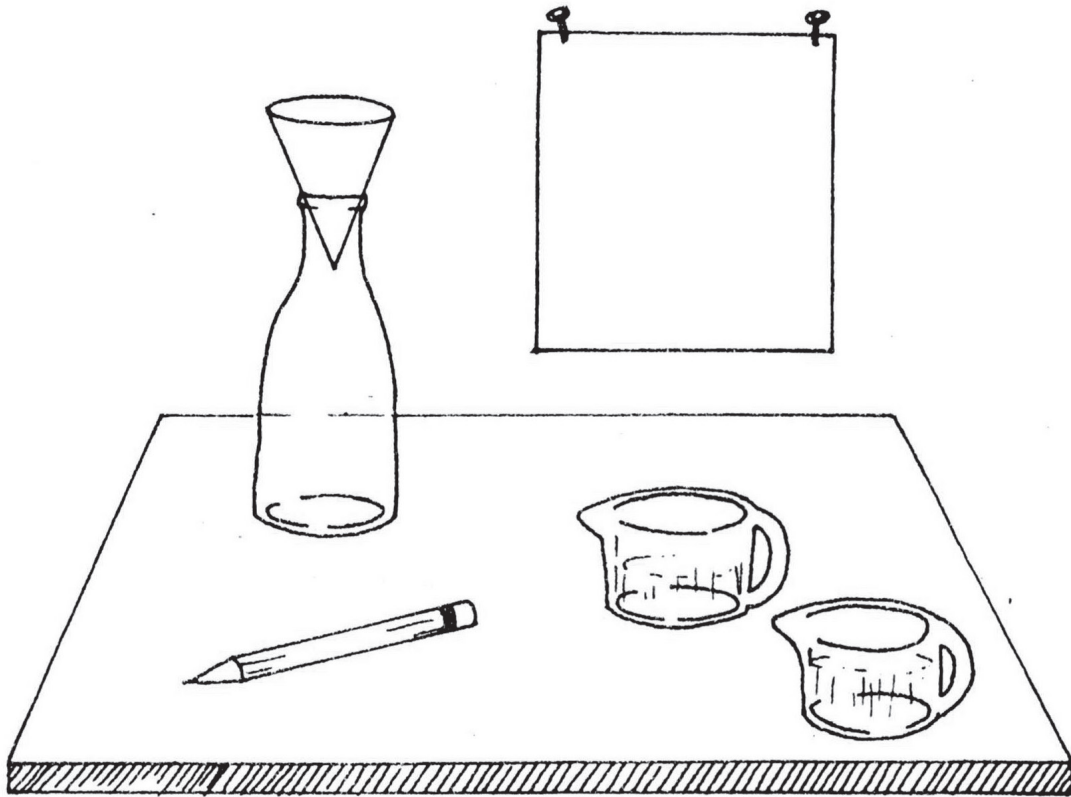
Доповнення та варіанти:

- * Замість води можна насипати в склянки піску.
- * Запропонуйте дитині розташувати за збільшенням 3 мірні скляночки.
- * Попросіть дитину знайти вдома що-небудь, що можна розставляти за порядком.
- * Візьміть 7 склянок і налейте в них води, збільшуючи її кількість від першої до сьомої. Постукайте по кожній і послухайте. Як змінюється звук?

Олія і вода

від **5** до **6**

Мета заняття:

Змішуючи олію з водою, діти дізнаються, як взаємодіють дві рідини з різною щільністю. Намагаючись описати те, що вони побачили, діти можуть усвідомити такі базові поняття як нерозчинність, щільність, в'язкість. спостерігаючи, що олія не перемішується з водою, вони можуть пригадати, які рідини розчиняються у воді. На цьому занятті дитина використовує емпіричний досвід і робить висновки зі спостережень, а це необхідна навичка для опанування в майбутньому наукового методу пізнання.

Вам	олівець або	склянки з	рослинна олія
знадобляться:	фломастер	водою	великий аркуш паперу
	воронка	мірна	прозора пластикова
	вода	скляночка	пляшка

Підготовка:

1. Перед цим заняттям дитина має обов'язково провести експеримент (а) з водою і цукром і (б) з водою і рідким милом.
2. За допомогою воронки налейте в пляшку склянку води, а потім склянку олії.

Проведення заняття:

Приготуйте для дитини таз з водою. “Сьогодні ми з тобою поговоримо про воду. Що ми знаємо про воду?” Спробуйте отримати від дитини відповіді, пов'язані з фізичними властивостями води (наприклад, “мокра”). “А чи є у води форма? А колір?” Використайте слово “рідина” або “рідка”. “А пам'ятаєш, як ми налили у воду рідкого мила? Що сталося? Правильно! Ми робили мильні бульбашки і піну. А пам'ятаєш, коли мило зникло у воді, я сказала, що воно з нею перемішалось, і це називається “розчинилося”?”

Потім скажіть: “А сьогодні ми проведемо інший експеримент, з двома рідинами – водою і олією.” Дайте дитині оглянути склянку з водою, а потім склянку з олією. “Що спільного у води і олії? А чим вони відрізняються?” Запишіть усі відповіді. “А тепер дивись уважно! Я зараз переллю і воду, і олію в пляшку.” Злийте все в пляшку і міцно закрутіть кришку. Потім дайте пляшку дитині і почекайте, доки вона роздивиться. “Що вийшло? Чи змішалася олія з водою? А якщо я збвтаю пляшку, змішаються?” Нехай дитина струсить пляшку і подивиться уважно. Обговоріть з дитиною зроблені нею відкриття.

Доповнення та варіанти:

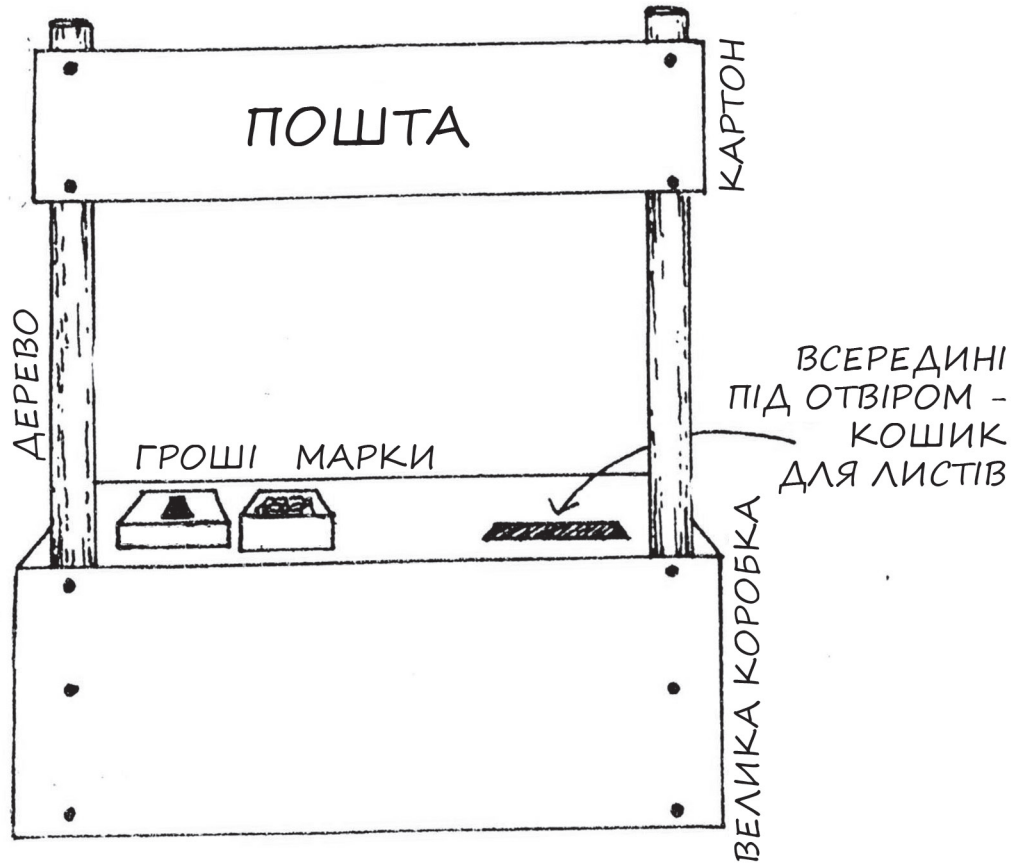
- * Наступного дня спробуйте змішати з водою інші рідини і подивитися, чи розчиняться вони.
- * Проведіть подібний експеримент з твердими речовинами (сіллю, цукром, борошном, піском). Чи розчиняться вони?

ДРАМАТИЧНА ГРА

Похід на пошту

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Це заняття не потребує багато часу на підготовку. Візьміть дитину з собою наступного разу, коли Ви збираєтесь на пошту, щоб надіслати листа, зробити платіж або отримати бандероль. Після походу детально обговоріть з дитиною, чи сподобався їй цей похід і що цікавого вона дізналась.

Мета заняття:

Існує безліч способів стимулювати драматичну гру. Візит до найближчого відділення зв'язку стає у цьому випадку відправною точкою для різних занять, які розвивають і уяву, і мислення. Дитина побачить, як математичні, соціальні, природничо-наукові, мовленнєві навички використовуються на робочому місці, як дорослі роблять те, чого вони вчаться – сортують, рахують, працюють з цифрами.

Вам знадобляться:	кольорова крейда папір	конверти	адреса фломастери
	катушки, гудзики або пластмасові коробочки від фотоплівки		гроші для покупки марки

Підготовка:

1. Попередьте дитину про похід на пошту та запропонуйте їй надіслати листа комусь з родини.
2. Попросіть дитину щось намалювати, щоб відправити родичам поштою.

Проведення заняття:

Це заняття проводиться у два етапи – до відвідування пошти і після нього. Попередьте дитину, що скоро ви підете на пошту. Запропонуйте намалювати “лист” комусь із членів родини (бабусі, дідусеві чи іншим родичам або друзям). Якщо дитина захоче передати словесне послання, запишіть його під диктування дитини. Допоможіть дитині скласти листа і помістити його до конверту. Потім підпишіть конверт в той час, як дитина спостерігатиме, як Ви це робите.

Після повернення дитина обов'язково почне гратися “в пошту”. Про реквізит Вам належить потурбуватися заздалегідь. Візьміть катушки, гудзики або коробочки від фотоплівки, щоб надрукувати марки. Нехай дитина намалює іграшкові гроші, щоб Ви могли «купувати» і «продавати» марки. Допоможіть дитині розподілити між членами родини ролі тих, кого вона бачила на пошті.

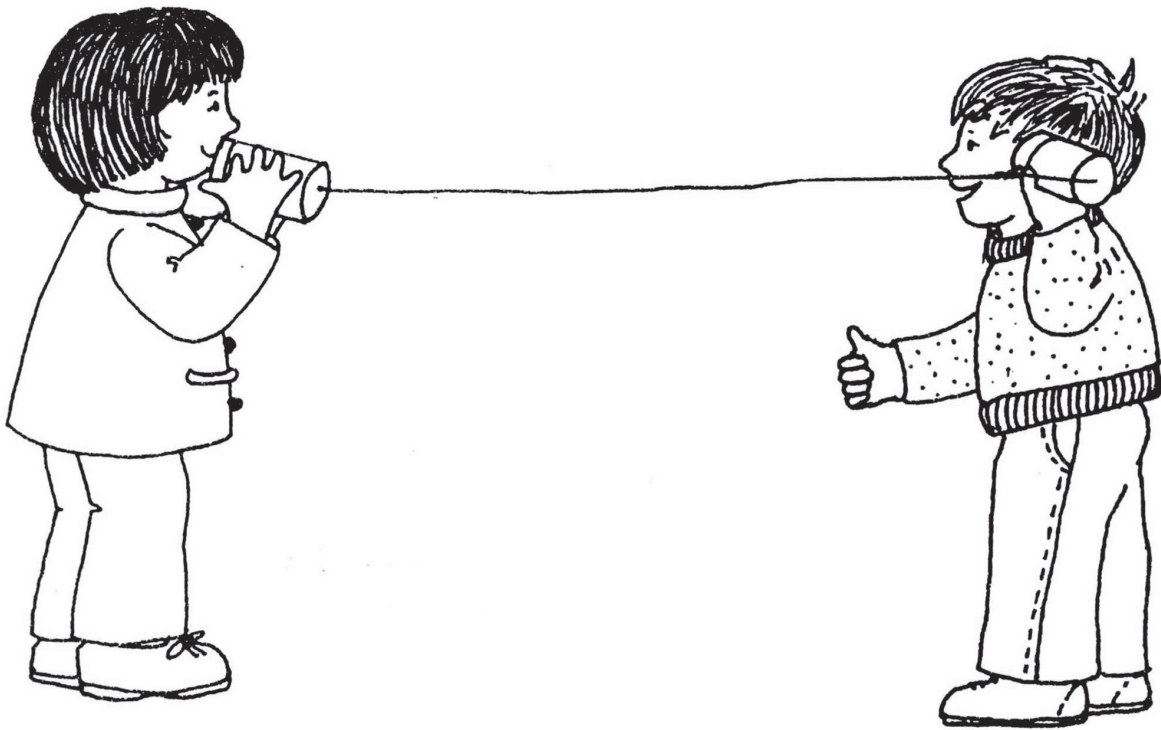
Доповнення та варіанти:

- * Візьміть дитину разом із собою до великого універсаму. Зверніть її увагу на те, як товари розподілені по відділах: молочні продукти, консерви, побутова хімія.

Бляшаний телефон

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Підготуйте заздалегідь алюмінієві або бляшані консервні банки – помийте та зробіть отвір в денці. У подальшому ви маєте лише трохи допомогти дитині, а не зробити усе за неї.

Мета заняття:

«Бляшаний телефон» дійсно здатний передавати звук на відстані. І хоча його фізичний принцип дії може бути занадто абстрактним для вікового рівня розвитку дитини, іграшка дасть цікавий досвід і допоможе розвинути мовленнєві навички. Говорити, слухати і мислити – це індивідуальне творче самовираження. Така річ, як телефон, внесе елемент реалізму в гру дітей.

Вам	алюмінієві або бляшані	цвях	довгий
знадобляться:	консервні банки	клейка стрічка	мотузок або волосінь

Підготовка:

1. Заклейте гострі краї банки ізоляційною стрічкою.
2. Виконайте отвір в центрі денця за допомогою цвяха.
3. Втягніть мотузок або волосінь в отвори двох банок і зав'яжіть усередині кожної великим вузлом.

Проведення заняття:

Запитайте у дитини, як можна розмовляти, коли не бачиш один одного. Покажіть дитині бляшаний телефон. Візьміть разом з нею по банці і спробуйте поговорити «по телефону».

Якщо дитина скаже, що «телефон» не працює, запитайте: “А ти точно говориш у баночку? А ти потрібною стороною прикладаєш її до вуха? Вона у тебе біля самого вуха?”

Доповнення та варіанти:

- * Щойно дитина навчиться вільно користуватися цим телефоном, запропонуйте їй використати його в домашніх ситуаціях. “Де б нам поставити телефон? А чи можна його використати для зв'язку між різними кімнатами?”

Театр тіней

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Ви, ваші батьки напевно грали в дитинстві в театр тіней. Ця гра дасть Вам прекрасну нагоду поділитися з дітьми спогадами свого дитинства. Обов'язково скористайтесь нею!

Мета заняття:

Діти просто обожають гратися з власними тінями, керувати театром тіней і здогадуватись, що і яку тінь відкидає. Це допомагає їм з'ясувати, як взаємодіють світло, тінь і відстань. Крім того, театр тіней – це варіант творчого самовираження.

Вам знадобиться: кишеньковий ліхтарик простирadlo
або лампа

Підготовка:

1. Повісьте простирadlo так, щоб воно закривало предмет, який відкидатиме тінь.
2. Візьміть ліхтарик або лампу.

Проведення заняття:

Вгадування предмета, який відкидає тінь, – чудова і захоплююча гра для усієї родини. Наприклад, посвітіть ліхтариком з-за простирadla на кілька різних фруктів (по черзі) – банани, виноград, яблука та ін. Нехай дитина спробує вгадати, що це за фрукт і як утворилось на простирadli його зображення.

Можливий інший варіант гри. Направте промінь ліхтарика або іншого джерела світла на стіну. Усі члени родини будуть пальцями створювати різні фігури в цьому крузі світла: «заячі вуха», «качєня», «песика», «чудовисько» чи якісь абстрактні форми. Можна увімкнути музику, вона змусить фігурки рухатися ритмічно. Запропонуйте дитині піднести предмет ближче до джерела світла, а потім відсунути далі, і подивитися, як міняються тіні.

У сонячну погоду можна усією родиною погратися надворі. Запропонуйте дитині пожартувати, дивлячись, як її тіні повторюють її рухи. Пограйтеся усією родиною “в мавпочок” (усі імітують рухи ведучого): “Усі стрибаємо! А тепер скачемо! А зараз танцюємо.”

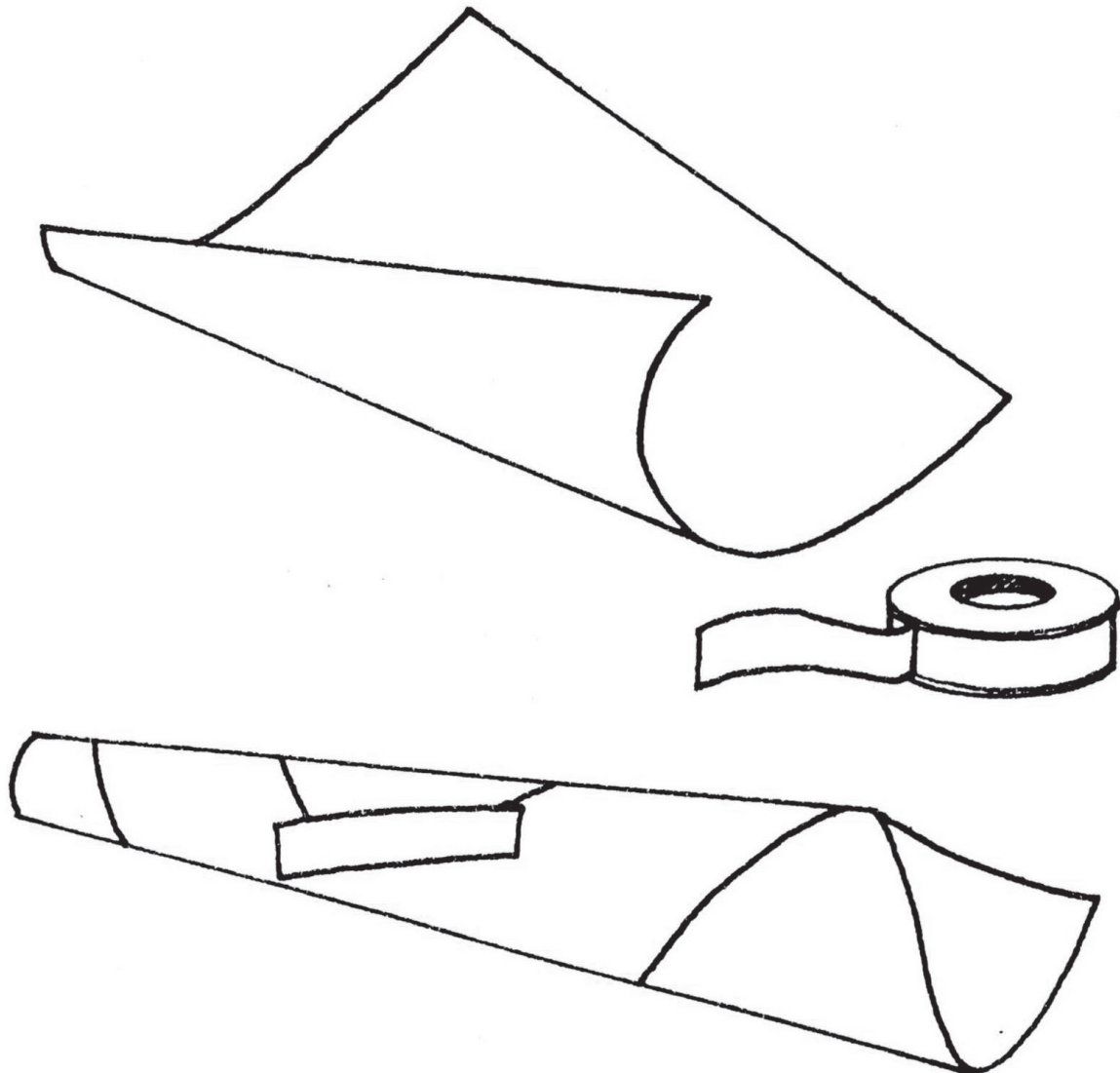
Доповнення та варіанти:

- * Пограйтеся разом в гру “торкання тіней”: усі члени родини намагаються створити загальну тінь, поєднуючи свої тіні в одну. Потім пограйтеся в квача, пояснивши, що “наздогнати” потрібно не самого гравця, а його тінь.

Мегафон

від **5** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Навчіть дитину як зробити мегафон. Його можна буде використати, коли вам потрібно покликати дитину додому з прогулянки.

Мета заняття:

Продемонструвати дитині, як за допомогою мегафону можна посилити звук і спрямувати в певний бік.

Вам знадобляться: теки або цупкий ізоляційна стрічка
кольоровий папір

Підготовка:

1. Розгорніть теку, розріжте її навпіл і, починаючи з кута, згорніть з неї конус. Якщо таких тек у вас немає, візьміть цупкий кольоровий папір.
2. У вершині конуса зробіть отвір діаметром близько 2,5 см.
3. Закріпіть конус ізоляційною стрічкою.
4. Покажіть дитині, як слід тримати мегафон і говорити в нього. Зробіть мегафони різного розміру і зверніть увагу, що чим довший конус, тим більше змінюється тон голосу через вібрації.

Проведення заняття:

Гратися з мегафонами краще на вулиці, щоб дитина могла кричати так голосно, як хоче. Розійдіться з дитиною по ігровому майданчику, а потім кожен по черзі віддаватиме “команди” в мегафон: “Будь ласка, підійди до пісочниці. А тепер підійди до тата. Усі зустрічаємось біля дверей”.

Мегафон можна використати для розігрування різних сценок. Можна уявити себе пожежником, що керує виведенням людей з палаючого будинку, рятувальником на пляжі або біля басейну, капітаном корабля, який викликає інший корабель, якщо у нього відмовило радіо, вчителькою, яка скликає дітей на прогулянці в парку.

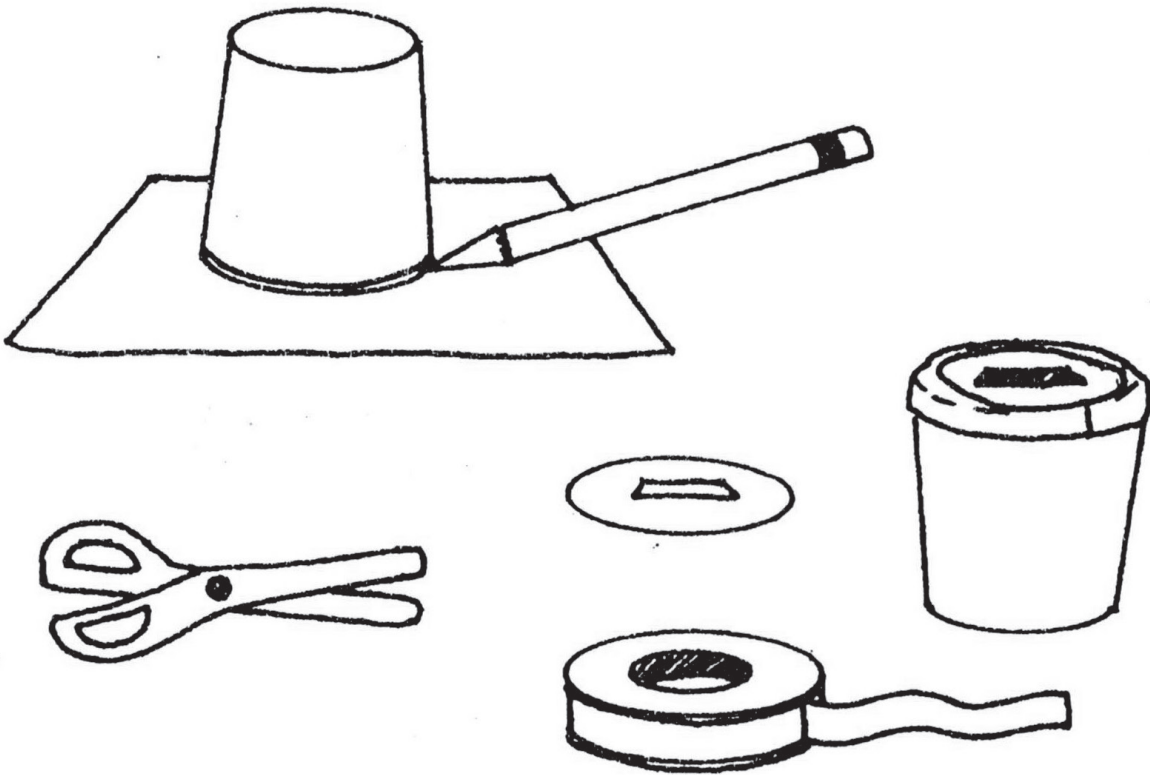
Доповнення та варіанти:

- * Можна спробувати заспівати в мегафон, поодиноці або разом.

Скарбничка

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Зверніть увагу на те, що багато звичайних предметів домашнього вжитку (дерев'яна ложка, алюмінієва миска) відкривають величезний простір для фантазії і можуть слугувати реквізитом для найрізноманітніших ігор. Запитання на зразок «Чим би це могло бути?» змусять працювати дитячу уяву.

Мета заняття:

Драматичні ігри розвивають у дитини творчість, уяву і соціальні навички. Спеціально організоване середовище дасть дітям змогу вільно самовиражатися, випробувати себе як в реальних, так і в уявних ситуаціях. Іграшкову скарбничку можна використати у безлічі ігрових сценаріїв – гра “в магазин”, “в пошту”, “у банк”. Намагаючись “програти” свій недавній досвід, діти, можливо, знайдуть їй і інші застосування.

Вам	скляночки від йогурту	кольоровий папір	крейда
знадобляться:	клей	ножиці	ізоляційна стрічка

Підготовка:

1. Відміряйте і виріжте кольоровий папір, щоб обклеїти скляночку від йогурту. Нехай дитина намалює на цьому папері щось на свій смак, прикрасить орнаментом тощо. Вона може самостійно наклеїти цей папір на скляночку.
2. Поставте скляночку на папір догори дном і обведіть краї. Виріжте отриманий круг і зробіть у ньому щілину, в яку опускатимуться монети або іграшкові гроші. Прикріпіть круг до скляночки ізоляційною стрічкою або клеєм.

Проведення заняття:

Ідею скарбнички можна “підкинути” дитині, коли вона захоплена якоюсь грою. Це найпростіше зробити, залучаючись до її гри з пропозицією: “Можливо тобі потрібна скарбничка для твоїх грошей?”

Доповнення та варіанти:

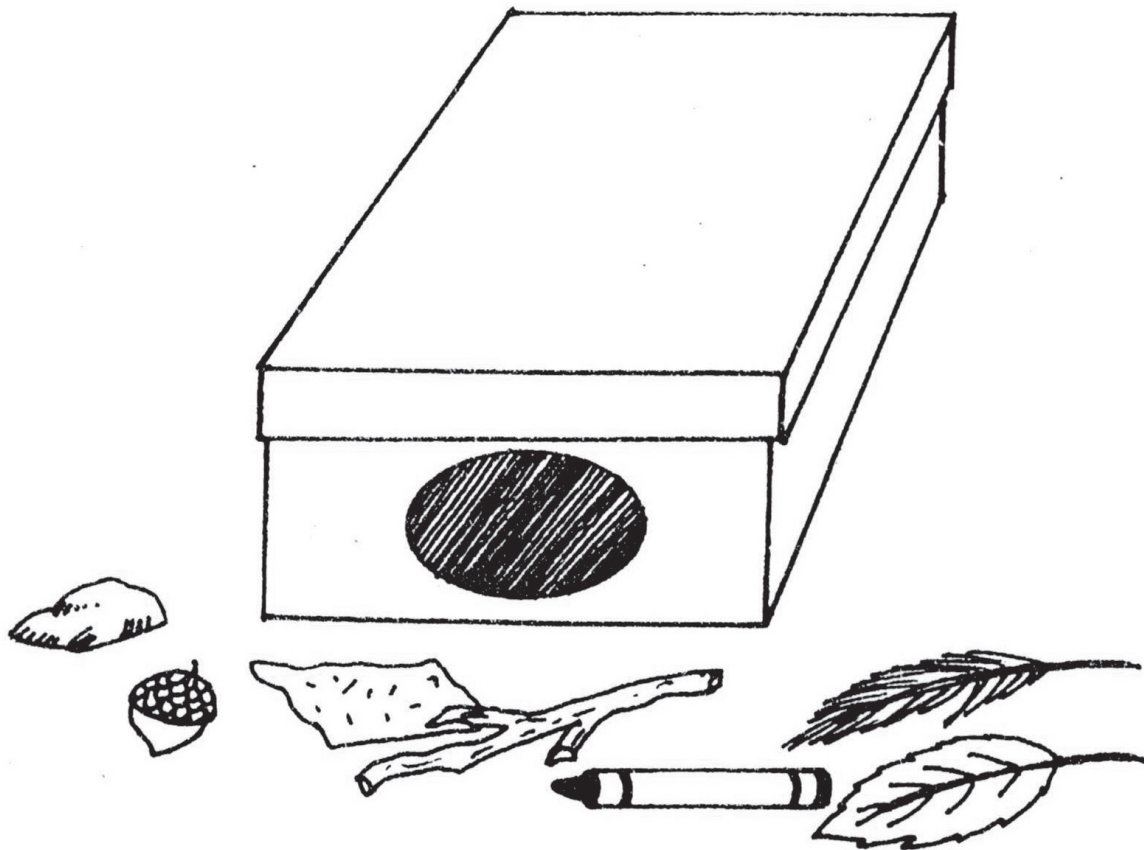
- * Для старшої дитини покладіть у скарбничку кілька справжніх монет. Нехай дитина назве їх. Який номінал кожної? Чи є монети однакового номіналу? Яка з них є більшою, а яка – дрібнішою?

ОСНОВИ ЧИТАННЯ І ПИСЬМА

Коробка з секретом

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Спілкуючись з дитиною, слід використовувати більше описових виразів. Варто також запитися терпінням – адже малюки постійно ставлять запитання. І хоча іноді їх цікавість складно задовольнити, Ви маєте завжди пам'ятати, що діти в такий спосіб досліджують навколишній світ. Їх запитання допомагають нам зрозуміти, що їх цікавить зараз.

Мета заняття:

Досліджуючи й оцінюючи світ навколо себе, діти значною мірою спираються на тактильний досвід. “Коробка з секретом” – чудова пізнавальна гра, що є корисним доповненням до читання і письма, оскільки описуючи те, що вони обмацують, діти розширюють свій словниковий запас. У коробку кладуть природні матеріали, хоча можна покласти багато чого іншого. Кількість предметів, які можна використати в цій грі, необмежена. Завдання спрямоване на вміння відчувати, спостерігати і повідомляти про свої спостереження. Дитина вчиться описувати якість поверхні, форму і розмір, кількість предметів тощо; розвиває здатність розрізняти предмети на дотик.

Вам знадобляться:	коробка середнього розміру	набір камінчиків, жолудів, гілок, листя, мушель, пір'їнок
--------------------------	----------------------------	---

Підготовка:

1. Проріжте в коробці отвір, достатній для того, щоб в нього входила рука. Візьміть по два предмети з набору камінчиків, жолудів, гілок, листя, мушель, пір'їнок.

Проведення заняття:

Покладіть один предмет у коробку. На столі поряд з коробкою розкладіть 2-5 предметів, серед яких знаходиться і “двійник” того, що лежить в коробці. Попросіть дитину просунути руку в отвір і знайти, якийсь з предметів, що зараз знаходиться в коробці. Нехай спочатку подивиться на такий самий предмет на столі та опише, який він на дотик.

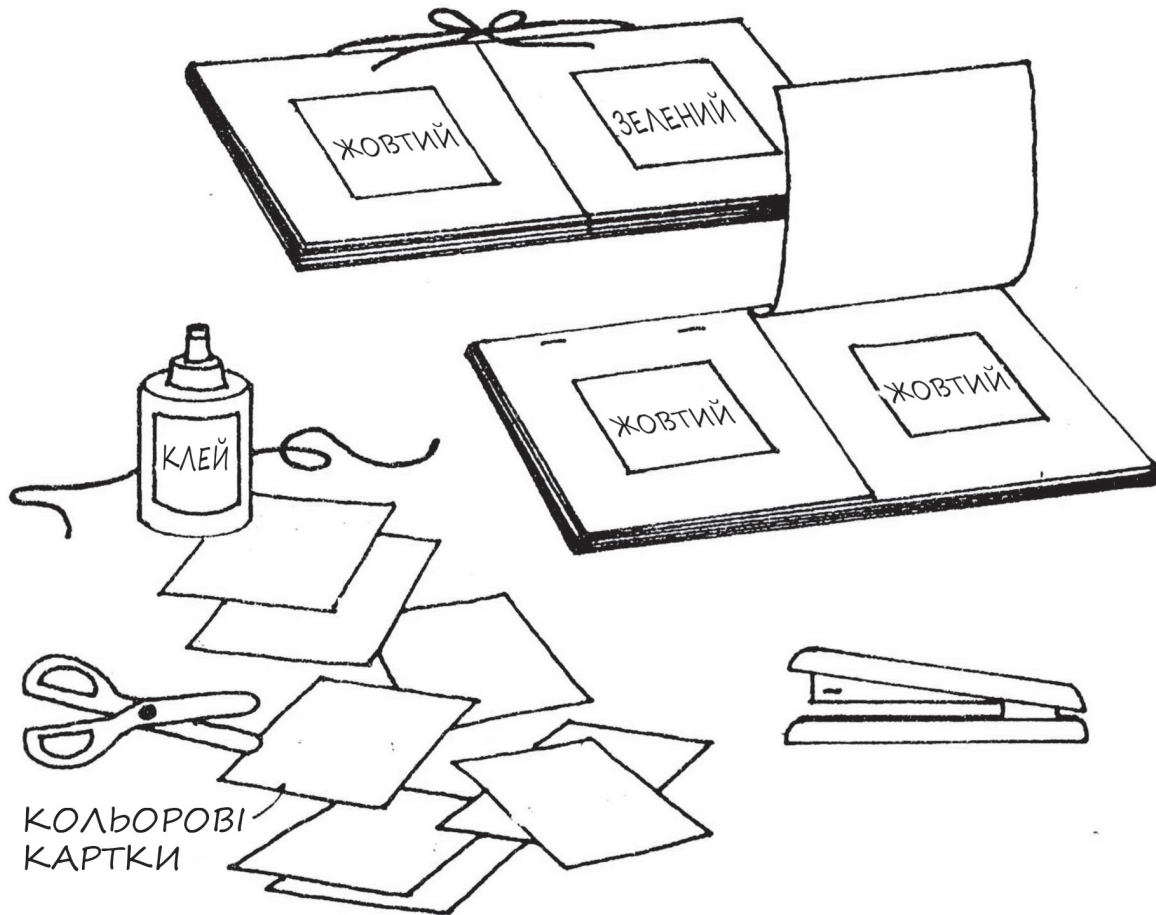
Доповнення та варіанти:

- * Покладіть 2-5 різних предметів в коробку, а один предмет з другого набору – на стіл. Запропонуйте дитині знайти в коробці такий самий предмет, як той, що на столі.
- * Можна навчити дитину розпізнавати геометричні фігури, поклавши в «коробку з секретом» тенісну кульку, кубик і трикутник (якийсь музичний інструмент).
- * Покладіть в мішок 3 олівці різної довжини. Попросіть дитину дістати найбільший, найменший, середній.

Альбом кольорів

від **3** до **4**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Ви можете гратися з дитиною, зіставляючи однакові кольори або малюнки. Наприклад, якщо дитина любить собак, ви можете зробити їй альбом із собаками різних порід.

Мета заняття:

Альбом кольорів складається зі сторінок різного кольору. Він вчить дітей розпізнавати і порівнювати кольори. Зміст альбому можна змінити або щось додати: наприклад, для найменших можна взяти лише основні і похідні кольори, а для дітей старшого віку – додати інші відтінки.

Вам знадобиться: кольоровий папір ножиці клей
мотузок степлер або мотузок

Підготовка:

1. Складіть 4 або 5 аркушів кольорового паперу навпіл. Утвориться книга з 8-10 сторінок.
2. Зв'яжіть сторінки або скріпіть степлером.
3. Зробіть розріз посередині (окрім останньої сторінки).
4. Виріжте кольорові квадратики (по два кожного кольору) і наклейте їх на папір (тільки не на один і той самий аркуш).
5. Дитина може перегортати половинки сторінок, знаходячи пару кольорів.

Проведення заняття:

Цей альбом можна використати по-різному. Дайте дитині час погортати сторінки альбому. Вказавши колір на першій сторінці, запитайте: “Можеш на іншій стороні знайти такий самий колір?” Після того, як дитина знайде колір, переходьте до наступного і знову попросіть дитину знайти на іншій стороні такий самий колір. Коли дитина зрозуміє ідею, можна почати ставити й інші запитання: “Можеш показати свій улюблений колір на обох сторонах?”

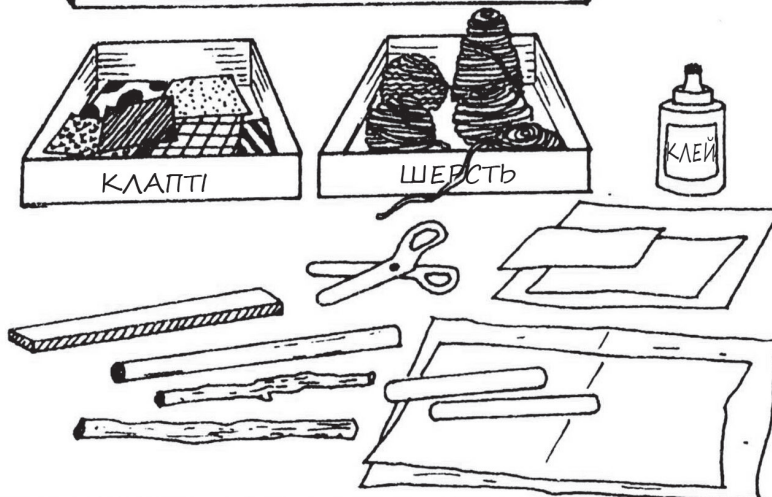
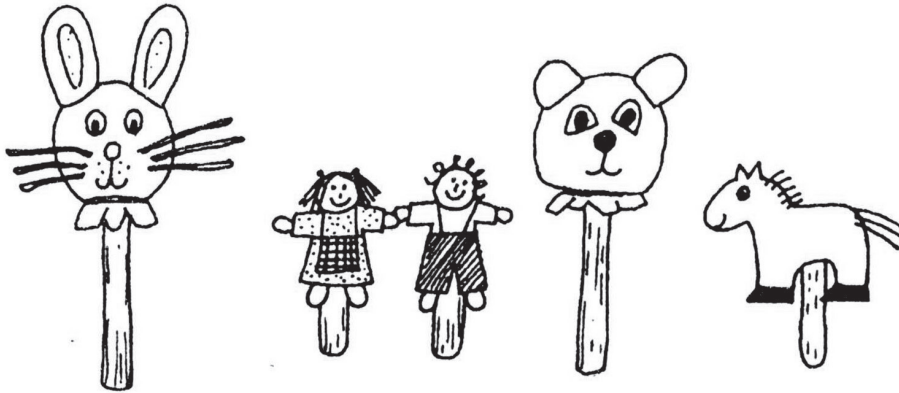
Доповнення та варіанти:

- * Альбоми можна використати по-різному. Для п'яти-шестирічних дітей можна зробити альбом простих слів. Для занять математикою можна зробити альбом для порівняння цифр і кількості предметів. Якщо Ви вмiєте малювати, зробіть для альбому малюнки дерев, листя тощо.

Ляльковий театр

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Зберіться разом усією родиною і зробіть ляльковий театр. Таке завдання буде не тільки корисним, а й цікавим та приємним.

Мета заняття:

Ляльковий театр відкриває багато можливостей. У ньому можна розіграти сценку з книжки, що сподобалася або з життя, показати що-небудь вигадане, іншими словами, висловити вголос усе, що накопичилося на душі. Ляльки допомагають дітям розвивати мову. Окрім величезної користі для соціального і емоційного розвитку дітей, а також розвитку мови, ляльки, яких діти роблять самі, дають їм можливість проявити себе творчо і пустити в хід уяву. Різноманітні ляльки (ляльки на паличках, ляльки-рукавиці, ляльки, які одягаються на палець) надають дитині вибір, примушують вигадувати нові ситуації і будять інтерес.

Вам знадобляться:	міцні палички або прутики	газета або вата	ножиці маленькі паперові пакетики
	клапті тканини і шматки паперу	клей	мотузки, нитки, гудзики для прикрас

Підготовка:

1. Дитина може просто одягнути пакетик на паличку і набити його газетою або ватою.
2. Ви можете допомогти дитині пов'язати зверху мотузку, який закріпить пакет на паличці і утворить "голову" ляльки.
3. Дитина розмальовує або прикрашає голову і обличчя ляльки.
4. Дитина одягає ляльку в клапті і обрізки паперу.
5. Діти старшого віку можуть захотіти зробити персонажів відомих казок, намалювавши їх на щільному папері і наклеїти потім на картон. Готові ляльки вирізаються і приклеюються до паличок.

Проведення заняття:

Деякі діти не дуже люблять розмовляти у присутності дорослих і придумувати оповідання. Проте, як тільки у них в руках опиняються ляльки, ці діти починають говорити за ляльку, брати участь в діалозі. Ви можете ставити запитання або подавати репліки, які сприяють розвитку мовлення: "Малюк ніяк не хоче спати, доки йому не розкажуть на ніч казку. Твоя лялька може розповісти йому казку?", "Що твоя лялька більше любить на десерт – фрукти, тістечка чи морозиво?"

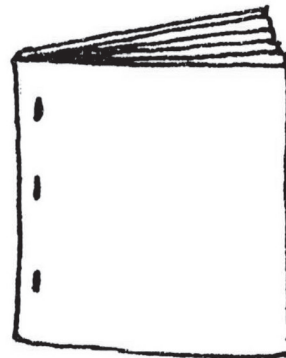
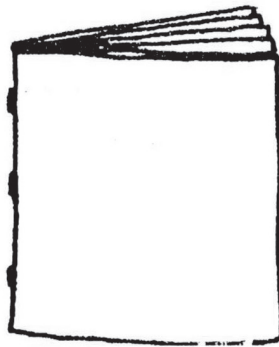
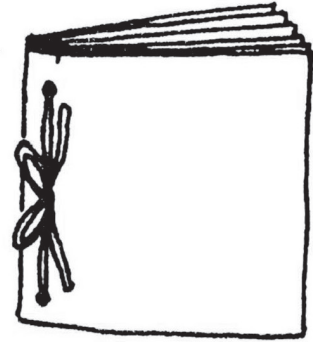
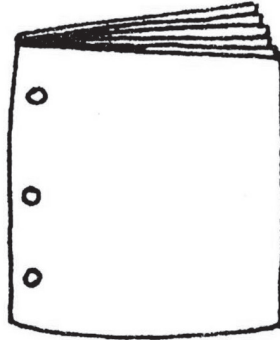
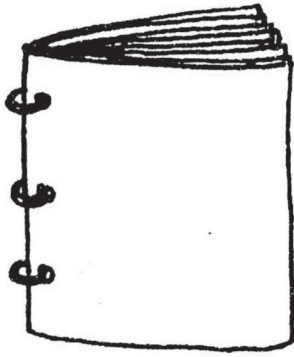
Доповнення та варіанти:

- * З дитиною старшого віку можна зробити сцену лялькового театру з великої картонної коробки або задній план на великому аркуші паперу.

Книжка про мене

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

На цьому занятті Ви можете зробити для своєї дитини книжки-саморобки, щоб потім записувати вигадані нею оповідання. Матеріали, які Вам знадобляться, вказані нижче.

Мета заняття:

Книги містять знання, допомагають зрозуміти та осмислити багато речей. Читання і написання творів розвивають мовлення і мислення. Щоб навчити дитину любити книги, потрібно читати їй вголос щодня і надавати їй можливість створювати книги самостійно. Так дитина може самостійно обрати тему відповідно до своїх інтересів. Крім того, це заняття спонукатиме дитину замислитися, яким чином переплітаються книги. Виготовлення книжок-саморобок дає змогу пов'язати їх зміст з будь-яким отриманим дитиною досвідом. Наприклад, "Книжка про мене" підходить для вивчення власного розвитку, оскільки при її створенні дитина "озирається назад", згадує, що було раніше. Так дитина починає усвідомлювати зміни, що відбуваються з часом, в природі.

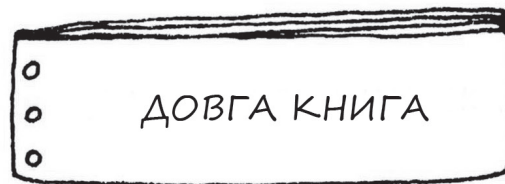
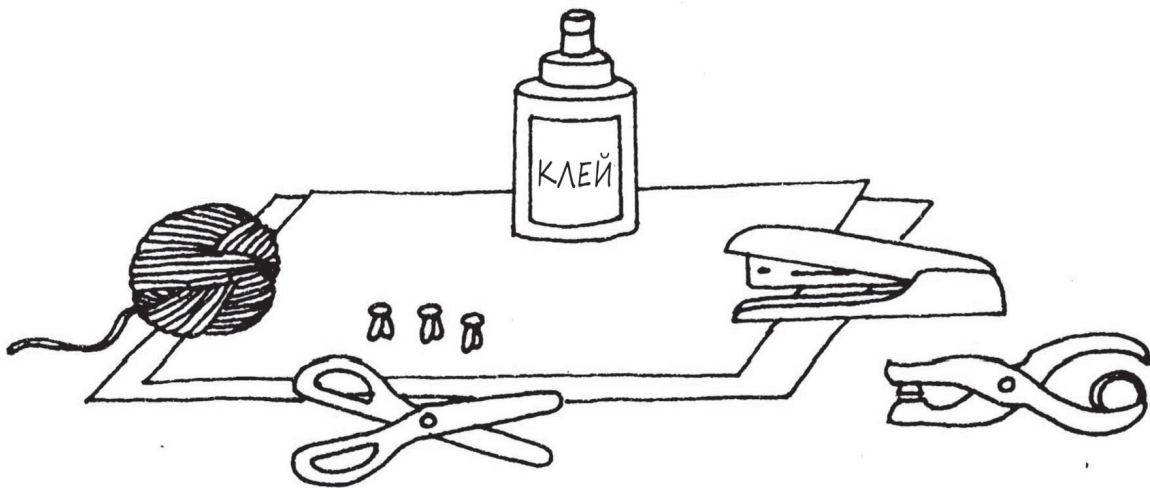
Вам знадобляться:	цупкий кольоровий папір картон дірокол скріпки	старі журнали, каталоги, листівки мотузок або вовняна нитка	клей степлер ножиці гумки
--------------------------	---	---	------------------------------------

Підготовка:

1. Ця робота триватиме кілька місяців. Після того, як ви зробите книжку, дитина почне поступово заповнювати сторінки змістом. Зробіть фотографію дитини для обкладинки і наклейте її на картон.
2. У міру того, як дитина вивчає кольори, пори року, людські почуття і фізичний розвиток, вона додає в книжку нові малюнки, слова, фотографії тощо.

Проведення заняття:

Поясніть дітям суть завдання. У книгу можна поступово додавати такі речі, як: відбиток моєї руки, ноги, пальця; члени моєї сім'ї; якого кольору у мене очі; мій улюблений колір; історія, яка сталася зі мною, коли я був зовсім маленький; що я люблю робити найбільше. Ви можете записати те, що розповідає дитина, а найменші "автори" супроводжуватимуть своє творіння малюнками.

Доповнення та варіанти:

- * Підготуйте кілька зразків книг різної форми. Дитина обере, якої форми буде її книга і про що в ній йтиметься. Наприклад: про людей, числа, машини, літаки, звірів, фрукти, овочі, домашніх тварин тощо. Для найменших зробіть обкладинку з картону і кілька чистих сторіночок всередині.
- * З Вашою допомогою дитина старшого віку зможе вирізати сторінки обраної форми і придумати заголовок, а потім вирізати і наклеїти на сторінки малюнки, які їй подобаються. Найменші із задоволенням продиктують свої твори, щоб Ви їх записали.
- * Запропонуйте дитині на вибір кілька способів переплести книжку: можливо, вона захоче скріпити сторінки степлером, а можливо, зшиє їх кольоровими нитками.
- * Попросіть дитину зробити книжку чисел, які чимось визначні (це можуть бути її вік, номер будинку або квартири, кількість і вік членів сім'ї, дні народження і просто улюблені числа).

Великий вилов

від **4** до **5**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Дитина починає набувати навичок, які необхідні для читання, слухаючи оповідання. Розкажіть дитині на ніч казку або вірш, який Ви вчили у дитинстві. Розкажіть їй про своє дитинство і про сім'ю.

Мета заняття:

Сенс цього заняття закладений в ілюстрованому дитячому вірші про двох рибалок, який містить просте математичне завдання. Щоб відповісти на запитання, потрібно порахувати і додати. Вірш разом з ілюстрацією дає змогу сприймати інформацію як зорово, так і на слух.

Вам знадобляться: папір фарби або крейда чорний фломастер
клейка стрічка

Підготовка:

1. Знайдіть якийсь короткий вірш і напишіть його великими літерами.
2. Намалюйте до нього малюнок, що відображає завдання, яке слід вирішити.
3. Наклейте вірш і малюнок на картон клейкою стрічкою.

Проведення заняття:

“Два старенькі діди, Корній і Овсій,
Вудили в ставку карасів.
До обіду двох рибок упіймав Овсій
І тільки одну Корній.
Усіх рибок друзі поклали в мішок.
А скільки їх там, злічити я не зміг.”

Прочитайте зранку дитині вірш один раз або двічі, одночасно вказуючи на слова, а потім запитайте: “Що зображене на малюнку?” Дитина рахує рибу. “Скільки упіймав дід Корній? А скільки дід Овсій?” Повторюйте вірш під час прогулянок або під час прибирання.

Повісьте вірш і малюнок на стіну. Дитина знову і знову підходитиме до нього, читатиме вірш і придумуватиме нові задачі.

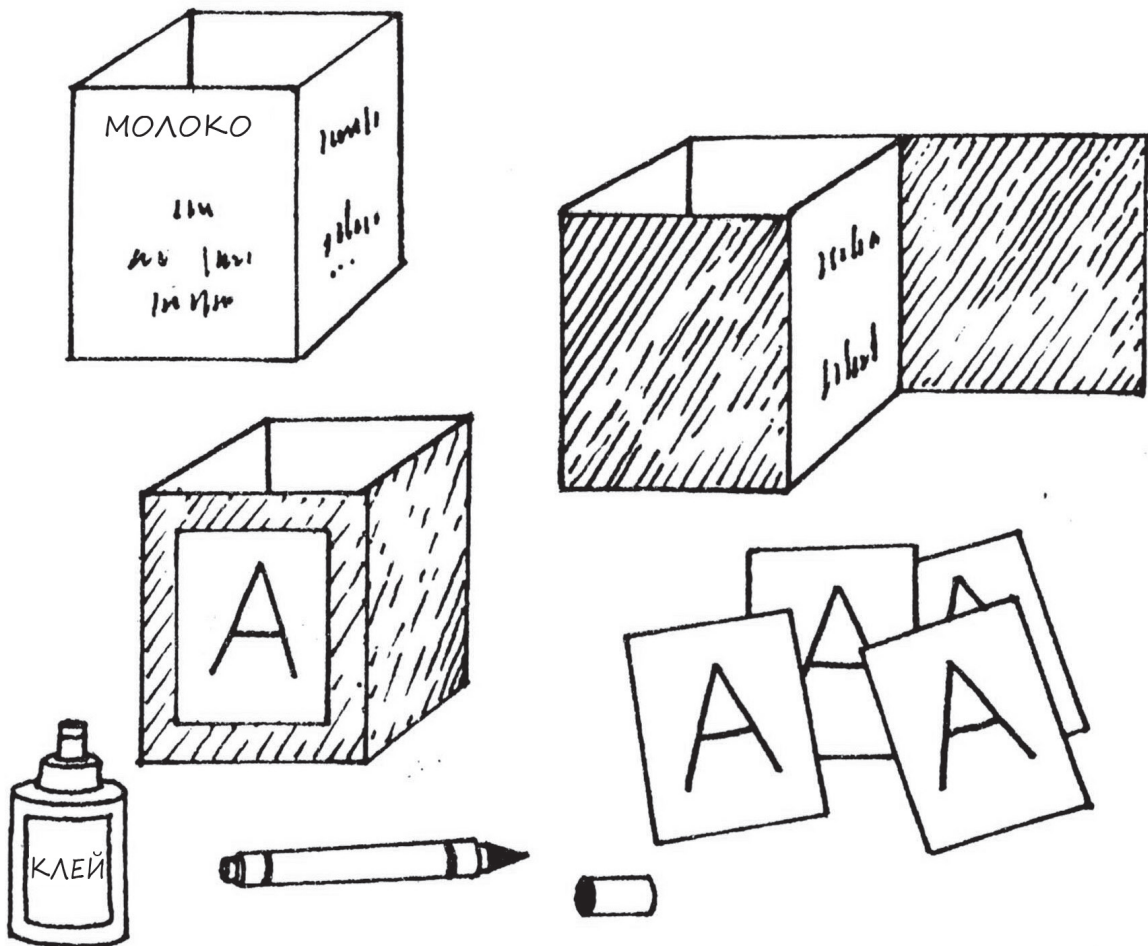
Доповнення та варіанти:

- * Оберіть інші вірші, наприклад, про кораблі, космонавтів та ін.

Картки з буквами

від **5** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Вам слід читати дитині щодня. Це необхідно для розвитку мовлення і навичок читання. Регулярне спільне читання, навіть якщо Ви і не можете приділяти цьому багато часу, слугує дитині опорою в розпорядку дня. Не викидайте порожні пакети з-під молока або соку, вони знадобляться для подальших занять.

Мета заняття:

Навичка визначення подібності й відмінності – дуже важлива для опанування читання і письма. Вже в ранньому дитинстві людина ознайомлюється з тим, що таке букви, і як вони складаються в слова. Потім діти вчать алфавітному порядку. Це заняття спрямоване на порівняння, сортування і знаходження однакових букв.

Вам	молочні	клей	картки
знадобляться:	пакети	фломастери	(5 штук для кожної букви)
	ножиці	цупкий	прозора клейка плівка
		кольоровий	(якщо є)
		папір	

Підготовка:

1. Зберіть молочних пакетів відповідно до кількості букв у алфавіті.
2. Обріжте пакети та обклейте їх цупким кольоровим папером, а потім прозорою плівкою, якщо вона є. На кожний пакет наклейте по одній картці з буквами.
3. Зробіть ще по чотири картки для кожної букви.

Проведення заняття:

Запропонуйте дитині розкласти букви у відповідні пакети. “А ти можеш назвати букви?” У деяких п’ятирічних малюків вже можуть з’явитися асоціації між звуком і зображенням букви.

Доповнення та варіанти:

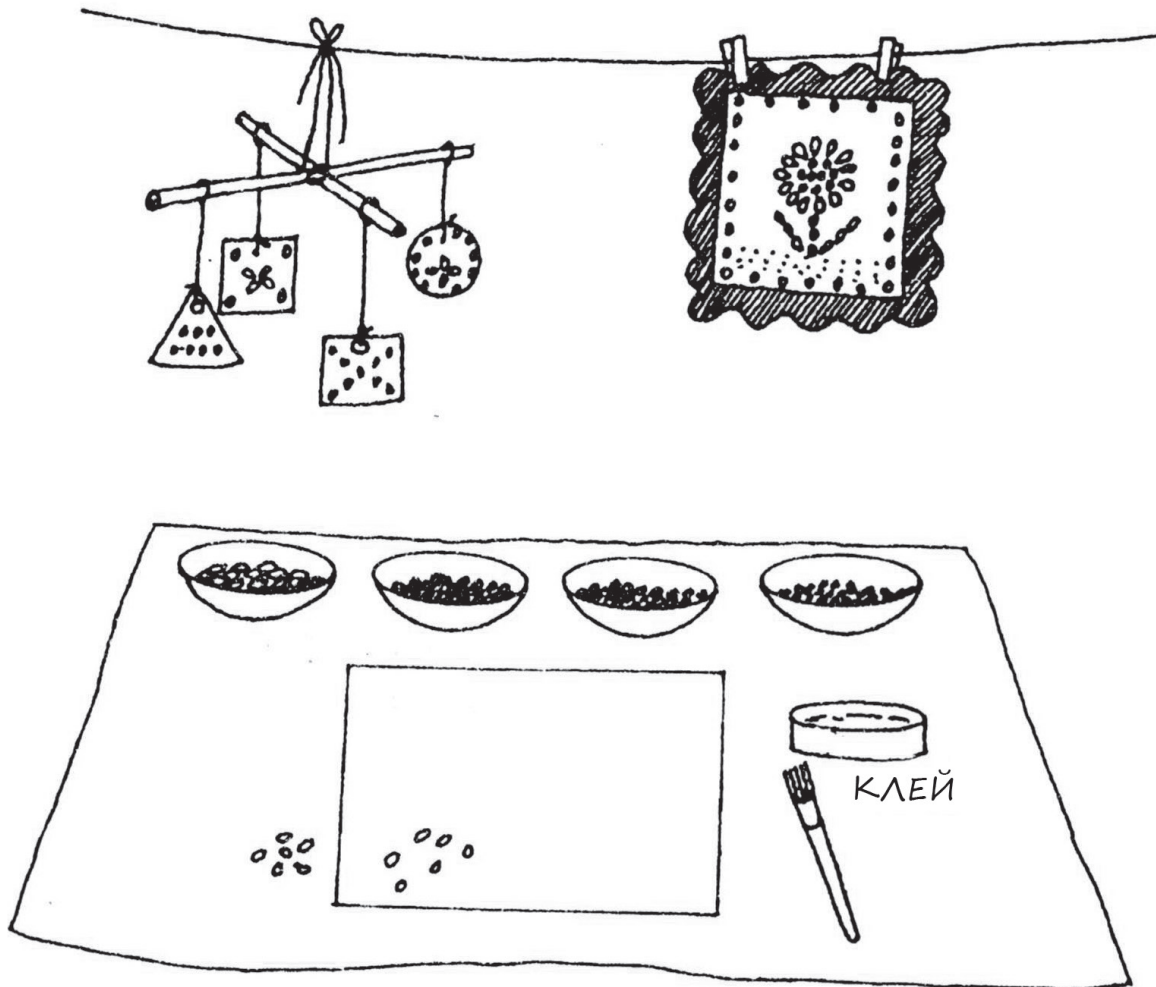
- * Такі самі пакети для сортування можна зробити з кольорами, геометричними фігурами і цифрами.
- * Щоб навчити дитину пов’язувати зоровий образ слова з його звучанням, зробіть такі самі картки і пакети з простими короткими словами (не більше 2-3 букв).
- * Коли дитина вивчає звуки, які позначаються певними буквами, вона вже може знаходити малюнки предметів, назви яких розпочинаються з цієї букви, наприклад із “З” починаються “змія”, “зірка”, “зуб”.

ТВОРЧИСТЬ

Колаж із зерняток

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Пам'ятайте, що тактильні відчуття – це важливе джерело знань для дитини. Вам слід давати дітям можливість торкнутися, помацати предмети і матеріали, які використовуються під час готування, роботи в саду і в домашньому господарстві. Ви можете разом з дітьми зробити колаж із зерняток або інших підручних матеріалів.

Мета заняття:

Діти обожнюють досліджувати навколишній світ на дотик, вивчати різні поверхні і розміри предметів. Колаж із зерняток – це чудовий спосіб досліджувати на дотик двомірні поверхні. Такий спосіб пізнання світу потрібний як для фізичного, так і для когнітивного розвитку дитини. Роблячи колаж, дитина може поговорити про природу і про те, як ростуть рослини. Зернятка можна сортувати, класифікувати і рахувати. У процесі роботи над колажем, дитина запам'ятовує різні прикметники: “великий”, “дрібний”, “м’який”, “гладенький”, “жорсткий”, “шорсткий” тощо.

Вам знадобляться:	вода в невеликій баночці або пластиковій скляночці газети	окремі посудини (миски) для зерняток білий клей пензлик цупкий папір	різноманітні зернятка і насіння (кавунове, гарбузове, кабачкове, соняшникове та ін.)
--------------------------	---	--	--

Підготовка:

1. Розстеліть газету на столі або на підлозі.
2. Розкладіть кавунове, гарбузове, соняшникове і кабачкове насіння в окремі миски.
3. Змішайте білий клей з водою в пластиковій скляночці.
4. Дайте дитині пензлик і аркуш цупкого паперу.

Проведення заняття:

Дитина вмочує пензлик у клей і малює малюнок, який вона хоче викласти зернятками. Допоможіть їй у цьому. Поговоріть про те, яке насіння вибрати для колажу. Вона сама його вибере і придумав, як розташувати на малюнку. Обговоріть, як виглядатиме майбутня картинка, якою вона буде на дотик, коли насіння приклеїться. Можна розкидати насіння по поверхні, намазаній клеєм. Дайте клею висохнути. З готової роботи струсіть зайві зернятка.

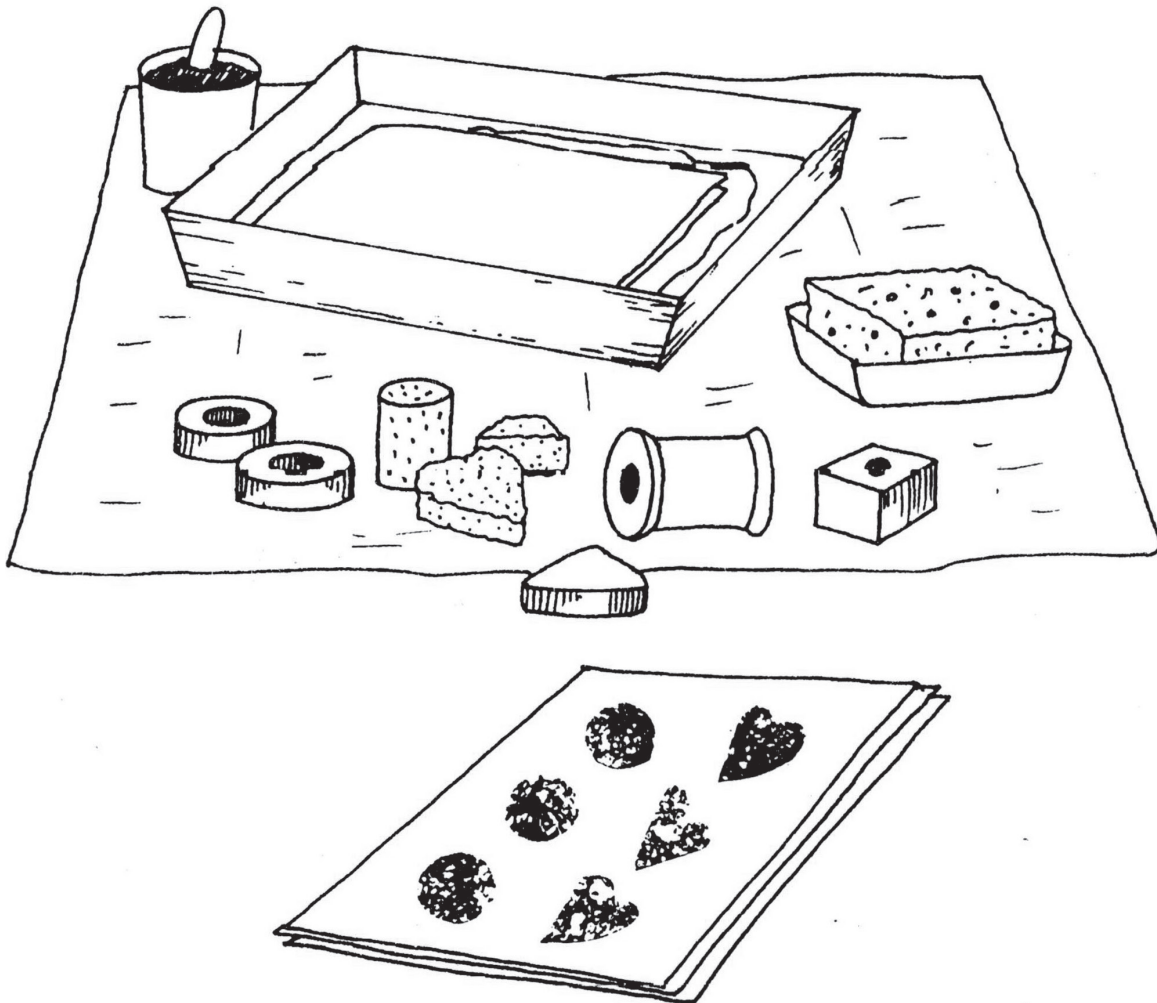
Доповнення та варіанти:

- * Ви можете вибрати для колажів певну тему, наприклад, геометричні фігури, птахи, обличчя тощо.
- * Для заняття математикою можна розсортувати зернятка за певними ознаками. Спочатку зсіпте їх усі в одну миску. Попросіть дитину скласти схожі зернятка в купки. Потім запитайте, за якими ознаками вона вирішила згрупувати зернятка (наприклад, за кольором або за формою).
- * Після того, як дитина закінчить роботу над колажем, складіть зернятка, що залишилися, в одну миску і попросіть дитину вгадати, скільки їх. Потім разом порахуйте.
- * Діти старшого віку можуть захотіти зробити кілька колажів, а потім вирізати їх і з'єднати нитками, щоб вийшла рухлива конструкція.
- * Старші діти можуть спочатку розмітити малюнок, а потім додати до нього насіння і розфарбувати тло аквареллю.

Відбитки

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Ви можете разом з дітьми ставити особисту печатку на пакувальний папір для новорічних чи інших подарунків.

Мета заняття:

Діти набувають досвіду отримання двовірних відбитків від тривимірних предметів. Це метод створення зображень шляхом перенесення поверхні якогось предмета на папір.

Це заняття сприяє розвитку мислення та вміння знаходити рішення. Обираючи предмет, з якого робитиметься відбиток, дитина має також вирішити, як розташувати зображення на папері, скільки взяти предметів і скільки разів віддрукувати кожен. Окрім цього, розвивається дрібна моторика і навички візуального розпізнавання. Ідея зібрати всілякі предмети вдома і надворі вчить винахідливості, яка необхідна в повсякденному житті.

Вам знадобляться:	газети білий або кольоровий папір губка або складені паперові рушники на таці гуаш різних кольорів	різні тривимірні предмети (кришечки від пляшок, дрібні обрізки дерева, кришки від коробок, мушлі, катушки, горіхи, болти, форми для печива, гумки, маленькі фігурки, вирізані з губки тощо)
--------------------------	---	---

Підготовка:

1. Просочіть вологу губку або складений у кілька разів паперовий рушник фарбою.
2. Притисніть вибраний предмет до цієї губки.
3. Поставте відбиток на папері.
4. Повторіть стільки разів, скільки необхідно, з різними предметами і різними кольорами.

Проведення заняття:

Малюнки, які вийдуть у дитини молодшого віку, будуть ймовірно хаотичними. У міру того, як дитина ростиме, у неї буде більше можливостей спробувати себе в цьому “жанрі”, її орнаменти стануть послідовнішими.

Дитині старшого віку слід допомогти усвідомити: якщо повторювати певні форми і кольори, то утвориться малюнок, який має деяку регулярність. Можна показати подібні малюнки на тканинах, шпалерах та інших матеріалах. Ставте дитині відкриті запитання, щоб спонукати до роздумів: “Де ще ти бачив такі малюнки, які складаються з деталей, що повторюються?”

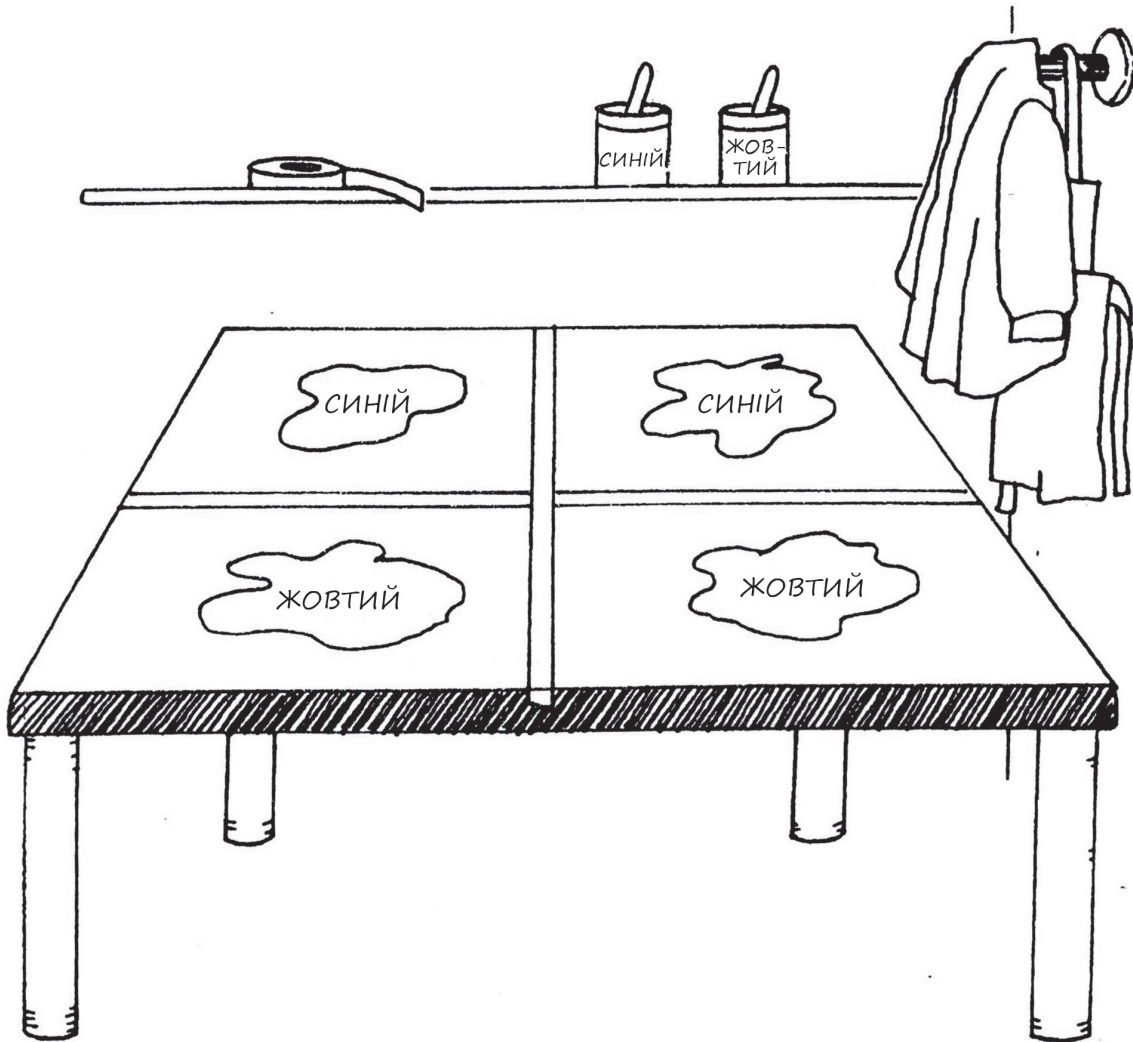
Доповнення та варіанти:

- * Зробіть відбитки фігурок, вирізаних із губки. Ви можете вирізати такі фігурки ножицями (зірочки, трикутнички, ромби, кола).
- * Під час прогулянки з дитиною, організуйте збір природних матеріалів для відбитків.

Малюємо пальцями

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Діти краще вчаться через дію. Їх не слід зупиняти попередженнями, що вони можуть забруднитися. Для роботи з фарбами дитині потрібно дати халат. Одягати дитину на заняття варто так, щоб в цьому одязі було легко і зручно гратися і досліджувати навколишній світ.

Мета заняття:

Малювання пальцями – улюблене заняття малюків. Воно розвиває у дитини тактильні навички і допомагає робити відкриття: як змінюються кольори, коли змішуються фарби.

Вам	клейка стрічка	спеціальні фарби для малювання
знадобляться:	халати	пальцями: синя, жовта, червона

Підготовка:

1. Виберіть поверхню (стіл), яка добре миється, для малювання і візьміть дві баночки з фарбою основних кольорів.
2. За допомогою клейкої стрічки розділіть поверхню столу на 3 зони. Запропонуйте дитині намалювати по одному малюнку у різних зонах кожною із 3 фарб.
3. Зніміть ізоляційну стрічку і дайте дитині можливість малювати вільно, без просторових обмежень. Як тільки вона почне малювати без обмежень, фарби змішаються і дитина побачить, що станеться.

Проведення заняття:

Скажіть дитині, що вона проводитиме науковий експеримент. Поясніть, що спочатку вона має малювати лише однією фарбою у кожній з трьох зон, відокремлених стрічкою. Покажіть дитині кожну зону і баночку з фарбою, що відповідає цій зоні. Як тільки Ви помітите, що інтерес дитини до малювання пальцями починає згасати, зніміть стрічку і скажіть, що тепер можна малювати по усьому столу усіма фарбами разом. Змішуючись, фарби утворюватимуть новий колір. Коли дитина закінчить малювати, підпишіть малюнок її ім'ям. Запитайте: “Що сталося з кольорами?” Поясніть, що усі інші кольори утворюються від змішування основних – червоного, жовтого і синього.

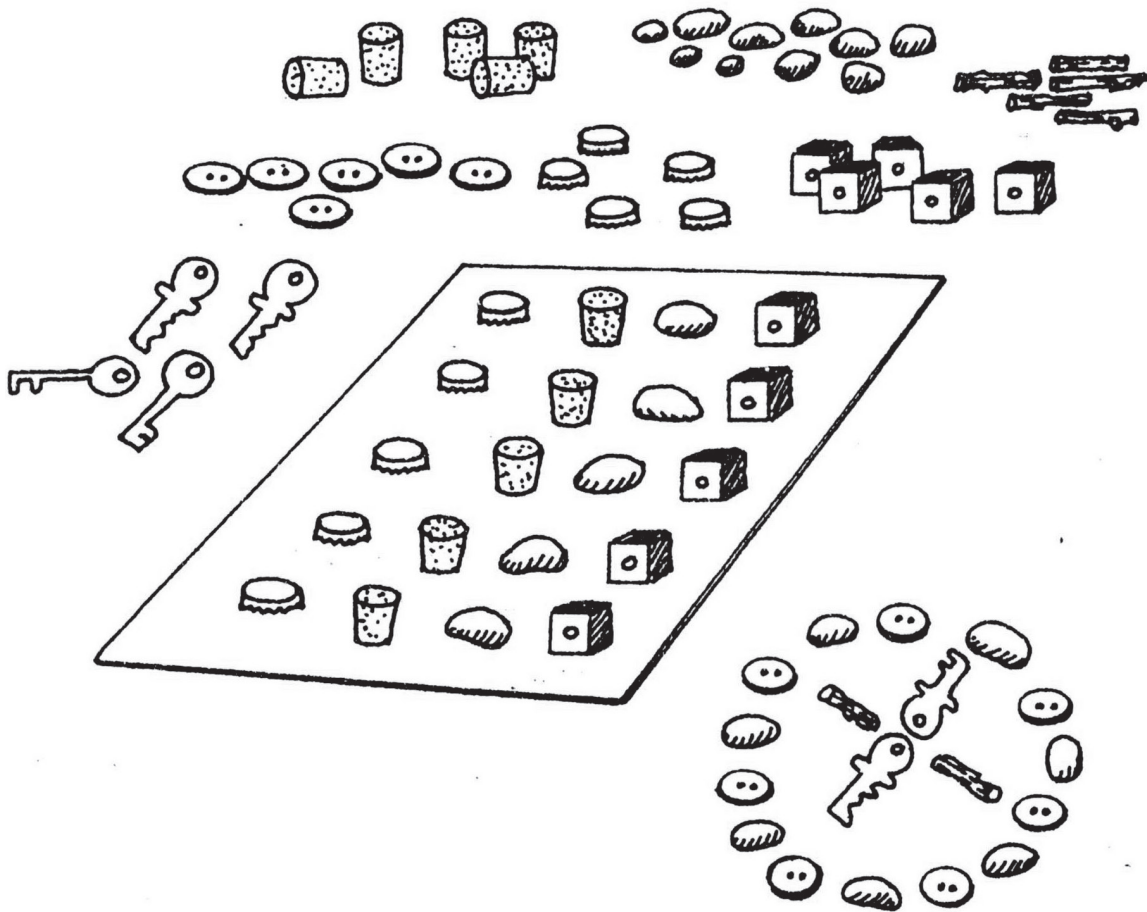
Доповнення та варіанти:

- * Зробіть відбиток з цього творіння (візьміть великий аркуш паперу і накрийте ним малюнок, притисніть і обережно зніміть аркуш).
- * Використайте поєднання інших кольорів.

Регулярність – нерегулярність структури

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

У процесі повсякденного спілкування з дитиною спонукайте її знаходити навколо певні закономірності та регулярні структури. У цю гру Ви зможете гратися і вдома, і на прогулянці. Під час пішої прогулянки або поїздки на машині разом з дитиною Ви можете придумувати послідовності звуків, що повторюються, і по черзі імітувати один одного.

Мета заняття:

Уміння виокремлювати частини, що повторюються, в різних структурах – основа математичного мислення. Усі системи числення ґрунтуються на організованих регулярним чином послідовностях символів. Дітям необхідно працювати з регулярними структурами, щоб засвоїти математичні концепції. У цьому напрямі вони мають набувати і візуального, і мовленнєвого, і фізичного досвіду. Виокремлення деталей, що регулярно повторюються, необхідне, аби навчитися узагальнювати і усвідомити логіку математичної науки.

Вам**знадобляться:**

кришечки від пляшок

ключі

гудзики

пробки

камінчики

конструктор "Unit blocks"

палички

кольорові кубики

Підготовка:

1. Викладіть одну послідовність (наприклад, пробка, камінчик, пробка, камінчик), а дитина нехай поспостерігає.

Проведення заняття:

Попросіть дитину продовжити Вашу послідовність, кладучи ті ж предмети в тому ж порядку. Поговоріть з дитиною про те, що вона бачить. Обговорюючи регулярні структури, вона поступово привчиться їх аналізувати. Потім попросіть дитину викласти таку саму послідовність з інших матеріалів.

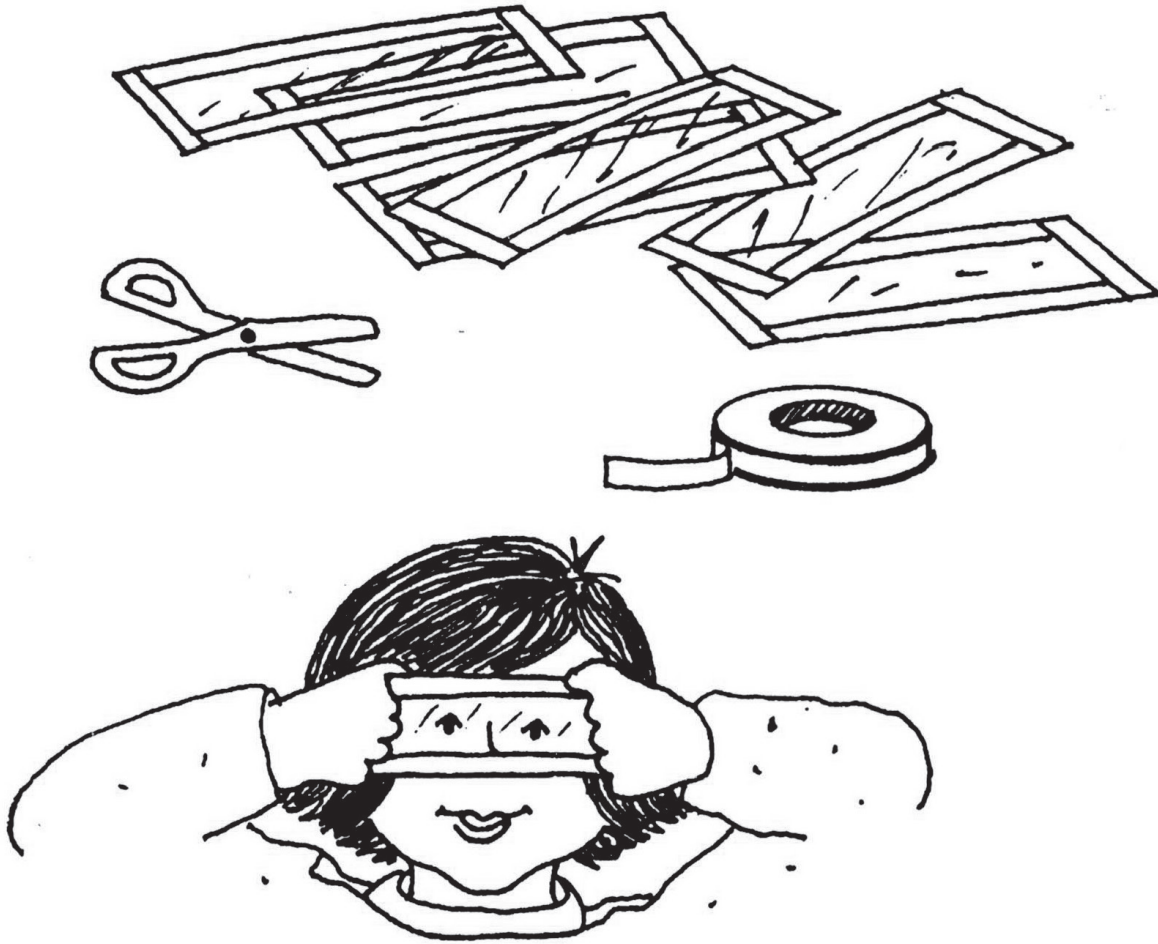
Доповнення та варіанти:

- * Якщо дитина не хоче займатися послідовностями, запропонуйте їй погратися так, як їй подобається. Можливо, вона побудує щось подібне самостійно.
- * Запропонуйте дитині придумати послідовності з предметів, дій і слів, наприклад: «туп-хлоп-хлоп-туп-хлоп-хлоп», або «сіли-встали-сіли-встали».
- * Пройдіть з дитиною по усьому дому та ігровому майданчику у пошуках регулярних структур.

Кольорові “віконця”

від **4** до **6**

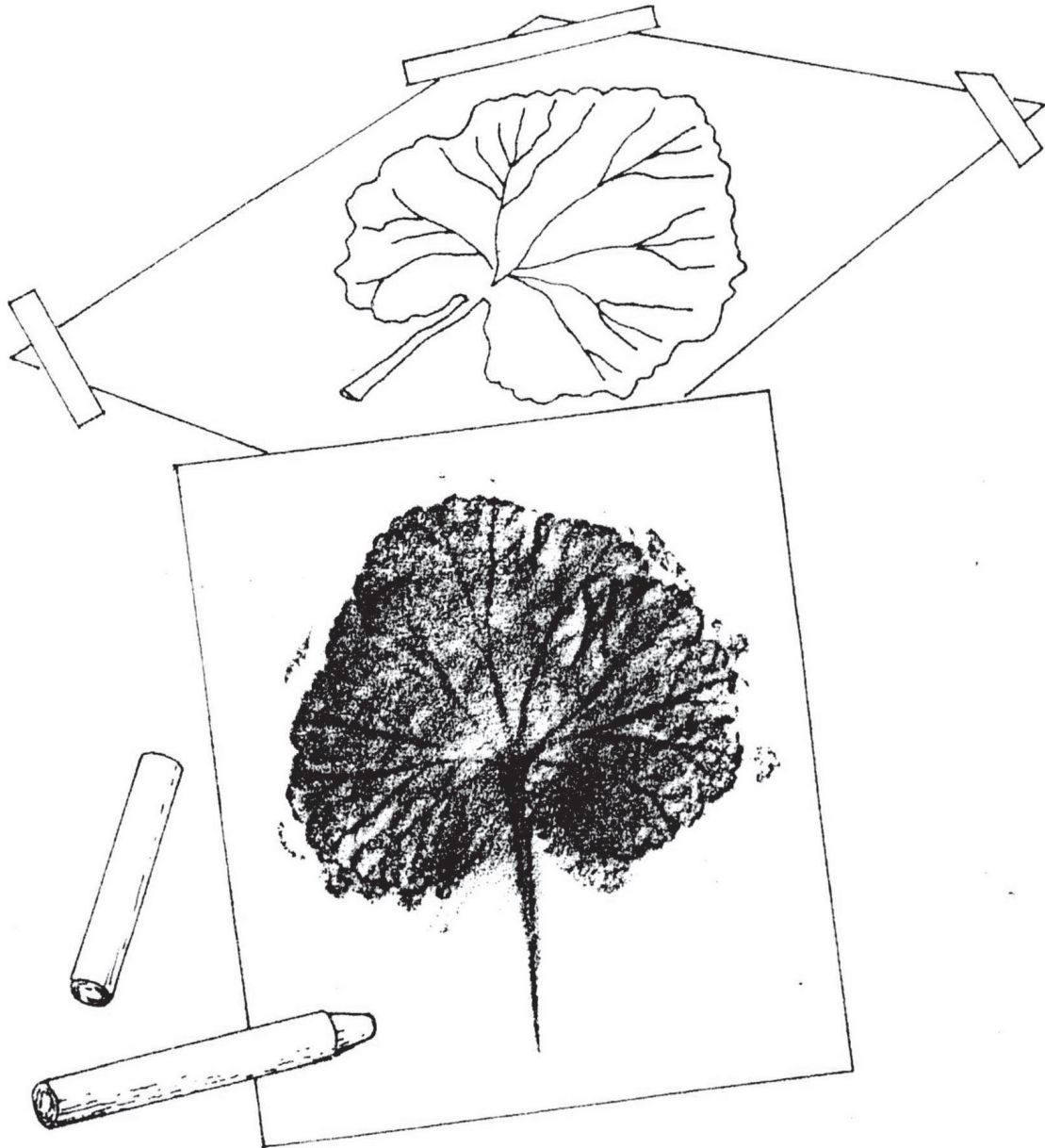
ПОРАДА БАТЬКАМ

Не викидайте фантики від цукерок або упаковки від квітів. Вони знадобляться для цього заняття.

Штрихування

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Вдома разом з дитиною оберіть певний предмет, який ви «проявлятимете» на папері за допомогою штрихування.

Мета заняття:

Виконуючи цю роботу, дитина вчиться копіювати вибраний предмет на папір. Штрихування крейдою розвиває координацію та дрібну моторику, оскільки при цьому потрібно маніпулювати крейдою і одночасно утримувати в нерухомому положенні папір. Окрім цього, дитина вивчає текстуру різних поверхонь.

Вам знадобляться:	тонкий білий папір	крейда для малювання (плівки з них слід заздалегідь зняти)	крейда, якщо немає кольорової крейди
--------------------------	--------------------	--	--------------------------------------

предмети з різними поверхнями – нерівними, горбистими, пористими; наприклад, монети, листя, ключі, гребінці, плитка, деревна кора, мережива, мушлі тощо

Підготовка:

1. Дитина обирає предмет, який їй сподобається, із запропонованих Вами або знайдених під час прогулянки.
2. Накладіть аркуш паперу на один з предметів, перелічених вище, або відразу на кілька. Для найменших, можливо, доведеться закріпити аркуш паперу на столі за допомогою ізоляційної стрічки.
3. Потім візьміть велику крейду і бічною стороною обережно штрихуйте папір над предметом, рухаючи крейду назад-вперед. Зображення поступово “проявляться”.

Проведення заняття:

Поясніть дитині, що вона робитиме “копію” вибраних предметів дуже цікавим способом. Малюки в захваті, коли бачать, як це відбувається. Процес для них набагато цікавіший за результат. Під час цього заняття зверніть увагу дитини на відповідні слова: “над”, “під”, “товстий”, “плоский”.

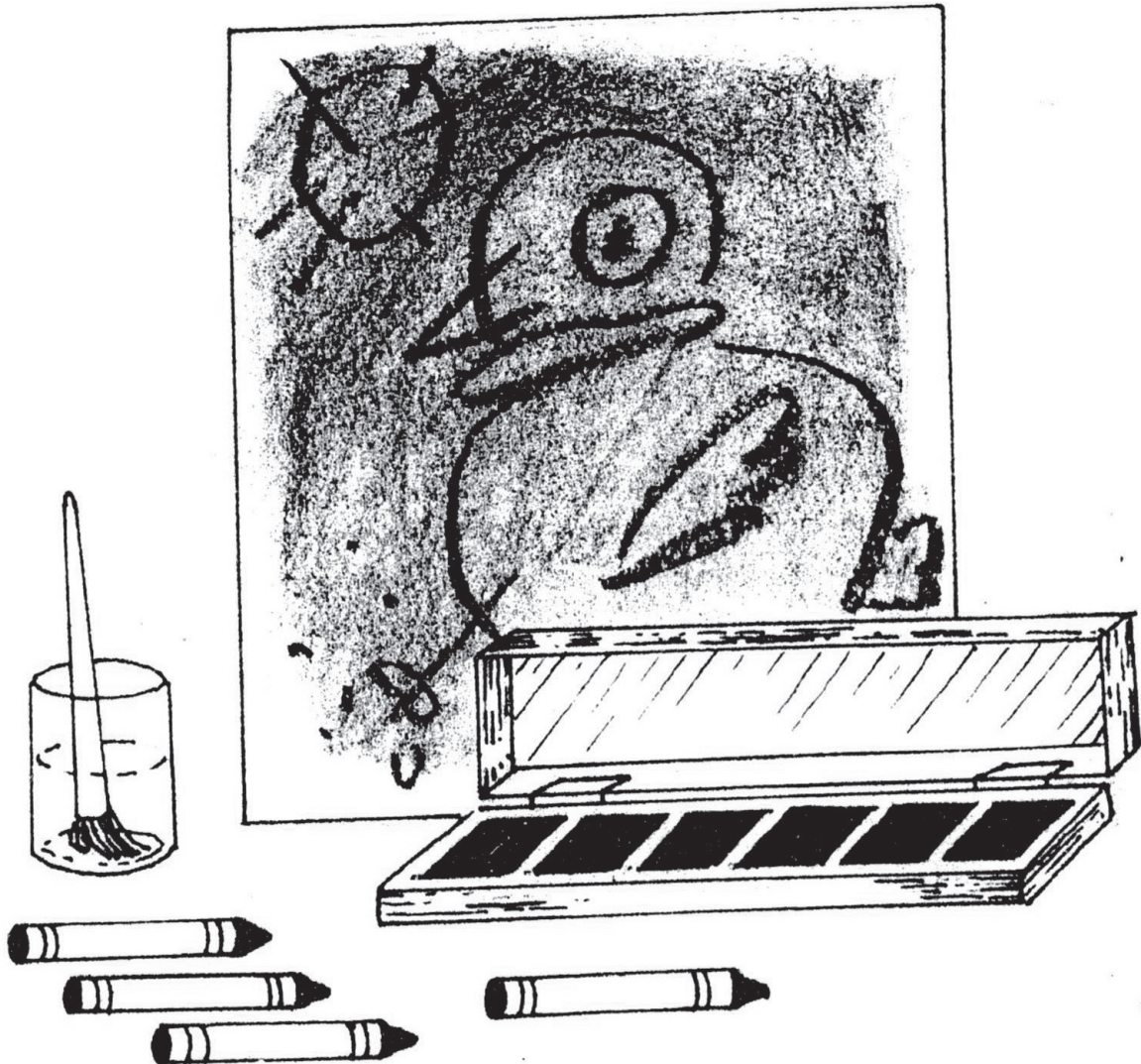
Доповнення та варіанти:

- * Пройдіться з папером і крейдою по дому і по відкритому ігровому майданчику.
- * Розфарбуйте штрихований малюнок аквареллю.
- * Дитина старшого віку може з окремих штрихованих малюнків скласти велику картину. Наприклад, можна намалювати людину, використовуючи монети або гудзики для очей, а кору для волосся. Нехай уява дитини підкаже їй сюжети для картин!

Чарівний віск

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Вам слід належним чином оцінити «витвір мистецтва» дитини, навіть якщо він і недостатньо акуратно виконаний. Дитячі малюнки і роботи мають бути вивішені вдома на видному місці.

Мета заняття:

Технологія цього процесу така: на папір наноситься малюнок восковою крейдою. Потім малюнок розфарбовують зверху аквареллю, що і створює “чарівний” ефект. Виконати картину в такій техніці нескладно, і це заняття доступне як старшим, так і молодшим дітям, якщо вони люблять творчо експериментувати. Це заняття розвиває дрібну моторику, а також виховує навички ухвалення рішень і планування.

Вам	білий папір	крейда	газети
знадобляться:	акварель	пензлики	баночки з водою

Підготовка:

1. Розстеліть газети на підлозі або на столі, де дитина працюватиме.
2. Дайте дитині аркуш паперу, крейду та акварель. На столі має бути баночка з водою, щоб мити пензлики.

Проведення заняття:

Запропонуйте дитині щось намалювати на папері крейдою. Зауважте, що натискати потрібно сильно. Коли малюнок буде готовий, дитина розфарбує його аквареллю.

Ця процедура неодмінно асоціюватиметься у дитини з чаклунством. “Це не чаклунство, а наука,” – поясните ви. – “У крейді є віск, він покриває папір і захищає його від води. Віск не пропускає воду.”

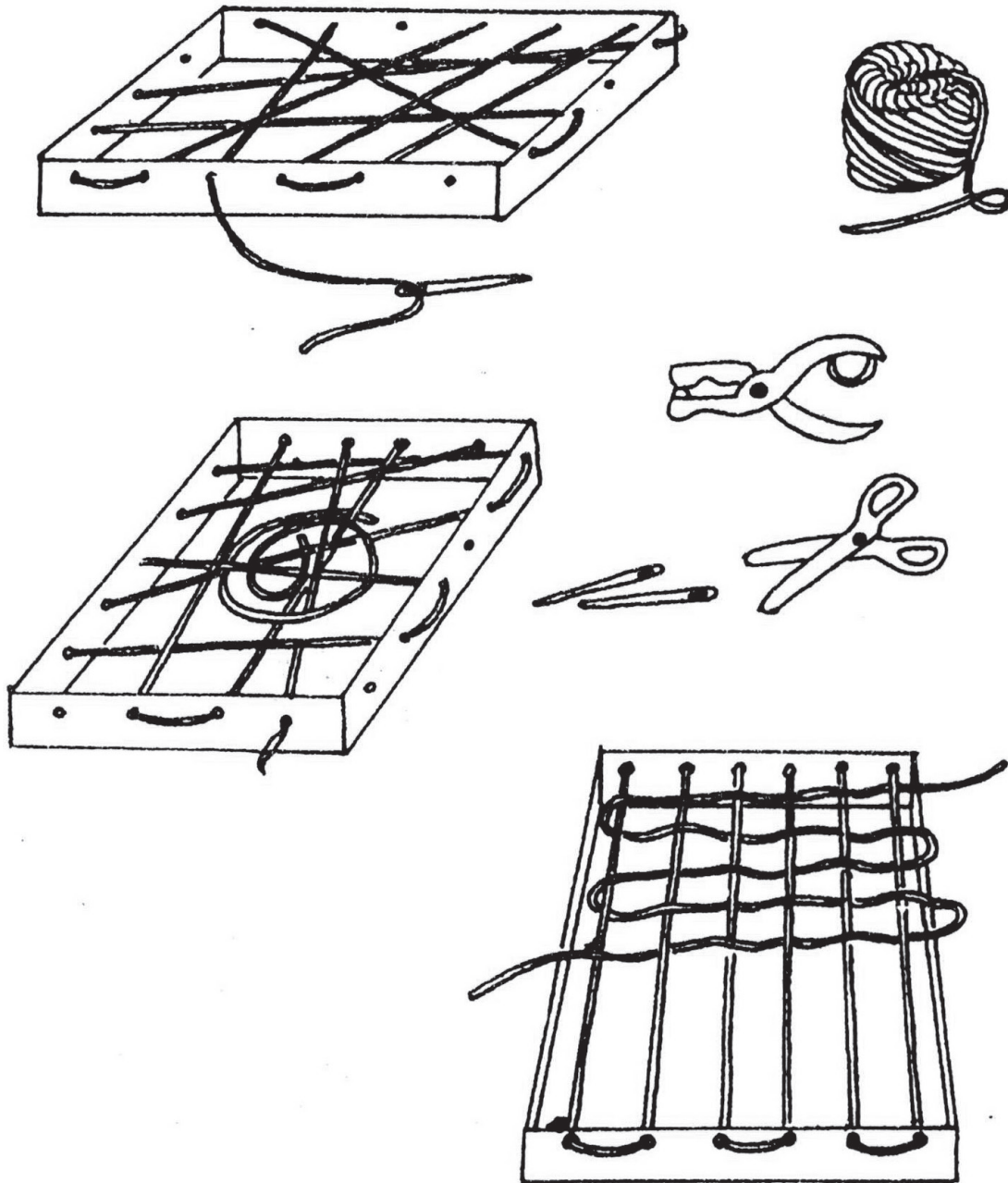
Доповнення та варіанти:

- * Замість акварелі можна зафарбувати малюнок чорнилом, гуашшю, або харчовим барвником.
- * Ефект буде іншим, якщо наносити малюнок на чорний папір, а потім зафарбовувати розбавленою білою гуашшю.
- * Пов’яжіть це заняття з певною тематикою, наприклад з улюбленими книгами, які ви читали дитині вголос. Запропонуйте дитині зробити ілюстрації в цій техніці до улюблених книг.

Плетіння

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Ви та інші члени сім'ї вмієте робити щось цікаве і з задоволенням поділитесь своїм умінням. Членам родини може сподобатися ідея опанувати техніку плетіння. Запросіть когось із родичів, хто уміє плести, щоб він розповів, як цього навчився і продемонструє цю навичку.

Мета заняття:

Плетіння вчить дітей відтворювати оригінальну структуру. Крім того, діти дізнаються, як створюється тканина. Це заняття сприяє розвитку дрібної моторики, вчить послідовно мислити і орієнтуватися в просторових відношеннях.

Вам	кришка від коробки	різнокольорові	ножиці
знадобляться:	(краще від картонної)	вовняні нитки	шило
	пластмасова голка		

Підготовка:

1. Щоб підготувати кришку для плетіння, зробіть дірочки по усьому периметру на відстані 1-2 см одна від одної.

Проведення заняття:

Покажіть дитині, як потрібно протягнути кінчик нитки через дірочку і закріпити вузликом (вузлик слід зав'язувати з внутрішньої сторони кришки). Вселіть нитку в голку і нехай дитина сама протягне нитку поперек кришки і назад, пропускаючи її через різні отвори. З'явиться малюнок. Покажіть, що коли взяти ще одну нитку, вона збагатить малюнок іншим кольором. Третю нитку можна вплести пальцями в середині. Нехай дитина самостійно придумає нові візерунки.

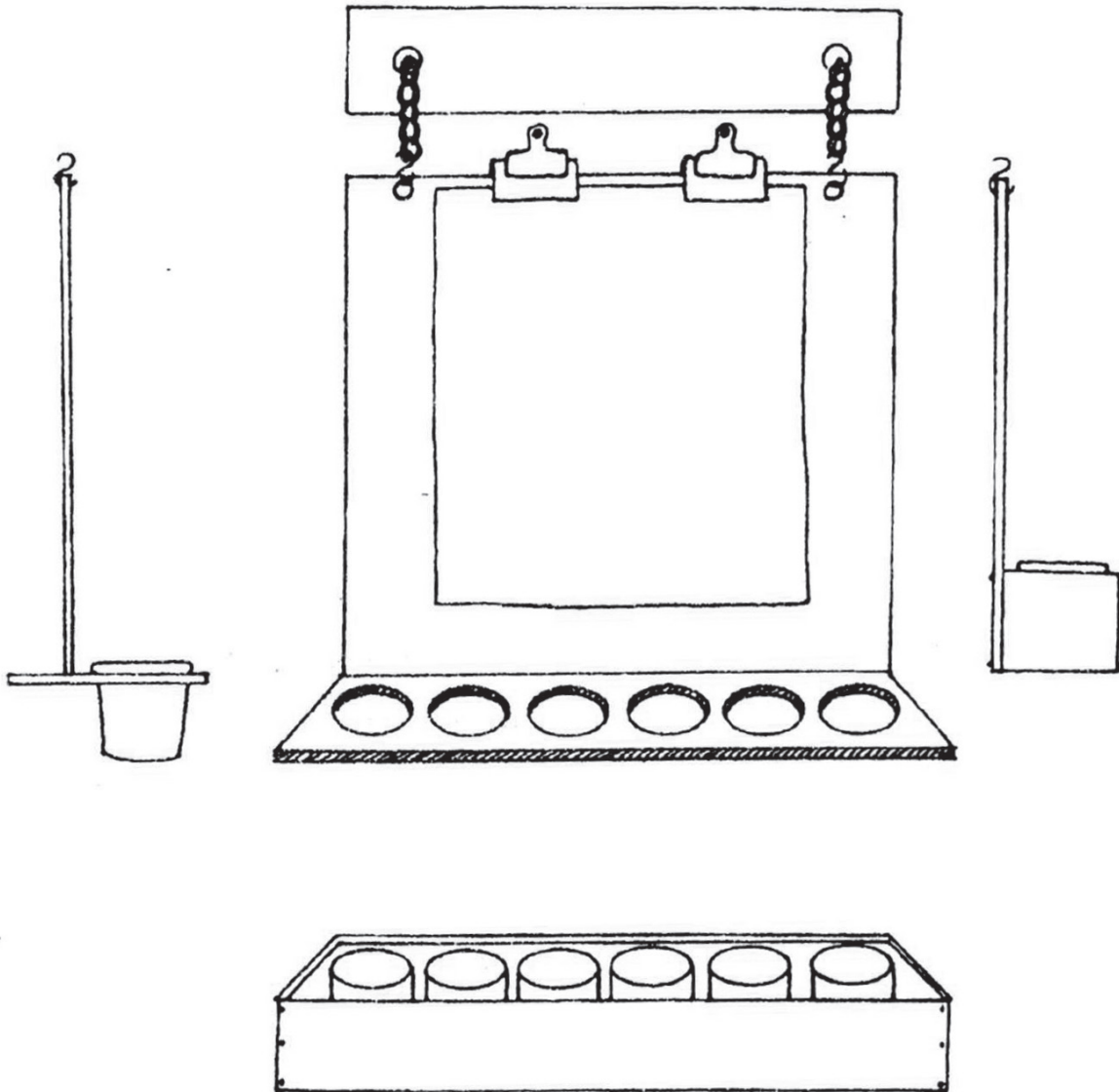
Доповнення та варіанти:

- * Коли дитина більш впевнено поводитиметься з нитками і голкою, можна переходити до наступного етапу. Натягніть кілька ниток уздовж кришки. Дитина переплітатиме їх поперечною ниткою, так само, як тчуть справжню матерію. Розпочніть з одного краю, залишивши кінець нитки вільним (зав'язати можна пізніше). Стежте, щоб нитка натягалася рівномірно. Дитині може знадобитися допомога. Вона може також плести пальцями з товстої пряжі (це легше для маленьких пальчиків).
- * Для урізноманітнення творчого самовираження до плетіння можна додати намистинки і пір'я.
- * Дітей дуже захоплює плетіння. Запропонуйте дитині пригадати, що буває плетене або ткане, відшукуючи це навколо себе. Нехай вона поміркує про те, які ще живі істоти уміють плести (павуки, птахи).

Як зробити мольберт

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Шановні батьки, допоможіть дитині зробити мольберт.

Мета заняття:

Мольберт – необхідна для дитини річ. Нижче описується конструкція переносного мольберта, який можна використати як у приміщенні, так і надворі. Його можна повісити на стінку на потрібній висоті, або ж винести на подвір'я і прикріпити до огорожі. Дитині потрібний простір для роботи з фарбами; цей простір має бути добре облаштований.

Вам знадобляться:	дерев'яна панель розміром 60х62 см, краще оброблена (ламінована)	2 металевих зажими 2 S - подібних гаки	дріль цвяхи
	дерев'яна панель розміром 12х60 см		

Підготовка:

1. Виріжте поверхню мольберта.
2. Просвердліть в її верхній частині отвори для гаків.
3. Виріжте підставку для фарб і зробіть в ній отвори для баночок, ретельно підбравши розмір, або ж зробіть коробку і прибийте її цвяхами до низу панелі.

На малюнку зображено готовий мольберт (вигляд спереду і збоку), що висить на стіні. Мольберт із коробкою можна поставити на стіл (його конструкція це передбачає). Використайте панелі з легкого дерева. Легкий мольберт легко переміщати.

Корисна порада:

Коли дитина працює фарбами, постеліть на підлогу аркуш паперу або пластика, щоб легше було потім прибирати. Фарби рекомендується щільно закривати, коли вони не використовуються.

Проведення заняття:

Видайте дитині фарби, пензлики і папір. Дитина 3-4 років може розпочати з 2-3 різних кольорів і поступово дійти до 5-6. Досвідчений шестирічний “художник” може вибирати з 6, 8 і більше фарб.

Дозвольте дитині вільно експериментувати з фарбами і пензликами. Дайте їй стільки часу, скільки їй потрібно, нехай вона намалює стільки картин, скільки захоче. Досліджуючи, дитина опановує різні прийоми роботи з фарбами, вчиться вибирати матеріали і техніку для своїх творів.

Доповнення та варіанти:

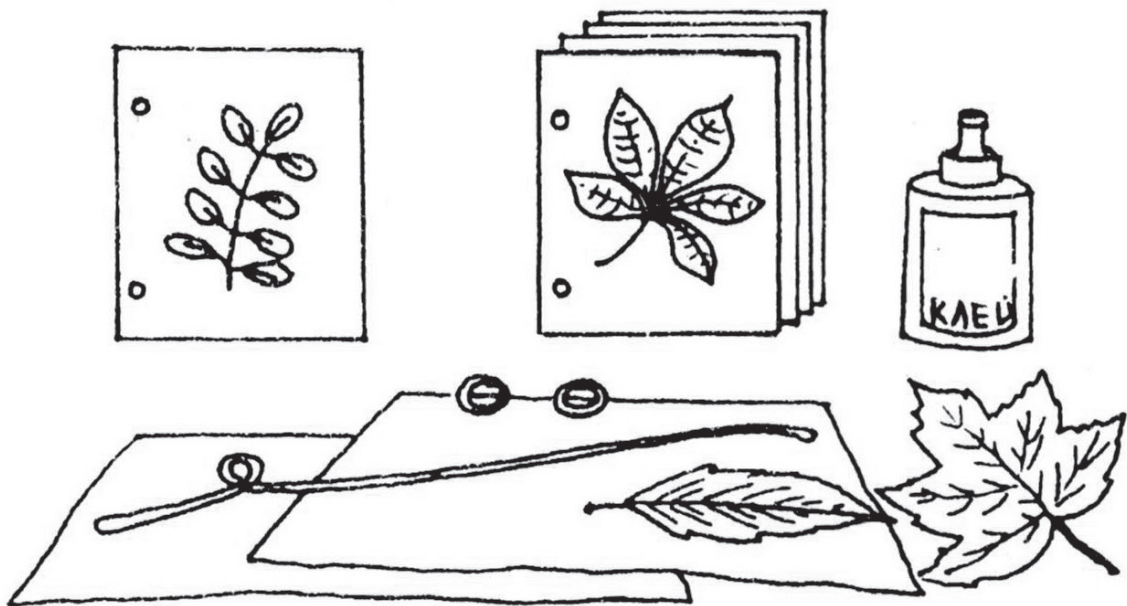
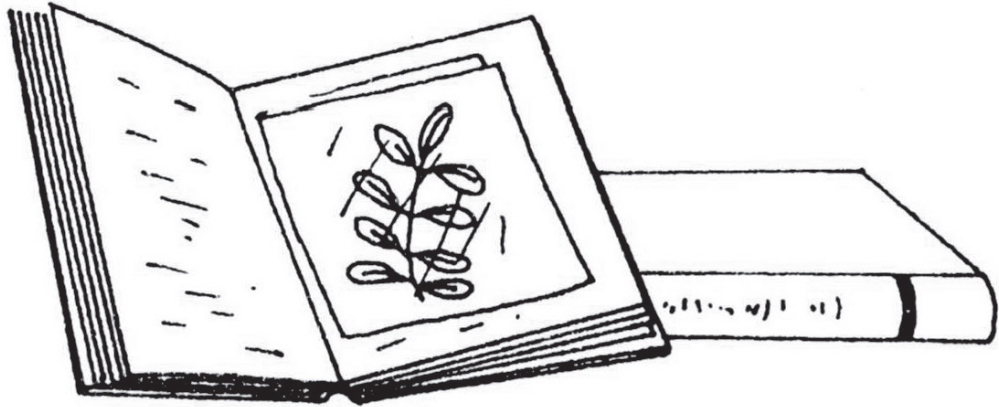
- * Дайте дитині крейду для малювання.
- * Для різноманітності дайте дитині папір незвичайної форми (круглий, овальний або у формі сердечка).
- * Використайте додаткові матеріали (пір'я, вату, різану газету, клапти тканини тощо).

ІГРИ НА ПОДВІР'І

Гербарій

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Посидьте разом з дитиною, розглядаючи гербарії.
Ви маєте уважно слухати, запитувати, дослухатися до пояснень дитини.

Мета заняття:

Діти вчаться через безпосередній контакт з реальними речами. Двір, вулиця – чудове місце для вивчення і закріплення таких понять як кольори, форми, поверхні, розміри. Порівняння різного листя і складання гербарію суттєво поповнює практичні знання. Крім того, діти засвоюють, що листя, яке опадає, – ознака осені.

Вам	велика важка	різнобарвне листя	білий папір
знадобляться:	книга вощений папір	металеві кільця або мотузок	клей

Підготовка:

1. Перш ніж покласти листя в книгу, оберніть їх вощеним папером або паперовим рушником, щоб не забруднити книгу.
2. Покладіть листя між сторінками книги і поставте зверху якийсь важкий предмет.
3. Потім наріжте білий папір на аркуші рівного розміру і зробіть з них книгу, як зображено на малюнку.

Проведення заняття:

Поведіть дитину на прогулянку і попросіть її знайти листя різного кольору і форми, з різними поверхнями. Вдома розкладіть частину знайденого листя і запропонуйте дитині вибрати по листочку для загального гербарію. Після того, як листя буде висушено, приклейте його до підготовлених сторінок. Під листочком напишіть слова, сказані дитиною: “Це червоний шорсткий листочок” або “Цей листок схожий на зірочку”.

Доповнення та варіанти:

- * Зробіть штрихований відбиток листочка. Покладіть листочок прожилками вгору, накрийте аркушем білого паперу і легко заштрихуйте м’яким олівцем або крейдою. Або зробіть чорнильний відбиток, змочивши листочок (сторону з прожилками) просоченою чорнилом губкою. Розташуйте листочок на чистому аркуші паперу, закрийте зверху іншим аркушем паперу і обережно розітріть подушечками пальців.
- * Можна зробити гербарій із квітів. Підберіть рослини різного кольору, розміру і форми, поговоріть про ці характеристики з дитиною.
- * Покладіть листочок між двома аркушами вощеного паперу і попрасуйте праскою (це обов’язково має робити дорослий). Запитайте у дитини, чому склеїлися аркуші паперу. Повісьте прозорі роботи на вікно, щоб вони виглядали як листопад.

Малювання водою

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Пограйтеся разом з дитиною, малюючи водою замість фарби. Це час приємного спілкування, легкої необтяжливої бесіди. Це чудова нагода для вас дослухатися, що говорить Ваша дитина, коли спостерігає, що саме відбувається з водою.

Мета заняття:

Дитина наносить воду пензликом на якусь тверду поверхню, спостерігаючи за тим, як вона поступово висихає. Дитина бачить, як впливають на воду сонце і повітря, стежить за тим, як сонце нагріває її водяні картинки. Крім того, що дитина вивчає поняття випаровування, це заняття розвиває дрібну і велику моторику, активізує увагу, привчає до творчого дослідження.

Вам знадобляться: широкі банки глек з водою великі плоскі пензлики

Підготовка:

1. Дайте дитині банку, наполовину наповнену водою, і плоский пензлик. Принесіть ще води, щоб доливати за потребою.
2. Вийдіть з дитиною надвір у суху сонячну погоду і знайдіть зручне місце для виконання цього завдання. Підійде тротуар, стіна будинку, викладена плитами садова доріжка.

Проведення заняття:

Почніть роботу. Поясніть дитині, що вона дізнається як насправді взаємодіють сонце і вода (нічого таємничого в цьому немає – це наука). Дитина малюватиме водою і спостерігатиме, що відбувається з її малюнками. Після того, як вона поспостерігає певний час, як зникає вода, почніть розмову, поставивши запитання: “Що сталося з твоїм малюнком? Коли сонце нагріває воду, вона зникає – це називається “випаровується”. Подумай, коли ще вода випаровується?” Запропонуйте дитині спробувати зробити те саме не на сонці, а в тіні. “Є відмінність? Як на твою думку, на вітрі вода випаровуватимуться швидше чи повільніше? А якщо небо буде в хмарах?”

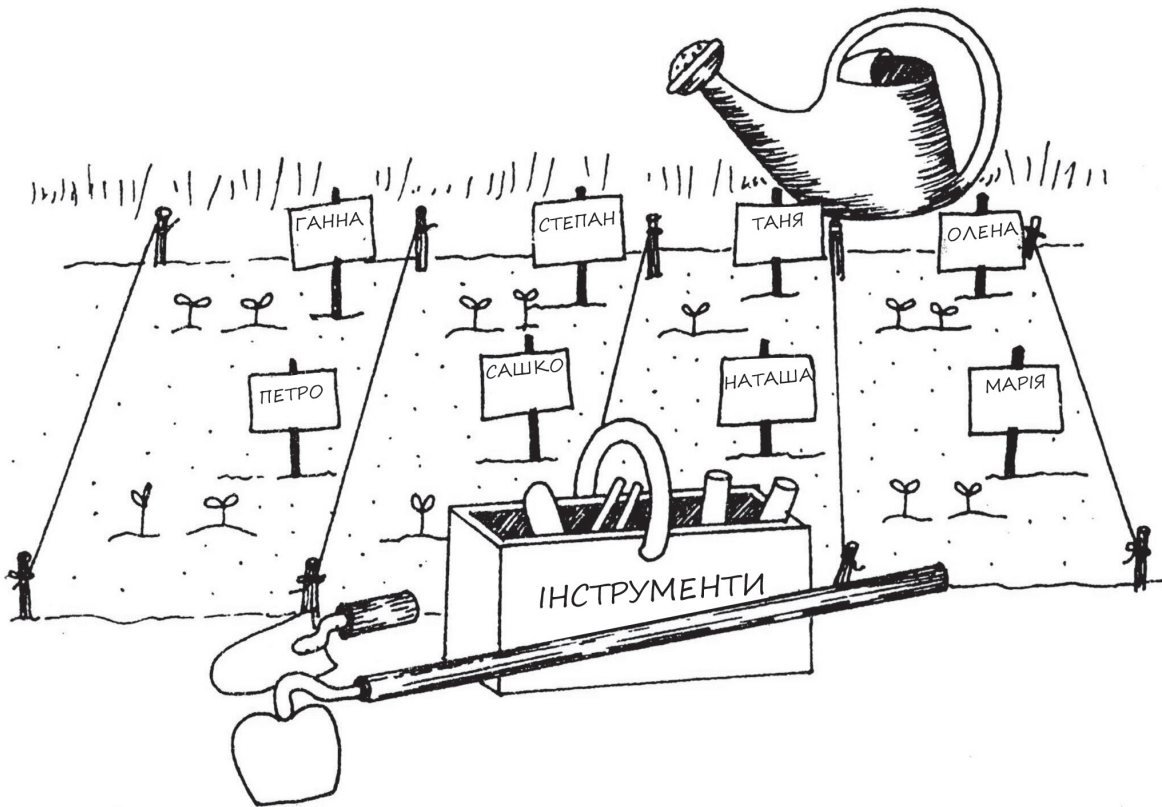
Доповнення та варіанти:

- * Поставте неглибокий таз із водою на сонці. Наприкінці дня подивіться, що сталося.
- * Продовжте обговорення випаровування, обравши для бесіди теми: моря, річки, озера, туман, хмари. (Чи може сонце нагрівати водойму? Чи випаровується там вода?)
- * Що відбувається, коли мокру білизну вішають на мотузку? Візьміть таз з водою, мило, мотузку і прищіпки і влаштуйте надворі прання. Розвісьте випране сушитися на сонці.

“Я садівник “

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Ви разом з дитиною можете посадити паросток якоїсь рослини.
Нехай дитина доглядає за ним і почувається відповідальною.

Мета заняття:

Посадити зернятко і виростити квітку – чудове пізнавальне заняття для дітей будь-якого віку. Саджати можна як у приміщенні, так і надворі. Так дитина отримує елементарні знання про те, що необхідно для життя і росту рослини. Це допомагає закріпити такі важливі поняття як зміна, розмір, форма, колір. Дитина навчиться відчувати свою відповідальність. Спостерігаючи за садом, вона побачить, як він міняється залежно від пори року.

Вам

знадобляться:	квіткові горщики або ящики	совки	камінчики
У приміщенні:	насіння або розсада	вода	земля
Надворі:	садовий інструмент кілочки і мотузок для розмітки землі	насіння або розсада	лійка або відра

Підготовка:

У приміщенні:

1. Дитина насипає в горщик трохи камінчиків (в якості дренажу) і наповнює його вологою землею.
2. Посадіть насіння городньої зелені (цибуля, чебрець, петрушка, базилік), кімнатних рослин або квітів. Трохи присипте землею і злегка утрамбуйте.
3. Полийте і поставте горщики на підвіконня з сонячного боку.

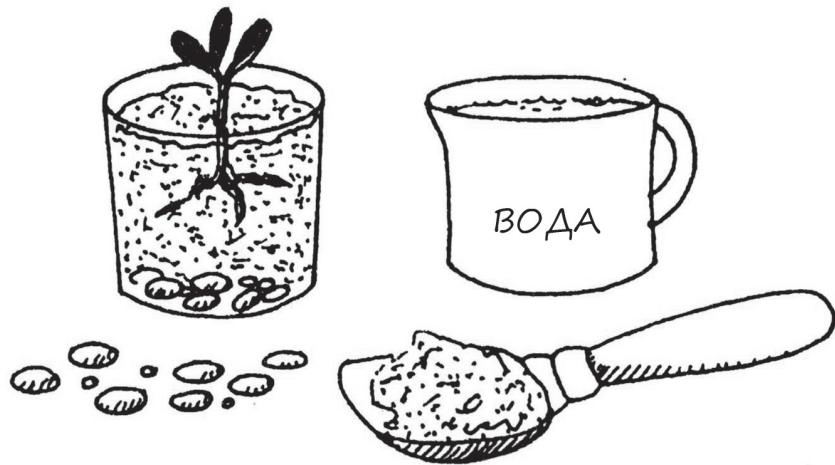
Надворі:

1. Оберіть відповідне місце, де дитина могла б вирощувати городню зелень, овочі або квіти. Виділіть їй для цього невелику ділянку.
2. Зберіть необхідні для садівництва матеріали та інструменти: дитячі граблі, сапку, совок тощо; насіння або розсаду; лійки або відра для поливання; кілочки і мотузок для розмітки ділянок.

Проведення заняття у приміщенні:

Нехай дитина “посадить свій сад” самостійно. Ви можете допомогти порадою, якщо Вас про це попросять, але дитина має сама вибрати, що і як саджати.

Посадіть кілька додаткових рослин. Поставте кілька горщиків далеко від світла. Ще дві рослини не поливайте. Запитайте у дитини, чи є відмінність, коли квіти вирощують на сонці, без сонця, без води. Запитайте: “Що потрібно насінню, щоб рости і жити? Чи все насіння зійшло одночасно?” Зверніть увагу дитини, що все росте приблизно однаково, та все ж кожна рослина трохи відрізняється. “Пригадай, які ще живі істоти загалом схожі, але трохи відрізняються?”

Проведення заняття надворі:

Хороший сад потрібно спланувати заздалегідь. Виберіть рівний майданчик, на якому щонайменше 5 годин на день буває сонце. Щоб зробити кілька різних посадок, знадобиться ділянка 2,5 x 2,5 м. Ваш майданчик може бути й меншим за розміром. Внесіть добриво або компост.

Дайте дитині садовий інструмент, щоб вона посадила квіти, овочі або городню зелень. Займаючись садівництвом, працювати доводиться постійно. Нехай прополювання, поливання і збір урожаю будуть захоплюючими спільними іграми. Не забудьте насолоджуватися ароматами квітучого саду і яскравими фарбами квітів, що розквітають.

Ставте дитині запитання, що спонукають замислитися: “Як на твою думку, чому рослини тягнуться до світла? Що потрібно квітам і травам, аби вони росли?”

Доповнення та варіанти:

- * Поведіть дитину на екскурсію в оранжерею, на ферму або на город.
- * Досліджуйте землю в саду. Хробаки та інші комахи викличуть інтерес юних садівників. Розгляньте землю під лупою.
- * Накресліть графіки сходу і росту рослин. Регулярно вимірюйте рослини, порівнюючи їх висоту і форму.

Юні натуралісти

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Ви можете відвести вдома поличку або якийсь інший простір для виставлення колекції цікавих знахідок, які дитина принесла з прогулянок.

Добре, якщо ви спонукатимете дитину розповісти, що це, навіщо вона це принесла, і чому її це зацікавило.

Мета заняття:

Це заняття вчить користуватися лупою для дослідження, що часто застосовується у природничих науках. Після прогулянки, коли дитина роздивиться і торкнеться різних природних матеріалів, запропонуйте їй вибрати кілька предметів для детальнішого вивчення за допомогою збільшувального скла. Дитина дізнається нове слово – “збільшувальне”, і вкотре переконаються в тому, що для будь-якої справи потрібні спеціальні інструменти. Можливість за допомогою лупи розглянути те, чого не видно не озброєним оком, посилить цікавість дитини. Це заняття також спрямоване на тактильне дослідження і на розвиток уміння описувати побачене.

Вам знадобляться: картон або цупкий папір збільшувальне скло клей
природні матеріали (горіхи, ягоди)

Підготовка:

1. Дитина збирає на прогулянці предмети, які її цікавлять (соснові шишки, кору, горіхи, ягоди, листя, камені, квіти тощо).
2. Наклейте кожен предмет на аркуш цупкого паперу або картону.

Проведення заняття:

Нехай дитина вивчить свої знахідки. Потім покажіть їй збільшувальне скло. Зверніть її увагу на округлу форму лінзи. Поговоріть про те, що до інструментів потрібно ставитися дбайливо, і дайте дитині лупу для дослідження “зразків”. Запитайте: “Що збільшувальне скло робить з предметом”? Нехай дитина опише, що вона бачить.

Щоб підтримати обговорення, поставте запитання на зразок: “Яке це на дотик? Як ти вважаєш, що пташки (чи звірі) з цим роблять? Де ми це знайшли?” Заохочуйте використання описових прикметників (наприклад, “шорсткий”, “гладенький”, “горбистий” тощо). Діти старшого віку мають описувати детальніше, даючи два або більше визначення, наприклад: “Цей камінь округлий, гладенький, зі смужками”.

Доповнення та варіанти:

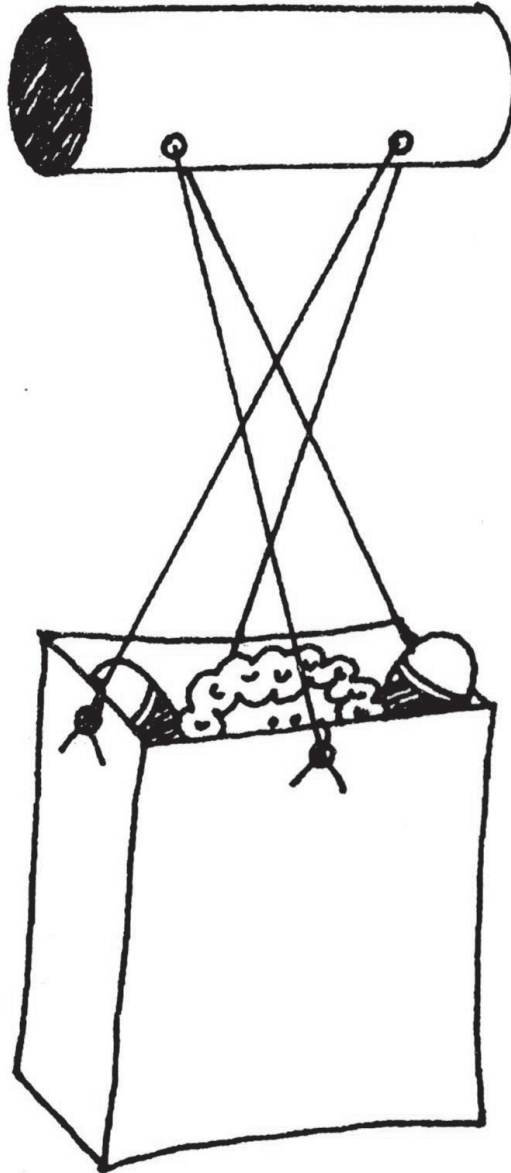
- * Покажіть дитині окуляри, що слугують для збільшення. “Навіщо людям окуляри?” Розгляньте людське око у профіль: “Бачиш щось, схоже на лінзу? Для чого вона потрібна?”

БУДІВЛІ З КУБИКІВ

Лебідка

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Проїдьтеся з дитиною в ліфті, підніміться на ліфті вгору і спустіться сходами.

Поясніть дитині, що машини полегшують працю людей.

Які машини, що полегшують працю є вдома?

Мета заняття:

Граючись кубиками, діти знайомляться з такими поняттями як стійкість і рівновага, набувають просторових навичок. Вони осягають основи, що дають їм уявлення про довжину, ширину, висоту, площу. Ви можете допомогти дитині ускладнити гру, запропонувавши використати якісь елементарні пристосування (лебідку або підйомник для матеріалів, ліфт для людей тощо). Якщо Ви проживаєте в сільській місцевості, дитина може не знати, що таке ліфт, проте лебідку, ймовірно, бачила.

Вам знадобляться:	картонна трубочка	ножиці	дірокол або
	від туалетного паперу	невелика коробочка	маленьке шило
			мотузка

Підготовка:

1. Зробіть отвори в кожній з чотирьох сторін коробки.
2. Зробіть отвори біля країв картонної трубки. Щоб прикріпити коробку, протягніть мотузку через отвори в трубці, а потім на кожному з чотирьох кінців, що утворилися, зав'яжіть по вузлику, заздалегідь протягнувши їх через отвори в коробці зсередини назовні.
3. Намотуючи мотузку на трубочку, ви піднімете ваш "ліфт".

Проведення заняття:

Покладіть готову "лебідку" на полицю. Для привернення до неї уваги і активізації дослідження, запитайте: "Цікаво, а як, робітники доставлять матеріали на верх такого високого будинку?" або "А як тут люди потраплять на верхні поверхи?" Можливо, спочатку доведеться продемонструвати дитині, як працює ліфт. Покладіть маленький кубик або ще щось в коробочку «ліфта/лебідки» і продемонструйте, як він працює. Потім дайте дитині можливість експериментувати самостійно.

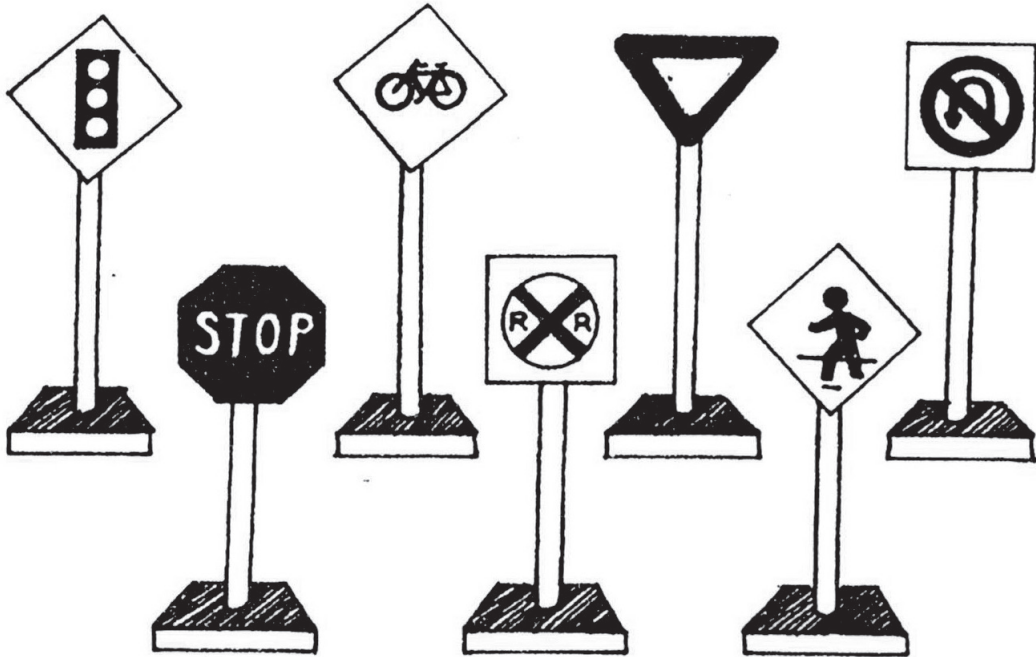
Доповнення та варіанти:

- * Залежно від віку дітей, ви можете пояснити (або не пояснювати) відмінність між ліфтом, лебідкою і підйомником.
- * Якщо дитина ніколи не бачила ані ліфта, ані лебідки, організуйте їй похід туди, де буде можливість їх побачити.

Дорожні знаки

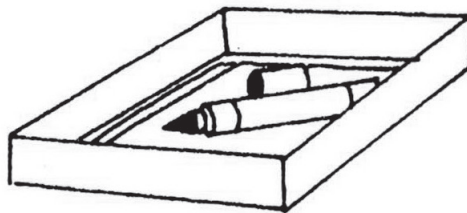
від **4** до **6**

ШКОЛА

ЛІКАРНЯ

БІБЛІОТЕКА

ПОРАДА БАТЬКАМ

Під час прогулянки вулицями міста звертайте увагу дитини на знаки. Це допоможе дитині краще зрозуміти ідею знаку, а це – перший крок до того, щоб навчитися писати.

Мета заняття:

Гра в кубики має достатньо організовану структуру і, водночас, є відкритою і гнучкою. Кубики або блоки, мають обмежений набір форм і кількість їх теж обмежена. Однак, можливість будувати легко відповідає інтересам і здібностям кожного. Зробивши з картону дорожні та інші знаки, Ви створюєте для дитини оточення, в якому у неї поступово почне складатися система зорових образів, що мають певний сенс.

Вам	клей	маленькі дощечки	фломастери
знадобляться:	дріль	дерев'яні палички	картон

Підготовка:

1. Намалуйте дорожні знаки на цупкому картоні відповідними кольорами або великими буквами: червоне світло, жовте світло, зелене світло, «СТОП», «Залізничний переїзд», «Проїзду немає».
2. Просвердліть отвори в дощечках.
3. Приклейте знаки до паличок, а палички змастіть клеєм і вставте в отвори в дощечках.
4. Розставте знаки, коли дитина грається кубиками.

Проведення заняття:

Поспостерігайте, як дитина грається кубиками, і прислухайтеся до її розмов. Якщо вона грається в машинки і будує дороги, запропонуйте їй розставити знаки і поясніть простими словами, що означає кожен з них.

Якщо дитина визначила, що вона побудувала, зробіть для неї вивіску з паперу. Складіть аркуш вздовж, щоб він міг стояти на підлозі перед спорудою. Віддайте вивіску дитині зі словами: “Ти, певно, хотів би, щоб перед твоєю будівлею була вивіска”. На вивісках може бути написано: “Ферма”, “Дитячий садочок”, “Пожежна станція”, “Замок”, “Міліція”, “Лікарня”, “Бібліотека” тощо. Наприкінці дня складіть усі вивіски в коробку або в теку і приберіть на полицку, звідки дитина може легко їх дістати. Іноді дитина любить наступного дня побудувати таку ж будівлю. Якщо вона попросить вивіску, продемонструйте, як ви знаходите потрібну. Дуже швидко дитина вже зможе діставати їх самостійно, без вашої допомоги, а згодом, можливо, зможе і прочитати.

Якщо дитина ще не визначила, що ж саме вона будує, запитайте, чи потрібна їй вивіска, і що на ній слід написати.

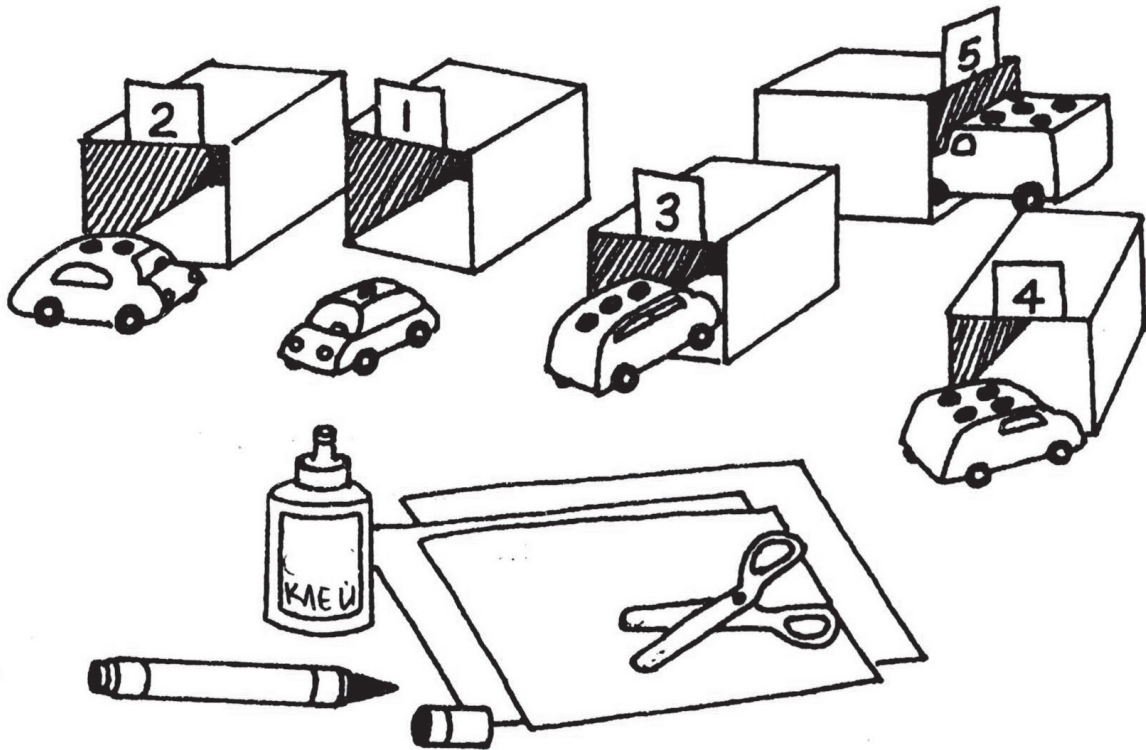
Доповнення та варіанти:

- * Поведіть дитину на прогулянку околицями. Які знаки зустрілися на шляху? Що ці знаки означають? Прислухайтеся до вуличного шуму. Які звуки чути?
- * Почитайте дитині книжку, в якій є малюнки з машинами. Покажіть дитині знаки, які є в ілюстраціях.

Гаражі

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Вам варто використати будь-яку можливість, щоб звернути увагу дитини на числа, які зустрічаються усюди. Звичайні ситуації та буденні події можуть допомогти дитині усвідомити важливість чисел, рахунку, порівняння.

Мета заняття:

Коли діти будують з кубиків, вони часто беруть для гри маленькі машинки. Ви маєте уважно спостерігати, прислухатися і підтримувати різні починання вашої дитини. Наприклад, додавати якісь матеріали, що спонукають дитину думати, шукати рішення. Наприклад, намалювати на даху кожної машинки певну кількість кіл і заїхати на ній в гараж, позначений так само. Це хороша пізнавальна гра, яка допоможе дитині навчитися зіставляти, рахувати і розташовувати по порядку.

Вам знадобляться:	п'ять молочних пакетів невеликі картки	цупкий кольоровий папір чорні фломастери ножиці	маленькі пластмасові машинки прозора клейка плівка (якщо є)
--------------------------	--	--	--

Підготовка:

1. Щоб зробити гаражі, обклейте молочні пакети кольоровим папером, а потім прозорою плівкою.
2. Зробіть картки з числами: на одній стороні намалюйте кружечки (для дітей, які ще не звикли оперувати цифрами), а на зворотній – відповідну цифру (від 1 до 5). Покладіть картку на дах кожного гаража.
3. Візьміть 5 пластмасових машинок і намалюйте одне коло на даху першої, два кола на даху другої і т.д.

Проведення заняття:

Розпочніть гру з пропозиції: “В погану погоду ти, напевно, поставив би свою машину в гараж. У мене є кілька гаражів з номерами і машини. Якщо хочеш, можеш з них щось вибрати”. Зверніть увагу дитини на кола на дахах машинок. “Скільки тут кіл? З якого гаража ця машина? А чому ти вирішив, що з цього? А ця з якого?”

Доповнення та варіанти:

- * Нехай в запасі буде кілька додаткових машинок і карток, якщо дитини захоче нумерувати машинки далі.

Знайди рівність

від **4** до **6**

ЧЕТВЕРНИЙ

ПОДВІЙНИЙ

ЦІЛИЙ

ПОЛОВИНА

Мета заняття:

На цьому занятті дитині потрібно вимірювати, використовуючи дерев'яний блок як одиницю виміру. Дитина на конкретному досвіді зможе вивчити пропорційні співвідношення між блоками різного розміру і ознайомитися з відповідними математичними термінами.

Вам знадобляться: таблиця блоки, з яких дитина будуватиме:
"половинний", "одинарний", "подвійний" і
"четверний"

Одинарний – прямокутник розміром 3.5x7x14 см

Половинний – квадрат розміром 3.5x7x7 см

Подвійний – прямокутник розміром 3.5x7x28 см

Четверний – прямокутник розміром 3.5x7x56 см

Проведення заняття:

Зазвичай діти самостійно виявляють рівність між одним “цілим” і двома “половинками”, коли намагаються щось побудувати. Ви можете використати цей момент і ознайомити дитину з математичними термінами, використовуючи поняття рівності: “Дивися, ці два разом такої ж довжини, як один ось цей! Як добре ти їх склала. Давай запишемо це в таблицю”. Або: “Ти будуєш з подвійних блоків. А скільки тобі їх знадобиться, щоб скласти з них четверний? Точно – два подвійних. А скільки одинарних? Правильно – чотири. Намалюємо твоє відкриття в таблиці”.

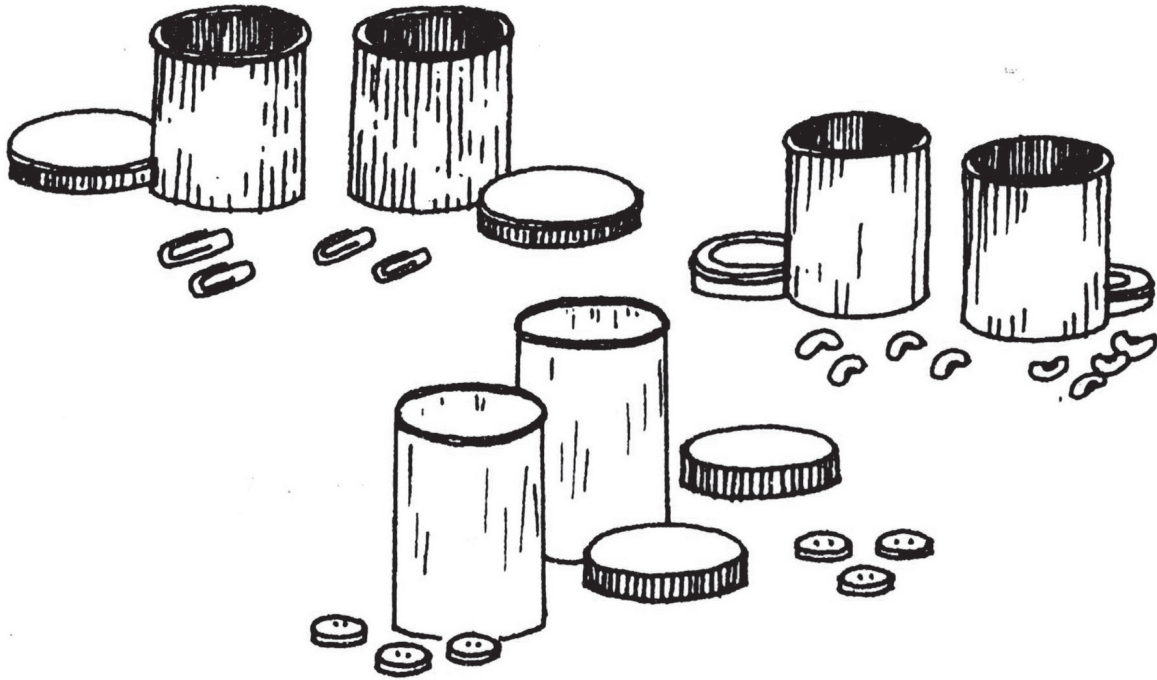
Коли дитина щось побудувала вертикально або горизонтально, величину будови можна виміряти мотузкою. Запропонуйте дитині виміряти, наприклад, довжину столу або висоту стільця.

МУЗИКА

Брязкальце з пластмасової банки

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Обійдіть разом з дитиною увесь будинок, перевіряючи, які звуки «видають» різні предмети. Вам буде весело брязкати господарським начинням і слухати, як воно звучить.

Мета заняття:

Цей експеримент розвиває у дитини здатність розрізняти різні звуки. Ця вправа на слухове зіставлення або знаходження пари. Дитина розвиває слух, намагаючись вловити тонкі відмінності в звуках.

Вам знадобляться:	гудзики	насіння	скріпки
	маленькі пластмасові баночки з кришками (від фотоплівки або від вітамінів)		

Підготовка:

1. Покладіть однакову кількість насіння в дві однакові баночки.
2. Покладіть однакову кількість гудзиків одного розміру в дві однакові баночки.
3. Покладіть однакову кількість однакових скріпок в дві однакові баночки.
4. Закрийте усі баночки кришками.

Проведення заняття:

Запропонуйте дитині потрясти баночки. Запитайте, чи однаковий звук вони видають. Можливо, дитина скаже, що деякі звуки схожі, а деякі – ні. Попросіть її показати, які схожі. Коли дитина знайде пару, попросіть її описати, який це звук. Запитайте, що, на її думку, видає такий звук.

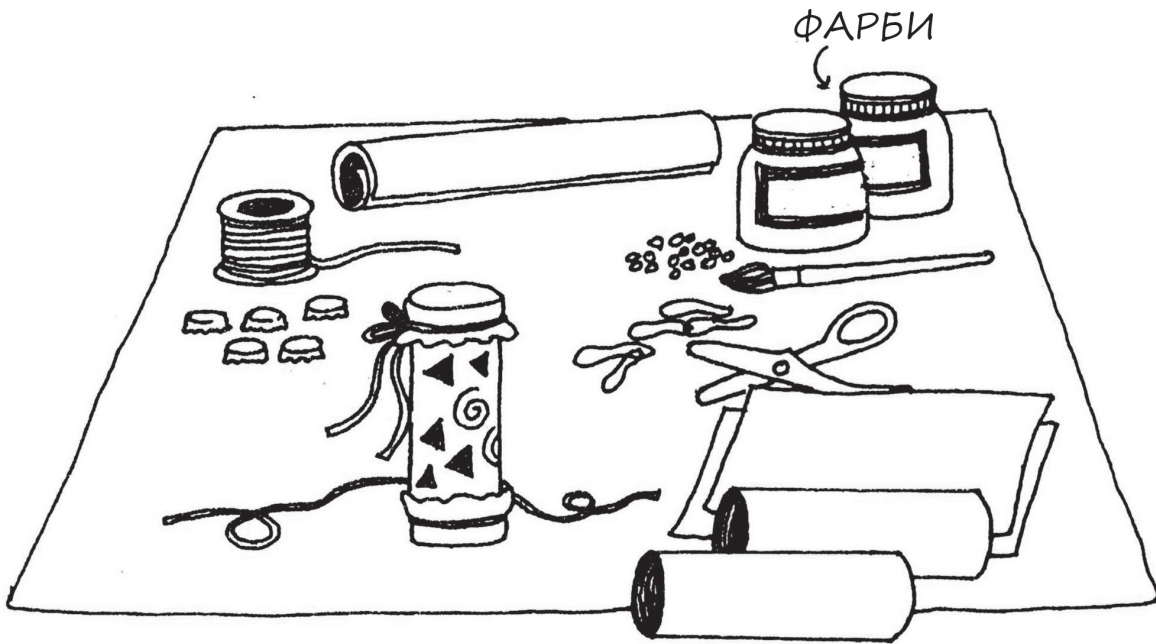
Доповнення та варіанти:

- * Збільшіть або, навпаки, зменшіть кількість наповнювача і запропонуйте дитині знову потрясти баночки. Чи змінився звук? “А що буде, якщо ми змішаємо вміст? Чи вийдуть у нас знову пари однакових?”
- * Такі брязкальця можна використовувати для відбивання ритмічних послідовностей або для акомпанементу пісні.

Брязкальце “Марака”

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Навчіть дитину якоїсь пісні, яку Ви співали в дитинстві.

Мета заняття:

«Марака» – це ударний музичний інструмент. Граючи на ньому, дитина вчиться створювати ритмічний малюнок. Процес створення інструменту і гри на ньому сприяє розвитку моторики. З Вашою допомогою дитина зможе відкрити існування різних тонів і навчиться порівнювати їх. На цих брязкальцях дитина вчиться відбивати певний ритм.

Вам знадобляться:	картонні трубки від туалетного паперу	алюмінієва фольга	гуаш
	насіння, камінчики і кришки від пляшок	стрічки, вовняні нитки	паперові стрічки
			цупкий папір

Підготовка:

1. Дитина розфарбовує картонні трубочки.
2. Коли фарба висохне, дитина закриває один кінець трубки фольгою або цупким папером і закріплює гумкою.
3. Всередину насипається жменя насіння, камінчиків або кришок від пляшок.
4. Відкритий кінець закривається аналогічним чином (див. п. 2).
5. Дитина може прикрасити свої брязкальця паперовими або атласними стрічками, кольоровими вовняними нитками тощо.

Проведення заняття:

Пограйтеся в цю гру з дитиною, по черзі відбиваючи ритм, який інший має повторити. Наприклад, можна розпочати з імені дитини та інших родичів: «Пе-тро» – 2 удари, «О-ле-на» – 3 удари. Попросіть дитину вгадати, як народжується звук. Нехай спробує потрясти свої брязкальця з різною швидкістю (швидко, помірно, повільно). А який вийде звук, якщо брязкальце покотити? А якщо постукати по ньому пальцем?

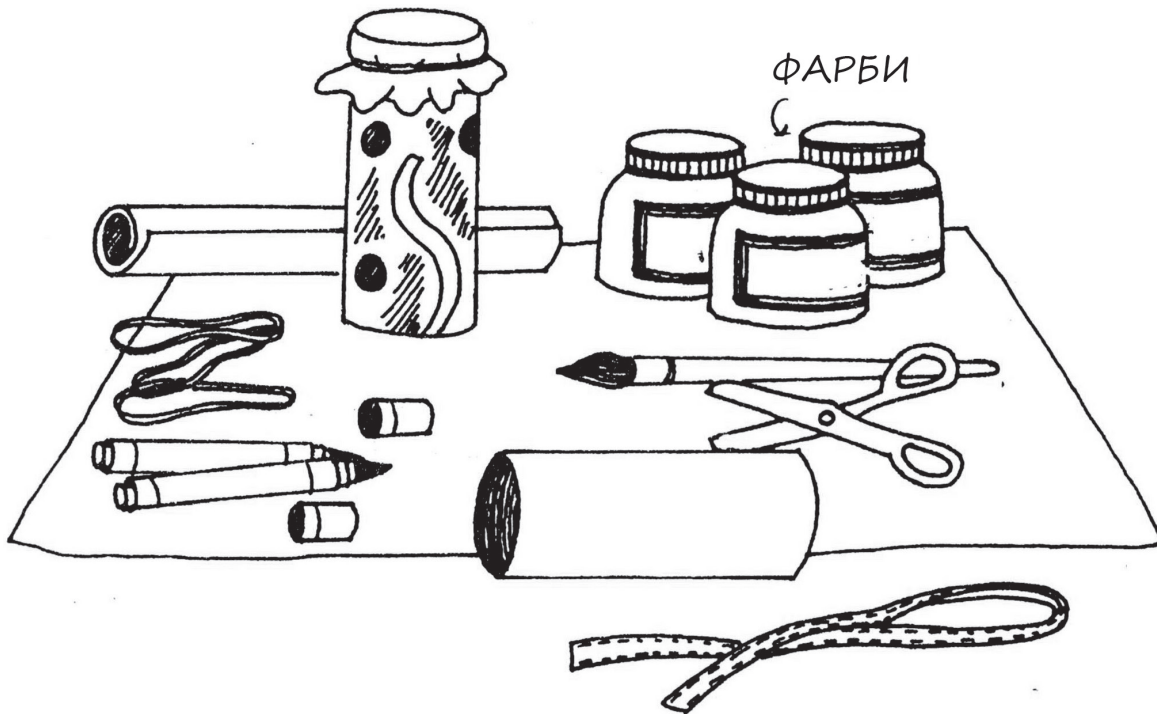
Доповнення та варіанти:

- * Заспівайте або зіграйте пісню, відстукуючи ритм за допомогою брязкальця.
- * Увімкніть платівку або касету і запропонуйте дитині пройтися під музику як на параді, відбиваючи ритм.
- * Зробіть бубон. Розфарбуйте дві паперові тарілки крейдою, фарбами, обклейте папером. В одну тарілку покладіть камінчики, пляшкові кришки, насіння, накрийте іншою тарілкою і скріпіть степлером.

“Ка-Зу”

від **3** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Заспівайте дитині пісню або заграйте їй на музичному інструменті. Таким чином ви подасте приклад, як можна отримувати задоволення від музики.

Мета заняття:

Звук – це вібрація. Змайструвати “ка-зу” – чудова нагода дізнатися яким чином повітря проходить через вощений папір, примушуючи його вібрувати і видавати високі або низькі тони. Окрім задоволення і гордості від наспівування улюбленої пісеньки, дитина дізнається, що швидка вібрація – це високий тон, а повільна – низький.

Вам знадобляться:	картонні трубочки від туалетного паперу	гуаш фломастери	пензлики клей
	папір для упаковки подарунків	вощений папір	гумки ножиці

Підготовка:

1. Нехай дитина прикрасить картонну трубочку. Дайте їй різноколірний обгортковий папір, фломастери, фарби.
2. На один кінець трубочки одягніть вощений папір і закріпіть гумкою. Маленькій дитині може знадобитися допомога. Дитина старшого віку має виконати це самостійно.

Проведення заняття:

Нехай дитина наспівує якусь мелодію в трубочку (спочатку тихо, потім голосно). Спробуйте високі і низькі звуки. Проекспериментуйте, яким ще чином можна змусити “ка-зу” вібрувати. Виконайте якусь мелодію разом.

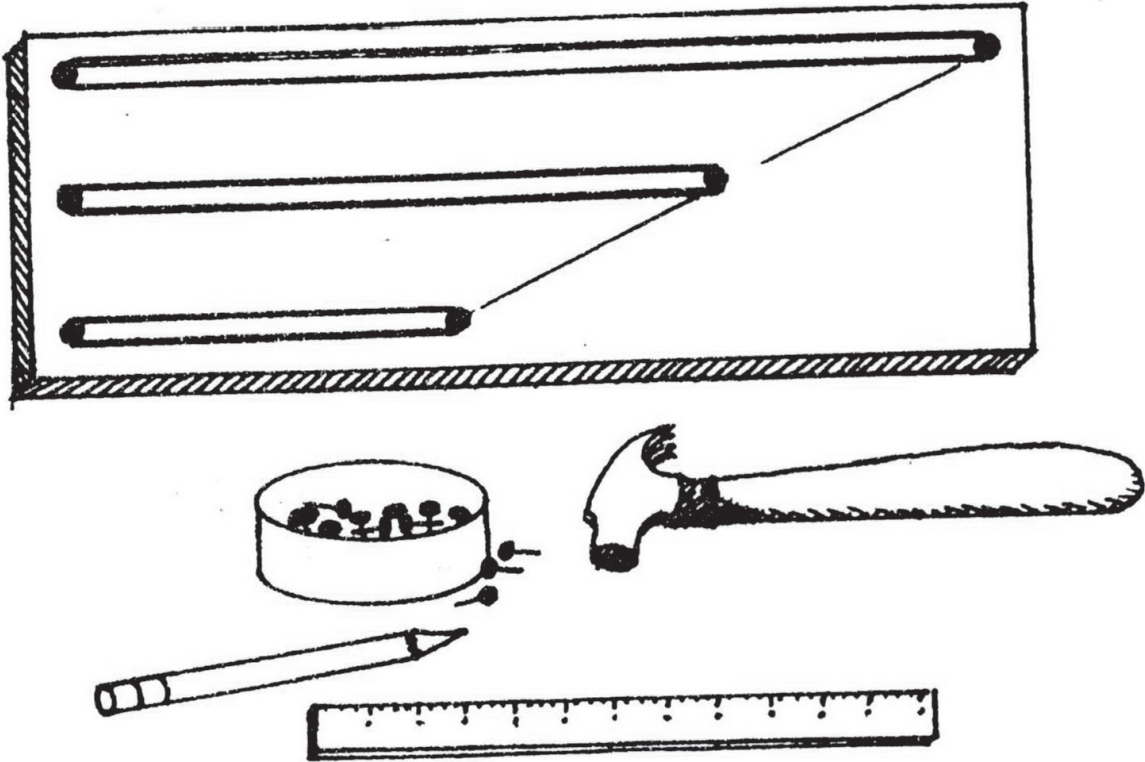
Доповнення та варіанти:

- * Увімкніть платівку або касету і запропонуйте дитині пройтися під музику, наспівуючи в такт на своєму “ка-зу”.

Дерев'яна арфа

від **4** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Запропонуйте родичам та сусідам створити разом з дитиною сімейний ансамбль гри на саморобних музичних інструментах.

Влаштуйте вечір музики і пісні.

Мета заняття:

Це заняття вчить дитину прислухатися до звуків і експериментувати з музичними інструментами. Дитині завжди цікаві звуки, які лунають навколо неї.

Вам	дерево	гумки	цвяхи
знадобляться:	молоток	фломастери	

Підготовка:

1. Візьміть невелику дерев'яну дощечку – таку, щоб на ній можна було розтягнути 3 гумки різного розміру, і щоб дитина могла вбити по її лівій стороні 3 цвяхи на рівній відстані один від одного. По правій стороні накресліть лінію по діагоналі так, щоб по ній теж можна було вбити 3 цвяхи, і кожен з них був би ближчий до лівого цвяха, чим попередній (див. малюнок).

Проведення заняття:

Дитина сама забиває цвяхи, натягує на них гумки та починає перебирати струни своєї “арфі”. Запропонуйте їй прикласти деревинку до вуха і посмикати за струни, щоб звук був сильніший. Нехай дитина самостійно з’ясує, яка струна видає найвищий, а яка – найнижчий звук.

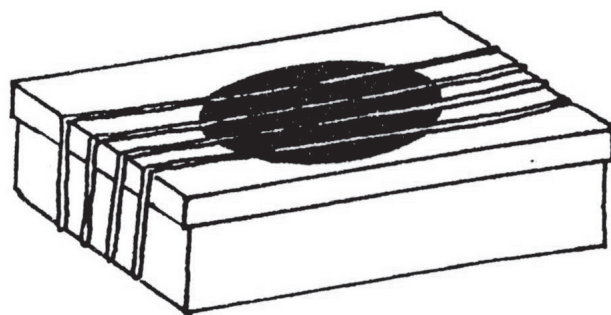
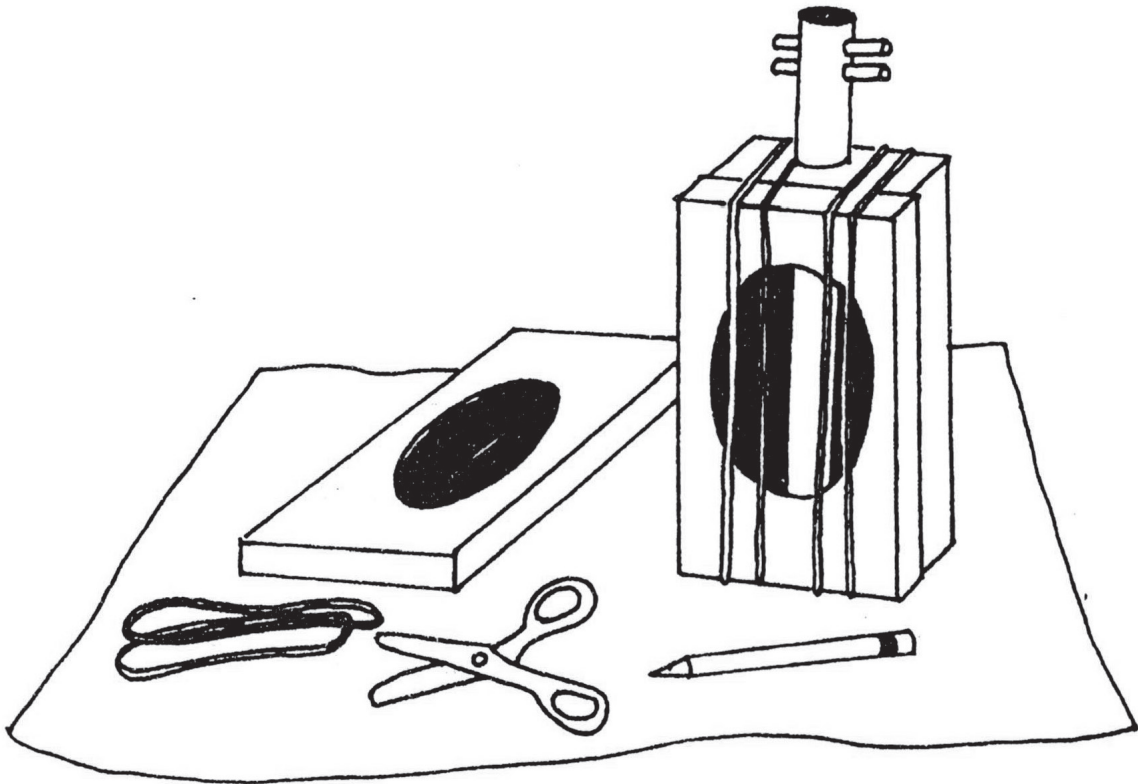
Доповнення та варіанти:

- * Зробіть музичні інструменти з різних кришок і гумок різної довжини. Зберіть кришки і натягніть на них гумки. Потім, смикаючи за гумки, прислухайтеся до різних звуків, які вони видають. Чи є відмінність між звуками від великих і маленьких кришок? Приклейте гумки ізоляційною стрічкою. Чи змінився звук?
- * Налийте різну кількість води у склянки. Запропонуйте дитині постукати по них паличкою. Чи однаковий у них звук? Чому він різний? А якщо взагалі не наливати воду, чи буде скляночка “звучати”?
- * Зводіть дитину на прогулянку і прислухайтеся до різних звуків. Якщо є можливість, запишіть звуки на магнітофон і дайте дитині прослухати на наступний день. Чи впізнає вона вчорашні звуки? Якщо такої можливості у немає, допоможуть малюнки тих предметів, які видавали звуки (машини, птахи та ін.). Нехай дитина спробує відтворити звук.

Банджо з коробки

від **5** до **6**

ПОРАДА БАТЬКАМ

Поговоріть з дитиною про народні інструменти і народні пісні, які Ви вчили у віці Вашої дитини.

Мета заняття:

Усі діти – музиканти. Спробуйте зробити разом з дитиною банджо з коробки з-під взуття і зіграти на ньому. Це допоможе дитині засвоїти такі поняття як вібрація, звук і тон. Зверніть увагу дитини на різну висоту звуку, розвиваючи у неї навички критичного мислення. Обговорюючи і порівнюючи звуки, дитина сама зробить відкриття: короткі гумки видають високі звуки, а довгі – низькі.

Вам	картонна коробка з-під	довгі гумки	ножиці
знадобляться:	взуття з кришкою		
	палички або олівці	картонна трубка	

Підготовка:

1. Зробіть банджо наступним чином.
2. Виріжте ножицями овальний отвір в кришці.
3. Одягніть кришку на коробку і натягніть гумки. Відстань між “струнами” має бути близько 2,5 см.
4. За бажанням можна вставити в коробку картонну трубку в якості грифа з паличками або олівцями замість кілочків.

Проведення заняття:

Покажіть банджо дитині дайте їй трохи часу для вивчення інструменту. Нехай спробує посмикати за струни біля отвору в кришці. Запитайте у дитини, що цікавого вона помітила в звуках банджо. Чи однаковий звук у кожної зі струн? Чи можна зробити якісь висновки стосовно різних тонів? Як можна змінити звук?

Доповнення та варіанти:

- * Запропонуйте дитині повторити певний ритмічний малюнок, наприклад «удар-удар-пауза, удар-удар-пауза». Поясніть, що ритм – це теж регулярна структура, що складається зі звуків. Нехай вона сама придумає різні ритми і пограє для Вас.
- * Заспівайте пісеньку під акомпанемент картонного банджо.

Видання посібника здійснено в межах діяльності проекту «Створення Центрів підтримки батьків дітей віком від народження до шести років в ромських громадах Закарпаття» Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» за підтримки Фонду Відкритого Суспільства (м. Лондон) та Міжнародного фонду «Відродження».

Методичні посібники та матеріали для батьків, розроблені та видані в межах проекту, розміщено на веб-сайті Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» www.ussf.kiev.ua та на сайті «Освіта ромських дітей: Центри для батьків» www.roma.ussf.kiev.ua.

Видання:

Як подбати про безпеку вашої дитини
Дисципліна і ваш малюк: можливості для навчання
Гра: навчатися весело і цікаво!
Гра і навчання: перший рік життя
Книжки – це цікаво! Підготовка до навчання читання
Дивовижне немовля
Соціальний та емоційний розвиток: перші роки
Вчимося розуміти темперамент дитини
Вчимо мову із задоволенням: від одного до трьох років
Зроби вам: граємось та навчаємось разом із дітьми
Впевнене батьківство: сприяємо розвитку малюків
Готуємось до школи

Будемо раді відповісти на всі ваші запитання:

Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»
01001, м. Київ, вул. Пушкінська 9А, оф. 4
тел./факс: +38 044 235 11 36
admin@ussf.kiev.ua
www.ussf.kiev.ua